

ร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

งานวิจัย

เรื่อง

“ผลการสอนภาษาเยอรมัน

โดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้ม

ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6”

โดย

นางสาวอรนุช ทองทักษิณ

มิถุนายน 2550

ร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

งานวิจัย

เรื่อง

“ผลการสอนภาษาเยอรมัน
โดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้ม
ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6”

ผู้วิจัย

นางสาวอรนุช ทองทักษิณ

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

ชุดโครงการฐานรากการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

อรนุช ทองทักษิณ. (2551) ผลการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้ม
ที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นด้านการฟังและการพูดแบบเข้มโดยใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเน้นการสื่อสารที่หลากหลายที่มีต่อ 1. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารตามแบบประเมินตนเอง และ 3. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งเชิงทดลอง (Quasi - Experimental Research) ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จำนวน 17 คน ซึ่งต้องการจะเสริมความรู้และฝึกทักษะในด้านการฟังและการพูดแบบเข้มด้วยความสมัครใจ ก่อนเข้าเรียนในภาคเรียนปกติ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ระหว่างเดือนมีนาคมและเดือนมิถุนายน 2549 ระยะเวลาในการสอน 90 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายจำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังและการพูดก่อนและหลังการทดลอง แบบประเมินตนเองของผู้เรียน และแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและค่าที (t-test) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นการฝึกทักษะด้านการฟัง- การพูดเยอรมันแบบเข้มทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. จากแบบประเมินตนเองของผู้เรียนด้านความสามารถด้านการฟังและการพูดก่อนและหลังการทดลอง พบว่าผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนแบบเข้มอยู่ในระดับดีถึงดีมากคิดเป็นร้อยละ

KEYWORD: INTENSIVE LISTENING AND SPEAKING SKILLS/ GERMAN
COMMUNICATIVE ABILITY

EFFECTS OF GERMAN LANGUAGE TEACHING FOCUSING ON
INTENSIVE LISTENING AND SPEAKING SKILLS ON GERMAN
COMMUNICATIVE ABILITY OF MATHAYOM SUKSA SIX
STUDENTS AT TRIAM UDOM SUKSA SCHOOL

The purposes of this research were to study the effects of high school students' ability in learning German language using an intensive communication course focusing on listening and speaking skills and to find out the students' opinions on self-assessments and the intensive course. 17 voluntarily students who were going to study Mathayomsuksa 6 in the first semester of the academic year 2006 at Triam Udom Suksa School participated in this study. This intensive study course was designed for 90 hours during March-June 2006 before the start of the first semester. The materials and methods used were 1) 12 lesson plans providing contemporary contents on a wide variety of oral communications in real life situations and activities, 2) the German listening and speaking proficiency tests (Pre and Post tests) 3) the students' self-assessment and 4) the students' questionnaire towards the project. The collected data was statistically analyzed using mean, standard deviation, percentage and t-test by SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)

The findings revealed that

- 1) The intensive course designed proved to significantly increase the students' speaking and listening skills in using German language for communication at the .05 level.
- 2) From self-assessment, the students' ability in German language after the experiment was significantly higher than those before the experiment at the .05 level.
- 3) The students' opinions on the German intensive course focusing on listening and speaking skills were at the very high to high levels with the percentage of 76.48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมโลกปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การแสวงหาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการแข่งขันและความร่วมมือระหว่างกันในระดับชาตินจนถึงระดับสากลโลก

สืบเนื่องจากโครงการวิจัยหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ไม่ว่าจะเป็นโครงการวิจัยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศไทย หรือโครงการวิจัยเชิงทดลอง “การสอนทักษะการฟัง-การพูดภาษาต่างประเทศแบบเข้ม 6-8 สัปดาห์” วัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวเพื่อวิจัย ศึกษา สืบค้นหาข้อเท็จจริงและรูปแบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกระดับชั้นในประเทศไทย จากผลการวิจัยในโครงการต่าง ๆ พบว่าแม้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับการศึกษาจะเห็นความสำคัญและถือเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ก็ตาม แต่ความสำคัญและเวลาที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรทุกระดับยังคงมีน้อย รวมทั้งสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนในประเทศไทยส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีโอกาสดูแลและพูดคุยกับเจ้าของภาษาต่างประเทศนั้น ๆ ทำให้โอกาสในการฝึกทักษะต่าง ๆ ในการใช้ภาษาต่างประเทศน้อยมากทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ศ.ดร. ปรานี กุลละวณิช ยังได้กล่าวไว้ในเอกสารโครงการวิจัยเชิงทดลอง “การสอนทักษะการฟัง-การพูดภาษาต่างประเทศแบบเข้ม 6-8 สัปดาห์” อีกว่า “ใครก็ตามที่พูดภาษาได้ ฟังเจ้าของภาษาเข้าใจ ก็จะทำให้ผู้นั้นมีความมั่นใจในการใช้ภาษานั้น ๆ เมื่อมีความมั่นใจแล้ว การเรียนรู้ในทักษะอื่น ๆ ก็จะตามมาได้เอง” นอกจากนี้ในการประชุมผู้ประสานงานและหัวหน้าโครงการต่าง ๆ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2548 ณ โรงแรมริเจนท์ ซะอ่า จังหวัดเพชรบุรี เรื่อง “เวทีวิจัยไทยสู่เวทีโลก” ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งทูตจากบางประเทศได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศว่า ความสามารถในการพูด-ฟัง ซึ่งถือเป็นทักษะเบื้องต้นที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในประเทศไทยยังควรต้องปรับปรุง อีกทั้งการเรียนการสอนที่จำกัดอยู่ในห้องเรียนในเวลาจำกัดไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการฟัง-การพูดของเด็กไทย (ปรานี กุลละวณิช, 2549 : 2)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งเน้นความสำคัญต่อผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่องาน เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สำหรับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา ก็นับตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1-4 แล้ว ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศสามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ สามารถประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ตลอดทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมที่หลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1-6) ตามความคาดหวังดังกล่าว หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนเรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาโดยสามารถเลือกจัดการเรียนรู้ เพื่อสนองตอบความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนได้ตามความเหมาะสม

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้จัดหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้น ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 แผนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สามารถเลือกเรียนภาษาต่างประเทศอื่นได้อีก 1 ภาษาตามความสนใจและด้วยความสมัครใจ ซึ่งจัดการเรียนการสอนจำนวน 2-6 คาบเรียนต่อสัปดาห์ โดยเน้นให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตลอดระยะเวลา 3 ปี ตามสาระการเรียนรู้หลัก 4 สาระคือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก โดยการจัดการเรียนรู้ใน 2 ปีแรก ได้เน้นปูพื้นฐานเบื้องต้นให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านไวยากรณ์ คำศัพท์และฝึกทักษะทางภาษา 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน ส่วนปีที่ 3 ได้จัดรายวิชาทักษะการอ่านและเขียนเพิ่มให้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อีก 1 รายวิชา จากประสบการณ์การสอนภาษาเยอรมันในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นเวลาหลายปี ผู้วิจัยพบว่า การเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านและเขียนเพิ่มอีก 1 รายวิชา โดยที่ไม่ได้เน้นทักษะฟังและพูดควบคู่ไปด้วยนั้น ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะด้านการฟังและการพูดอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนมีมาก และข้อจำกัดเรื่องเวลาสำหรับผู้สอนซึ่งต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเสริมทักษะการฟังและการพูดให้แก่ผู้เรียนทุกคน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น จึงเป็นไปได้ค่อนข้างยากผู้เรียนจึงขาดโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์เป็นภาษาเยอรมัน ทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ผลที่ตามมาคือผู้เรียนค่อนข้างขาดความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออกในการพูดภาษาเยอรมัน โดยเฉพาะผู้เรียนที่ต้องการเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาเยอรมันในระดับอุดมศึกษาและผู้เรียนที่ตั้งใจจะใช้ภาษาเยอรมันในการประกอบอาชีพในอนาคต

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว พบว่า อุปสรรคต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขได้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ทางภาษาบรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด คือการทดลองจัดการเรียนรู้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนกลุ่มย่อย โดยเน้นกิจกรรมและภาระงานด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและปฏิบัติได้จริงเป็นหลัก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อลไรท์ (Allwright, 1980 : 167) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในการเรียนถึงขั้นสื่อสารได้นั้น ไม่ควรเน้นการสอนไวยากรณ์แต่เพียงอย่างเดียว ควรจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้โดยการจัดกิจกรรมให้มีการฝึกใช้ภาษา

ฮาร์เมอร์ (Harmer, 1983 : 166-167) กล่าวว่า กิจกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะนอกจากผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนแล้ว ผู้เรียนยังต้องมีเป้าหมายและมีอิสระในการสื่อสาร การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการพูดจะช่วยเสริมแรงจูงใจให้กับผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและระหว่างครูกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาได้มาก

ซัทซ์ (Schatz, 2006 : 117-155) ได้นำเสนอกิจกรรมเพื่อการสื่อสารด้วยภาษาเยอรมันในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความรู้และผู้เรียนแต่ละระดับ เช่น การพูดบทสนทนา การตั้งคำถามด้วยภาพหรือบัตรคำ การสัมภาษณ์ การสนทนาทางโทรศัพท์ การเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ต่าง ๆ การบรรยายภาพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

ไอคไฮม์และชทอร์ค (Eichheim and Storch, 2004 : 112-125) ยังได้นำเสนอกลยุทธ์ของทักษะการฟัง 3 กลยุทธ์ ซึ่งผู้สอนสามารถผสมผสานกลยุทธ์ทั้ง 3 ในการสอนทักษะการฟังได้ คือ การฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด (Globales Hören) การฟังเพื่อหาข้อมูลที่สำคัญ (Selektives Hören) และการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören) นอกจากนี้ ทิสนา แชมมณี (2544 : 23-43) ได้เสนอรูปแบบ CIPPA ซึ่งเน้นเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แปรความ ตีความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นข้อความรู้ ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล และความคิดเห็น ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน กระบวนการแสวงหาความรู้ ฯลฯ ในการสอนจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม ตลอดจนผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริง อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตได้

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยถึงเชิงทดลองกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จัดเป็นกลุ่มย่อย โดยมีผู้เรียนเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจจำนวน 17 คน และดำเนินการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้ม 90 ชั่วโมง ระหว่าง ปีการศึกษา และจัดการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมและงานปฏิบัติด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและปฏิบัติได้จริงเป็นหลัก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวคิดของนักภาษาศาสตร์และ นักวิชาการหลายท่านดังกล่าวข้างต้น เพื่อศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมันแบบเข้ม เพื่อให้ผู้เรียน เกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้อย่างดีขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะอื่น ๆ ในการเรียน ภาษาเยอรมันในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟังและการพูดแบบเข้ม โดยใช้ รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีต่อ

1. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารตามแบบประเมินตนเอง
3. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนภาษาเยอรมันและ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในการพัฒนาทักษะการฟัง-การพูดของ ผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมและงานปฏิบัติด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและปฏิบัติได้จริง แนวทางดังกล่าว ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้กับผู้เรียนตามศักยภาพและระดับความรู้ เพื่อพัฒนาและสร้างความมั่นใจให้ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนที่จะเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียน ภาษาเยอรมัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจจำนวน 17 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดโดยใช้ กิจกรรมและงานปฏิบัติด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและปฏิบัติได้จริง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

- ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมัน
- ความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ดีขึ้น
- ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อ โครงการสอนแบบเข้ม

ข้อจำกัดในการทำวิจัยครั้งนี้

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง-การพูดก่อนและหลังการทดลองเป็นชุดเดียวกัน

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองตลอดหลักสูตรเป็นเนื้อหาที่ผู้วิจัยและผู้สอนชาวเยอรมันได้ร่วมกันจัดทำขึ้น โดยการรวบรวมบทฟังและกิจกรรมฝึกทักษะการพูดจากสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดให้เหมาะสมกับระดับความรู้และความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีหน่วยการเรียนรู้ได้แก่ ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู การสืบหาสถานที่ท่องเที่ยว ประสบการณ์ในช่วงปิดภาคเรียน ยุคแห่งสัญลักษณ์ @ เทศกาลต่างๆ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ดำเนินการวิจัยในช่วงระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อน ปี 2549 เป็นเวลา 21 วัน ๆ ละ 4 ชั่วโมง ระยะเวลาที่ใช้ในการทดสอบสมรรถนะด้านการฟังและการพูดของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง 6 ชั่วโมง รวมระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 90 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้ม หมายถึง การสอนภาษาเยอรมันอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลาที่กำหนด มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฟังบทฟังที่หลากหลายอย่างเข้าใจ สามารถจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด หาข้อมูลที่สำคัญ และเข้าใจเรื่องโดยละเอียด และสามารถถ่ายโอนสิ่งที่ได้ฟัง สื่อสารแสดงออกให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยการพูด ตอบคำถาม สนทนาได้ตอบ แสดงความคิดเห็น บรรยายหรือเล่าเรื่องได้ จนชำนาญและมีพัฒนาการด้านการฟังและการพูดมากขึ้น

2. กิจกรรมฝึกทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร หมายถึง กิจกรรมการพูดภาษาเยอรมันเพื่อสื่อความหมายในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การพูดบทสนทนา การตั้งคำถามด้วยภาพหรือบัตรคำ การสัมภาษณ์ การสนทนาทางโทรศัพท์ การเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ต่าง ๆ การบรรยายภาพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายและการแสดงบทบาทสมมุติ

3. ความสามารถในการฟัง – พูดภาษาเยอรมัน หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนด้านทักษะการฟังและการพูดโดยผู้เรียนได้รับการป้อนข้อมูลหรือกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง-การพูดที่หลากหลาย และสามารถสื่อสารด้วยข้อความ ประโยคหรือสำนวนภาษาเยอรมันในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องในชีวิตประจำวันได้

4. ความคิดเห็นของผู้เรียนในการประเมินตนเอง หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาตัดสินพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาเยอรมันแบบเข้มที่เน้นการฟังและการพูดเพื่อการสื่อสาร

5. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นในการตัดสินด้วยวิจญาณของตนต่อข้อคิดเห็นแต่ละประเด็นของการเข้าร่วมโครงการสอนภาษาเยอรมันแบบเข้ม

6. ผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนรู้ภาษา-เยอรมันที่กำลังจะเข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้เรียนที่ได้รับการทดลองสอนแบบเข้มมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
2. ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนแบบเข้มในระดับดีและดีมาก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่อง “ผลการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้มที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา” ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางและข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานวิจัย สรุปสาระสำคัญดังหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร

- 1.1 ความหมายของการสื่อสาร
- 1.2 แนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.3 หลักการและแนวทางในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. เอกสารเกี่ยวกับการฟัง

- 2.1 ความหมายของการฟัง
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการฟัง
- 2.3 องค์ประกอบของการฟัง
- 2.4 การจัดการเรียนการสอนทักษะการฟัง
- 2.5 ระดับความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ
- 2.6 กิจกรรมในการสอนทักษะการฟัง

3. เอกสารเกี่ยวกับการพูด

- 3.1 ความหมายของการพูด
- 3.2 องค์ประกอบของการพูด
- 3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทักษะการพูด
- 3.4 กิจกรรมในการสอนทักษะการพูด
- 3.5 ระดับความสามารถในการพูด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟัง – การพูดภาษาต่างประเทศ

- 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนทักษะการฟัง – การพูดแบบเข้ม

1. เอกสารเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาเยอรมันได้มีการพัฒนาวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันและในอดีตได้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นด้านไวยากรณ์ ต่อมาได้มีการพัฒนาการมาเป็นการสอนเน้นด้านการสื่อสารกันมากขึ้น ซึ่งเป็นแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนภาษาเยอรมันมาจนถึงปัจจุบัน (Neuner และ Hunfeld 1993 : 19, 83) แนวคิดของการสอนภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร (Kommunikative Didaktik) เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้จริง

1.1 ความหมายของการสื่อสาร

นักภาษาศาสตร์และนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ ดังข้อมูลสรุปต่อไปนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2531 : 22) และอรุณี วิริยะจิตรา (2532 : 18) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้สอดคล้องกัน คือ เป็นการถ่ายทอดเรื่องราว ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ แนวความคิด เหตุการณ์ต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้

บราวน์ (Brown, 1980 : 88) และ เวอร์เดอร์เบอร์ (Verderber, 1996 : 6-24) มีแนวความคิดที่ตรงกันว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการรับและสื่อสารที่เกี่ยวกับบุคคลอย่างน้อย 2 คน โดย เวอร์เดอร์เบอร์ ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารจะต้องประกอบด้วย บริบท (Context) ผู้รับและส่งสาร (Participants) สาร (Message) ช่องทางสื่อสาร (Channels) เสียง (Noise) และผลย้อนกลับ (Feedback) ส่วนแนวความคิดของบราวน์ คือ การสื่อสารจะเกี่ยวข้องกับทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การพูดจะมีความหมายและก่อให้เกิดการสื่อสารได้ ต่อเมื่อผู้รับมีความเข้าใจและมีการตอบสนองต่อการสื่อสารนั้น ๆ จึงจะแสดงให้เห็นว่าการสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการสื่อสารจะต้องมีความหมายทั้งต่อผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ไฮเบล (Hybel, 1995 : 6) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการที่มนุษย์ใช้แลกเปลี่ยน ข้อมูล ความคิด และความรู้สึกซึ่งกันและกันโดยการพูด การเขียนและด้วยภาษาท่าทาง

ไฮมส์ (Hymes, 1972 : 269-293) ได้ให้ความหมายของการสื่อสาร คือ ความสามารถในการใช้ภาษาหรือตีความภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม และเมื่อเกิดการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม สามารถรู้ได้ว่าควรจะทำอะไร กับใคร เวลาไหน สถานที่ใด และจะพูดในลักษณะใด

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อถ่ายทอด ข่าวสาร ข้อมูล แนวความคิด ความรู้สึกหรือเรื่องราวต่าง ๆ ระหว่างบุคคล โดยใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การสื่อสารจะไม่สัมฤทธิ์ผล หากผู้รับไม่เข้าใจ ในสิ่งที่สื่อสาร การสื่อสารที่ดีจะต้องมีความหมายทั้งต่อผู้รับสารและผู้ส่งสาร

1.2 แนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในการจัดการเรียนการสอนภาษานั้น มีจุดมุ่งหมายคือ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ของการสื่อสารทั้งทางด้านการดำรงชีวิต การศึกษา และการประกอบอาชีพ ในปัจจุบันการสอนภาษาต่างประเทศจึงเน้นเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้จริง

นักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์ได้ให้แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

ออลไรท์ (Allwright. 1980 : 167) และบราวน์ (Brown. 1980 : 213) ได้ให้ความหมายของแนวการสอนภาษาไว้สอดคล้องกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่เพียงแต่จะอธิบายการใช้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์หรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น หากแต่มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือ การให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้จริงนั้น ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงของการเรียนภาษาให้มากที่สุด

เทลเลอร์ (Tayler. 1983 : 70) และบรัมฟิต (Brumfit. อ้างอิงในอรุณี วิริยะจิตรา. 2532 : 58) กล่าวสรุปไว้ตรงกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับภาษาที่จะเรียน ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาที่เน้นการใช้ภาษามากกว่าการเรียนรู้ที่เน้นโครงสร้างทางภาษา โดยจะให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องของภาษา (Accuracy)

ตุมิตรา อังวัฒนกุล (2537 : 34) ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการเรียนการสอนที่ไม่ได้ให้ผู้เรียนเรียนรู้เฉพาะรูปแบบหรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 20) ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศต่าง ๆ ตามสาระการเรียนรู้หลักไว้ 4 สาระและเน้นสาระ “ภาษาเพื่อการสื่อสาร” ไว้เป็นอันดับแรก โดยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คือ ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็นและความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

จากแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เป็นการสอนที่ไม่ได้เน้นเฉพาะโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น หากแต่ต้องการให้ผู้เรียนนำโครงสร้างทางภาษาที่เคยได้เรียนมาแล้วมาใช้ในการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ตรงกับเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง โดยคำนึงถึงความคล่องแคล่วในการใช้ภาษามากกว่าความถูกต้องของภาษา

1.3 หลักการและแนวทางในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

หลักสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ให้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้จริง นักวิชาการและนักภาษาศาสตร์ได้เสนอแนะหลักการในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

มอร์โรว์ (Morrow, 1981 : 59 – 66) ได้เสนอหลักการไว้ 5 ประการคือ

1. ผู้เรียนควรทราบจุดมุ่งหมายในการเรียน (Know what you are doing) ผู้สอนควรบอกให้ผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ คือ ผู้เรียนต้องรู้ว่าตนกำลังทำอะไร เพื่ออะไร เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนได้

2. การสอนภาษาไม่ควรแยกภาษาออกเป็นส่วนๆ เพราะวิธีดังกล่าวไม่ช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่ากับการสอนในทักษะรวมทั้งหมด (The whole is more than the sum of the parts.) การใช้ภาษาเพื่อให้สื่อสารได้ต้องอาศัยองค์ประกอบทางภาษาที่หลากหลายรวมกัน ผู้เรียนต้องเข้าใจการใช้ภาษาโดยรวมทั้งหมด ไม่ใช่เฉพาะส่วนที่จะนำไปใช้ในการสื่อสารเท่านั้น

3. กระบวนการสื่อสารมีความสำคัญเท่าเทียมกับรูปแบบการฝึกภาษา (The processes are as important as the forms.) กระบวนการนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้ ควรฝึกให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมเชิงสื่อสารมากกว่าท่องจำรูปแบบภาษา มอร์โรว์ได้นำเสนอแนวคิดการฝึกรูปแบบภาษาไว้ 3 ประการ คือ

3.1 การหาข้อมูลที่ขาดหายไป (Information gap) เป็นกิจกรรมการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 บุคคลหรือมากกว่า โดยที่ฝ่ายหนึ่งจะไม่ทราบข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่ง จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ดังนั้นในชั้นเรียนควรกำหนดกิจกรรมโดยสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน เพื่อลดช่องว่างของข้อมูล เป็นการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายซึ่งกันและกัน

3.2 ทางเลือก (Choice) ผู้เรียนสามารถเลือกถ้อยคำและรูปแบบทางภาษาที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการสนทนาสื่อความหมายกัน ผู้ร่วมสนทนามีโอกาสเลือกกว่าจะพูดอะไร อย่างไร หรือจะใช้ภาษาอย่างไร เป็นวิธีกระตุ้นผู้เรียนให้ใช้ภาษาสื่อความหมายได้อย่างแท้จริง

3.3 ปฏิกริยาตอบสนอง (Feedback) ในการสนทนากับผู้อื่น ผู้สนทนาย่อมมีจุดมุ่งหมายไว้แล้วว่าต้องการปฏิกริยาตอบสนองจากผู้ร่วมสนทนาอย่างไร และเมื่อผู้ร่วมสนทนาด้วยมีปฏิกริยาได้ตอบกลับตรงกับสิ่งที่ต้องการและคาดหวังไว้ นั่นหมายถึง การสื่อสารประสบผลสำเร็จ

4. การเรียนรู้เกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง (To learn it, do it) ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกกิจกรรมเชิงสื่อสารในสถานการณ์จริง โดยผู้เรียนเป็นผู้ฝึกปฏิบัติ ฝึกใช้ภาษาด้วยตนเอง ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้คอยแนะนำและช่วยเหลือเท่านั้น

5. ข้อผิดพลาดของผู้เรียนในการฝึกใช้ภาษาไม่ใช่ความผิดร้ายแรง (Mistakes are not always mistakes.) หลักการนี้จะให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา (use) มากกว่าวิธีการใช้ภาษา (usage) ดังนั้นผู้เรียนไม่ควรกลัวที่จะใช้ภาษาผิด และผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกครั้ง แม้ผู้เรียนจะมีข้อผิดพลาดในด้านไวยากรณ์หรือการออกเสียงที่ไม่ถูกต้องบ้างก็ตาม เพราะการแก้ไขข้อผิดพลาดบ่อย ๆ จะทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจและไม่กล้าที่จะแสดงออก

ซาวิญยอง (Savignon. 1983 : 23-24) ได้สรุปหลักสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การใช้ภาษาต้องเป็นไปอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้วิธีการหลากหลายในการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่เพื่อสื่อความหมายอย่างเป็นระบบ
2. การใช้ภาษาต้องประกอบด้วยความสามารถที่หลากหลายภายใต้โครงสร้างของการสื่อสารในวงกว้าง (A broad communicative framework) ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วความสามารถในการสื่อสารขึ้นอยู่กับผู้ร่วมสนทนา สถานการณ์และเป้าหมายของการสื่อสาร
3. การเรียนภาษาต่างประเทศใด ๆ จะคล้ายกับการเรียนภาษาแม่ คือ การเรียนควรเริ่มจากความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเท่านั้น
4. การวิเคราะห์ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
5. การสื่อความหมายด้วยกลุ่มคำหรือเป็นประโยคควรจัดทำในขั้นตอนของการฝึกภาษา ส่วนการใช้ภาษาเพื่อให้สื่อสารได้ควรอยู่ในขั้นตอนของการนำไปใช้ โดยไม่ควรเน้นเรื่องของความถูกต้องเหมือนในขั้นตอนแรก
6. ผู้สอนมีหน้าที่ในหลายบทบาทและจัดเตรียมให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดง มีส่วนร่วมในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในบริบทต่าง ๆ

พิตรวัลย์ โกวิทวที (2537 : 25 - 26) ได้ให้แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 6 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาได้อย่างแท้จริง ปริมาณเนื้อหาที่ผู้เรียนเรียนไม่สำคัญเท่ากับความสามารถในการใช้ภาษา ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดี เห็นคุณค่าของการเรียนภาษาต่างประเทศ กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวาและสนุกสนาน
2. การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ใด คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความตั้งใจตลอดจนความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. การจัดกิจกรรมทางภาษาถือเป็นหัวใจสำคัญ ในการสอนภาษาควรเน้นกิจกรรมของผู้เรียนมากกว่ากิจกรรมของผู้สอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกใช้ความคิด สติปัญญา ความกล้าในการใช้ภาษา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้น ตลอดจนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนด้วย

4. ผู้เรียนต้องเรียนรู้และฝึกใช้ภาษาเป็นส่วนใหญ่ มิใช่จากการสอนของผู้สอนฝ่ายเดียว ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก แนะนำ ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคู่ หรืองานเดี่ยว ซึ่งแนวทางการสอนนี้จะสร้างนิสัยผู้เรียนให้รู้จักแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนได้เป็นอย่างดี

5. บทบาทครูผู้สอนเปลี่ยนจากผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้กำกับการแสดง และเป็นผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน คอยกระตุ้น ชี้แนะแนวทางให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างคล่องตัว มีชีวิตชีวาและมีความหมาย

6. การสอนภาษาควรมีความสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ ไม่ใช่แต่เฉพาะเนื้อหาวิชาและทักษะทางภาษาอย่างเดียว แต่เป็นการสอนที่เน้นทักษะรวมมากกว่าเน้นจุดย่อยๆ เพราะในชีวิตจริงของคนเราจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้านเข้ามามีส่วนสัมพันธ์ด้วย

เมื่อพิจารณาหลักการ แนวทางหรือรูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักวิชาการและนักภาษาศาสตร์หลายท่านดังกล่าวข้างต้นแล้ว เป้าหมายสำคัญและกลวิธีของการสอนส่วนใหญ่ มุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เรียกว่ารูปแบบ CIPPA (CIPPA Model) โดยทิสนา แยมมณี (2544 : 23-34) ได้นำเสนอกระบวนการสอนตามหลักCIPPA ซึ่งเป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับทุกศาสตร์ ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ให้เกิดกับผู้เรียนมากที่สุด โดยมีหลักสำคัญของการเรียนรู้ 5 ประการ คือ

C = Construction of Knowledge หลักการการสร้างความรู้

ตามทฤษฎี Constructivism เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นประสบการณ์เฉพาะตนในการสร้างความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง หลักการ คือ การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แปรความ ตีความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูล และสามารถสรุปเป็นข้อความรู้ด้วยตนเองได้

I = Interaction หลักการปฏิสัมพันธ์

ตามทฤษฎี Constructivism และ Cooperative Learning เชื่อว่าการเรียนรู้กระบวนการทางสังคม ที่บุคคลจะต้องอาศัยและพึ่งพากันและกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกัน หลักการนี้ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูล ความคิด ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

P = Process Learning หลักการเรียนรู้กระบวนการ

ทักษะกระบวนการเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสาระการเรียนรู้ (Content) ดังนั้น ผู้สอนจึงควรให้ความรู้และฝึกผู้เรียนให้รู้จักการเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน กระบวนการแสวงหาความรู้ ฯลฯ เพราะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำติดตัวไปใช้ได้ตลอดชีวิต

P = Physical Participation (Involvement) หลักการมีส่วนร่วมทางกาย

การเรียนรู้ต้องอาศัยการรับรู้ การเคลื่อนไหวทางกายจะช่วยให้ประสาทการรับรู้ “active” และรับรู้ได้ดี ดังนั้น ในการสอนจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว หลักการนี้ ฝึกให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม

A = Application หลักการประยุกต์ใช้ความรู้

การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้นและยั่งยืน และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นหลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ผู้เรียนรู้จุดประสงค์ของการเรียน รู้กระบวนการในการนำภาษาไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง ผู้สอนในฐานะผู้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือจะต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ให้มากที่สุด ฝึกให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รับรู้และเรียนรู้ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ ปัญญาและสังคม ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้

1.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การลำดับขั้นตอนการสอนภาษาเป็นกระบวนการสำคัญที่เชื่อมโยงเนื้อหา เทคนิค สื่อ อุปกรณ์การสอนให้ผู้สอนได้ทราบและเข้าใจขั้นตอนการสอนเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1983 : 45-49) สุมิตรรา อังวัฒนกุล (2537 : 112-115) และกระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 135-136) ได้เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกันในการจัดขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้่นนำเสนอเนื้อหา (Presentation or Introducing New Language) ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้และเป็นการฝึกใช้ภาษาในขั้นตอนต่อ ๆ ไปจนกระทั่งผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ตามที่วางแผนไว้ ในการนำเสนอเนื้อหาจะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษา ด้านการออกเสียง ความหมายของคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ ดังตัวอย่างเช่น ผู้สอนเสนอบริบทหรือสถานการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยอาจใช้สื่อของจริง รูปภาพ การเล่าหรืออ่านเรื่องให้ฟังอาจเป็นเรื่องราวหรือบทสนทนา แต่ไม่ควรเป็นประโยคเดี่ยว ๆ นอกจากเนื้อหาแล้ว การนำเสนอคำศัพท์หรือโครงสร้างทางภาษาควรคำนึงถึงสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ฟังได้มากขึ้น

2. ขั้นการฝึก (Practice/Controlled practice) ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะได้ฝึกใช้ภาษาที่เริ่มเรียนใหม่ในรูปแบบของการฝึกแบบควบคุมหรือชี้แนะ (Controlled practice) โดยผู้สอนเป็นผู้ฝึก การฝึกใช้ภาษาในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อให้ผู้เรียนได้จดจำรูปแบบของภาษาได้ จึงเน้นความถูกต้องของภาษาเป็นสำคัญ ในขั้นเริ่มต้นของการฝึกแบบควบคุมนี้ มักใช้วิธีการฝึกแบบกลไก (Mechanical Drill) หรือบางครั้งเรียกว่า การฝึกซ้ำ ๆ (Repetition Drill) คือ การให้ผู้เรียนฝึกซ้ำ ๆ ตามตัวอย่างจนสามารถจำและใช้รูปแบบทางภาษานั้นได้ ซึ่งจะไม่เน้นในด้านความหมาย ดังนั้นผู้เรียนอาจเข้าใจหรือไม่เข้าใจความหมายของสิ่งที่กำลังฝึกอยู่ก็ได้

3. ขั้นนำภาษาไปใช้เพื่อการสื่อสาร (Production/Free practice) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนกับการนำภาษาไปใช้จริงนอกชั้นเรียน การฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จึงเน้นผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทางให้เท่านั้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation or Introducing New Language) ขั้นการฝึก (Practice/Controlled practice) และขั้นนำภาษาไปใช้เพื่อการสื่อสาร (Production/Free practice) ขั้นตอนดังกล่าวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเน้นเนื้อหาที่จะใช้ในการสื่อสารโดยใช้กลุ่มเป็นศูนย์กลางการฝึก กิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน ผู้เรียนเป็นผู้ฝึก ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ จัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. เอกสารเกี่ยวกับการฟัง

2.1 ความหมายของการฟัง

นักภาษาศาสตร์และนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการฟัง สรุปได้ดังนี้

ซูเกียรติ จารัตน์ (2535 : 11) ได้ให้ความหมายของการฟังว่า การฟัง หมายถึง กระบวนการรับข่าวสาร (Message) ที่มากระทบโสตสัมผัสแล้วสร้างความหมายของข่าวสารที่ได้ยิน ผู้ฟังต้องมีความสามารถที่จะเข้าใจในคำพูดที่ผู้พูดพูดออกมา โดยพิจารณาจุดประสงค์ ความสัมพันธ์ของประโยคที่ได้ยินกับข่าวสารของผู้พูด ส่วนพะอบ โปษะกฤษณะ (2536 : 13) ได้กล่าวถึงความหมายของการฟังไว้ว่า การฟังเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนเช่นเดียวกับการอ่าน การเขียนและการพูด คนส่วนมากมักเข้าใจว่าการฟังนั้นไม่ใช่เรื่องยาก ในความเป็นจริงแล้วการฟังเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน การฟังจะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อผู้ฟังรู้จักฟัง ถ้าผู้ฟังไม่รู้จักรับฟังก็ไร้ประโยชน์ หรืออาจนำโทษมาสู่ผู้ฟังได้

สายฝน ทรงเสียงไชย (2544 : 15) ได้สรุปความหมายของการฟังว่า คือ ปังจัยป้อนเข้าเมื่อผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่ฟังก็จะสามารถแสดงออกทางคำพูดได้ ประสิทธิภาพของการฟังขึ้นอยู่กับความสนใจและความตั้งใจของผู้ฟังที่สามารถเข้าใจความหมายของผู้พูดได้อย่างชัดเจน การฟังยังเป็นกระบวนการที่ผู้ฟังจะต้องใช้ความสามารถในการเรียบเรียง ตีความ เพื่อให้เข้าใจความหมายของสิ่งที่ผู้พูดพูดออก โดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้ฟังผสมผสาน จึงจะถือว่าการฟังนั้นสมบูรณ์และบรรลุผล

สอดคล้องกับแนวคิดของ ริเวอร์ส (Rivers. 1980 : 16) ซึ่งได้ให้ความหมายของการฟังว่า การฟังเป็นทักษะเชิงสร้างสรรค์ การที่ผู้ฟังจะเข้าใจในเรื่องที่ฟังได้ ต้องมีการตีความหรือวิเคราะห์สิ่งที่ได้ฟัง ผู้ฟังจะรับเอาสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมาแล้วนำมาตีความ หรือวิเคราะห์เพื่อสร้างความหมายขึ้น ความหมายที่ผู้ฟังสร้างขึ้นนี้อาจไม่ตรงกับความหมายที่ผู้พูดได้พูดออกมา บางครั้งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างผู้พูดและผู้ฟังได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากผู้ฟังไม่คุ้นเคยต่อภาษาและวัฒนธรรมของผู้พูด

แครชเชน (Krashen. 1983 : 79 - 98) กล่าวว่า การฟัง หมายถึง การให้ปัจจัยป้อนเข้า (Input) ที่มีความหมายแก่ผู้ฟัง วิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายได้ต้องอาศัยวิธีการของอัสเชอร์ (Asher. 1979: 133-139) ที่เรียกว่า การตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response หรือ TPR) วิธีการนี้ผู้สอนจะใช้คำสั่งให้ผู้เรียนแสดงหรือปฏิบัติตาม ผู้เรียนจะไม่ถูกบังคับให้พูดภาษาที่สองหรือภาษาเป้าหมาย จนกว่าผู้เรียนจะเข้าใจในสิ่งที่ผู้สอนพูดออกมา ลำดับขั้นตอนของการฟังมีดังนี้

1. ผู้สอนให้ปัจจัยป้อนเข้า (Input) ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าใจได้
2. ผู้เรียนจดจ่อหรือตั้งใจในการรับฟังข้อความ
3. ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ในลักษณะที่มีความกังวลน้อยที่สุด

อันเดอร์วูด (Underwood. 1989 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การฟังเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความสนใจและความพยายาม เพื่อจะได้ทราบความหมายของสิ่งที่ได้ยิน ผู้ฟังจะประสบความสำเร็จในการฟังภาษาได้ ต้องเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสาร สิ่งที่ผู้พูดพูดออกมาอาจมีความหมายหลากหลาย ผู้ฟังควรต้องจดจำคำพูดแล้ววิเคราะห์โดยการอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ช่วยในการนำเสนอข่าวสารนั้น ๆ ได้

จากความหมายของการฟังดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การฟัง คือกระบวนการที่ผู้ฟังรับรู้ข่าวสารหรือข้อมูลที่มีความหมาย แล้วนำมาตีความหรือวิเคราะห์สิ่งที่ได้ฟัง การรับรู้ความหมายต่าง ๆ ต้องสื่อสาร เข้าใจตรงกัน จึงจะถือว่าเป็นการฟังที่มีประสิทธิภาพ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการฟัง

ดาकिन (Dakin. 1983 : 31-35) มีแนวคิดเกี่ยวกับการฟังว่า ในการฟังข้อความใดข้อความหนึ่ง ผู้ฟังต้องสามารถแสดงออกได้ว่าเข้าใจในสิ่งที่ได้ฟัง เพราะผู้ฟังไม่เป็นเพียงผู้รับข้อมูล หากแต่ต้องมีบทบาทในการแสดงออกถึงความสามารถในการใช้ภาษาได้ การฟังที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ วัตถุประสงค์ในการฟัง สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการฟัง วิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่ฟังได้ ผักผ่อนค้นคว้าวิธีการฟังเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ผู้เรียนควรมีการฝึกฝนตนเองในการฟังและหากิจกรรมต่าง ๆ ทำระหว่างการฟัง เช่น การทำตามคำสั่ง การตอบคำถาม การจดบันทึกการย่อเรื่อง หรือการเขียนตามคำบอก

เกดส์ (Geddes. 1981 : 4-10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฟังว่า ในการฟังเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้ฟังมีจุดประสงค์ในการฟังอยู่ก่อนแล้วและจะเลือกข้อมูลที่ตนต้องการเท่านั้น เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง ผู้ฟังควรฟังภาษาที่มีลักษณะเหมือนภาษาที่เจ้าของภาษานั้น ๆ ใช้จริง ผู้เรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่า ภาษาพูดเพื่อให้คล้ายคลึงเจ้าของภาษาเป็นสิ่งที่ยาก ดังนั้น ผู้สอนควรบอกจุดประสงค์และเทคนิคการเลือกฟังเฉพาะข้อมูลที่ต้องการให้ผู้ฟังรู้ก่อนการสอนฟัง

ส่วนแนวคิดของสไตล์ บาร์เกอร์และวัตสัน (Steil, Barker and Watson. 1983 อ้างอิงใน Feyten. 1991 : 175) คือ ผู้ฟังที่ไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่ฟังได้ จะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เป็นเครื่องมือช่วย คือ ความรู้สึก (Feeling) ในการรับสารทั้งที่เป็นคำพูดและไม่ใช่คำพูด การตีความ (Interpreting) โดยใช้กระบวนการในการทำความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง การประเมินผล (Evaluating) เพื่อจำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นในการตอบรับหรือปฏิเสธ และการตอบสนอง (Responding) โดยใช้ข้อความที่เป็นคำพูดและท่าทางประกอบในการพูดโต้ตอบ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เป็นความรู้สึก การตีความ และการประเมินผลนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน ส่วนการตอบสนองสามารถเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกระบวนการฟังได้

ในขณะทีริชาร์ดส์ (Richards. 1987 : 219-240) ได้เสนอแนวคิดในการฟังว่า การฟังเพื่อให้สื่อสารเข้าใจตรงกันระหว่างบุคคล 2 บุคคล ประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านข้อความ (Message Factors) ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างประโยคของภาษาเป้าหมายและความรู้ทั่วไป ปัจจัยด้านสื่อ (Medium Factors) ประกอบด้วยภาษาที่ผู้พูดใช้ในการสื่อสาร เช่น การพูดอย่างย่อ การหยุดเป็นช่วง ๆ ในระหว่างที่พูด น้ำเสียง การเน้นหนัก จังหวะการพูด เนื้อหาที่ใช้สนทนา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

รอสท์ (Rost. 1991 : 3-4) กล่าวว่า กระบวนการในการฟังประกอบด้วยทักษะ 3 ทักษะ คือ ทักษะการรับรู้ในการจำแนกเสียงและสามารถจดจำคำได้ ทักษะการวิเคราะห์ในการจัดระบบของคำ โครงสร้างและกลวิธีในการสื่อสาร และทักษะการสังเคราะห์ในการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้เดิมและความรู้ทางภาษาและบริบทอื่น ๆ

รูบิน (Rubin. 1994 : 199-221) สรุปไว้ว่า การฟังที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยลักษณะทั้ง 4 ประกอบกัน คือ ลักษณะของสิ่งที่ฟัง (Text Characteristics) ลักษณะของผู้พูด (Interlocutor Characteristics) คุณลักษณะของงานปฏิบัติที่ใช้ในการฟัง (Task Characteristics) คุณลักษณะของผู้ฟัง (Listener Characteristics) และกระบวนการที่ใช้ในการฟัง (Process Characteristics)

ไอกไฮม์และชทอร์ค (Eichheim and Storch. 2004 : 112-125) เสนอแนวคิดของกลยุทธ์ในการสอนการฟัง 3 กลยุทธ์ ซึ่งผู้สอนสามารถผสมผสานกลยุทธ์ทั้ง 3 ในการสอนทักษะการฟังได้ คือ การฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด (Globales Hören) การฟังเพื่อหาข้อมูลที่สำคัญ (Selektives Hören) และการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören)

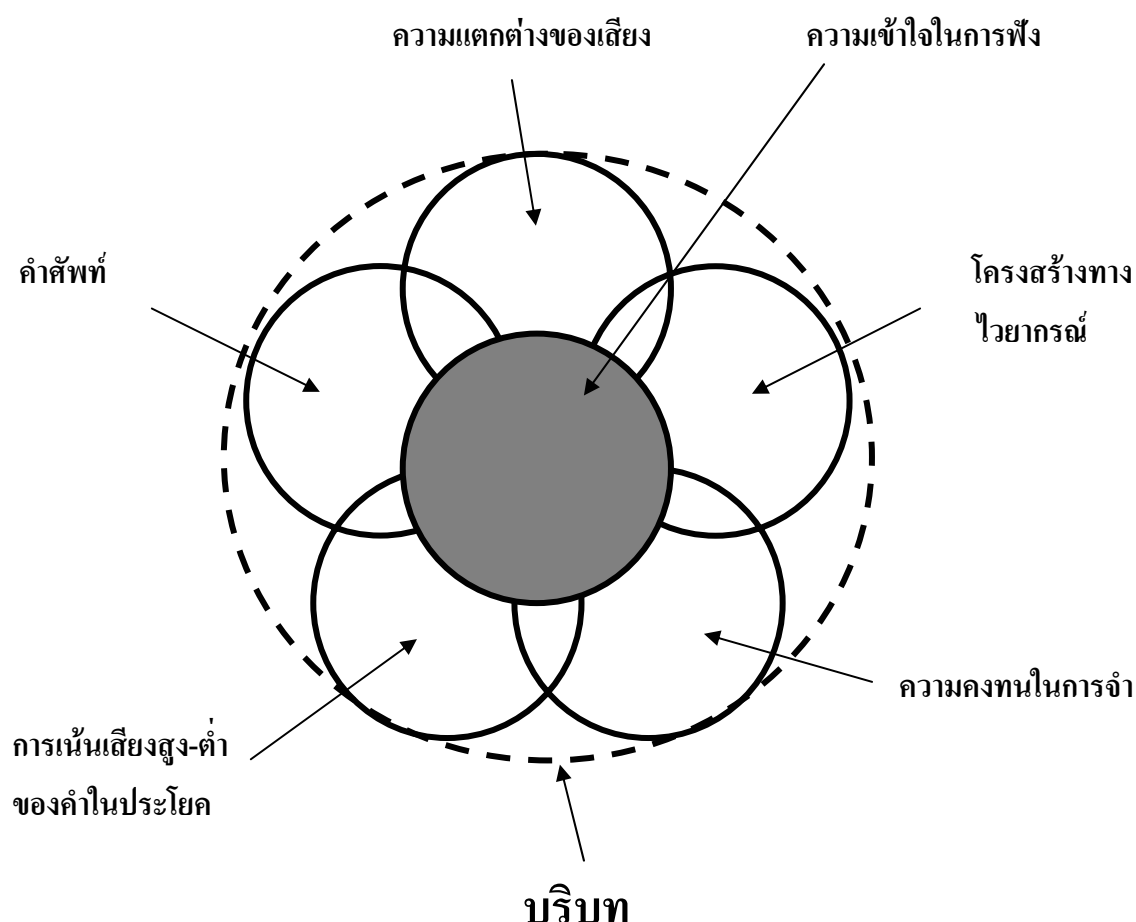
จากแนวคิดและทฤษฎีการฟังดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การฟังที่มีประสิทธิภาพ นั้น ไม่ว่าการฟังด้วยกลยุทธ์ใด ๆ ต้องคำนึงถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ความรู้ทางภาษาเดิม บริบท คุณลักษณะของการฟัง องค์ประกอบด้านปัจจัยมาเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ฟังใหม่ เพื่อให้เกิดกระบวนการรับรู้ ทำความเข้าใจ ตีความ ประเมินผลและตอบสนองได้

2.3 องค์ประกอบของการฟัง

นักภาษาศาสตร์และนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งองค์ประกอบของการฟังเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.3.1 องค์ประกอบที่มีผลโดยตรงต่อการฟัง คือ องค์ประกอบที่ผู้ฟังต้องเผชิญ ในขณะที่ฟังและต้องทำความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง ซึ่งเป็นเรื่องค่อนข้างยากและเป็นทักษะที่ซับซ้อนสำหรับผู้เรียน การฟังเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่ได้ฟังนั้นยังคงเป็นอุปสรรคสำหรับผู้เรียนมากกว่า การพูด เนื่องจากในการพูดผู้พูดสามารถกำหนดแนวทางการพูด ความยากง่ายของสิ่งที่พูดได้ ในขณะที่ผู้ฟังต้องเผชิญกับคำ การเน้นเสียงสูง-เสียงต่ำของคำและประโยคที่ไม่คุ้นเคย

วิปฟ์ (Wipf, 1984 : 345) ได้แสดงองค์ประกอบพื้นฐานที่มีผลโดยตรงต่อความเข้าใจในการฟัง ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 องค์ประกอบการฟังเพื่อสื่อความหมายของวิปฟ์

จากแผนภูมิข้างต้นอธิบายได้ว่า วงกลมสีเข้มตรงกลางแทนความเข้าใจในการฟัง ขนาดของวงกลมนี้แทนความสามารถในการฟังสำหรับผู้ฟังที่เป็นเจ้าของภาษาหรือผู้ฟังที่มีความเข้าใจในสิ่งที่ฟังได้อย่างชัดเจน ส่วนวงกลมที่เวดล้อมอยู่นั้นคือ บริบท (Context) ที่เสริมการฟังให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ ความแตกต่างของเสียง (Sound Discrimination) โครงสร้างทางไวยากรณ์ (Grammatical Structures) คำศัพท์ (Vocabulary) การเน้นเสียงสูง-ต่ำของคำในประโยค (Stress and Intonation) และความคงทนในการจดจำ (Retention)

2.3.2 องค์ประกอบที่มีผลทางอ้อมต่อการฟัง คือ องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมการฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้นและอยู่คงทน อีกทั้งยังส่งผลให้องค์ประกอบโดยตรงมีประสิทธิภาพต่อการฟังมากขึ้นด้วย รูบิน (Rubin, 1994 : 199) พบว่าองค์ประกอบที่มีผลทางอ้อมต่อการฟัง ได้แก่ องค์ประกอบด้านผู้ฟัง องค์ประกอบด้านผู้พูด องค์ประกอบด้านกลวิธีการฟัง องค์ประกอบด้านบทเรียนและองค์ประกอบด้านกิจกรรมการฟัง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการฟังอย่างมากประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีผลโดยตรงและองค์ประกอบที่มีผลทางอ้อม ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 2 ประเภทจะมีความสัมพันธ์และมีผลต่อทักษะการฟังของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนควรต้องเตรียมตัวในการศึกษาองค์ประกอบทั้ง 2 เป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถและพัฒนาศักยภาพด้านการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

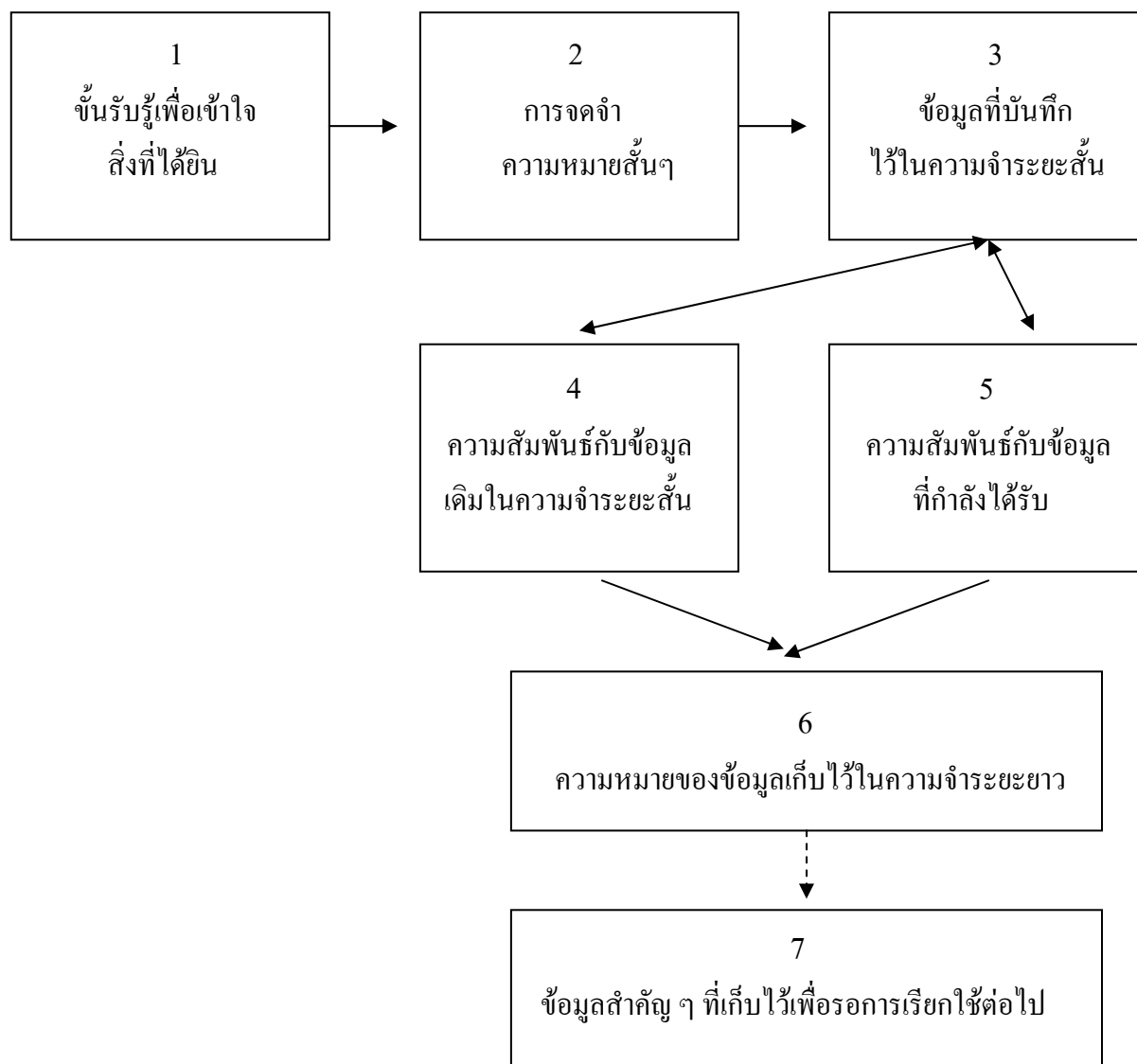
2.4 การจัดการเรียนการสอนทักษะการฟัง

การฟังเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนทักษะการฟังนั้น ผู้สอนควรศึกษาและมีความรู้เกี่ยวกับการฟังในหลาย ๆ ด้าน เช่น องค์ประกอบ ขั้นตอน กระบวนการ หรือปัจจัยอื่น ๆ นักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการฟัง ดังนี้

แมคคิททิง (McKeating, 1989 : 59-63) กล่าวถึงขั้นตอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนการฟัง คือ

1. ขั้นรับรู้ เพื่อเข้าใจสิ่งที่ได้ยิน (Perception- Cracking the Code) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจำเสียงที่ได้ยินได้และสามารถจำแนกความแตกต่างของเสียงที่ได้ยิน

2. ขั้นถอดรหัส เพื่อเข้าใจความหมาย (Decoding- Making Sense of the Message) การฟังเพื่อเข้าใจความในความหมายของสิ่งที่ได้ยิน เกิดขึ้นโดยผู้เรียนรับรู้สาร เข้าใจสิ่งที่ได้ยินและนำมาเก็บไว้ในความจำระยะสั้น (Short Term Memory, STM) เป็นเวลานาน แล้วนำไปสัมพันธ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้หรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นตามมา แล้วจึงนำไปเก็บไว้ในความจำระยะยาว (Long Term Memory, LTM) ที่สามารถเรียกกลับมาใช้ได้ภายหลัง ข้อมูลที่เก็บไว้ในความจำระยะยาวนี้มักเป็นข้อมูลที่สำคัญ ไม่ใช่รายละเอียดต่าง ๆ เหมือนกับที่เก็บไว้ในความจำระยะสั้น กระบวนการการฟังเพื่อเข้าใจความหมายสามารถสรุปได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการในการฟังเพื่อสื่อความหมายของแมคคิททิง

จากแผนภูมิที่ 2 สรุปได้ว่า ขั้นตอนลำดับที่ 1 – 6 เป็นขั้นตอนที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่การรับรู้เสียงที่ได้ยินหรือสัญลักษณ์ที่เห็น การจดจำความหมายต่าง ๆ การนำข้อมูลใหม่เข้าสู่ความจำระยะสั้นนั้น ต้องสัมพันธ์กับข้อมูลเดิมซึ่งเก็บไว้ก่อนหน้านี้ ระยะเวลาของความจำระยะสั้นจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้ฟังต้องทำความเข้าใจกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับฟังอยู่ตลอดเวลาของการสื่อสาร ส่วนลำดับที่ 2, 3, 4 และ 5 เป็นกระบวนการตีความและความเข้าใจโครงสร้างไวยากรณ์ และลำดับที่ 7 จะเป็นลำดับของข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เก็บไว้ในความจำระยะยาวและรอการเรียกใช้ในลำดับต่อไป

3. ขั้นคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าและการเลือกฟัง (Prediction and Selection) การฟังอย่างเข้าใจได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้โดยการคาดเดาลักษณะที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าและการเลือกฟังเฉพาะข้อมูลสำคัญ ๆ โดยตัดข้อมูลที่ไม่จำเป็นออกไป

4. ขั้นทำความเข้าใจสื่อที่ใช้การสอนภาษา (Comprehension of FL material) ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการฟัง ขั้นตอนในการทำความเข้าใจสื่อการฟังค่อนข้างใช้เวลานาน เปรียบเทียบกับทักษะการอ่าน หากผู้เรียนไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่านก็สามารถย้อนกลับไปอ่านใหม่ได้ แต่ในการฟังผู้เรียนไม่สามารถย้อนกลับได้ ฉะนั้นการทำความเข้าใจในสื่อที่ฟังไม่ควรใช้เวลานาน ในการตีความหมายผู้เรียนอาจไม่เข้าใจในคำที่ออกเสียงคล้ายกัน หรือขาดความสัมพันธ์ในการใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่เหมาะสม ทำให้กระบวนการในการทำความเข้าใจขาดหายไป ดังนั้น ผู้เรียนควรฝึกฟังแบบจับใจความสำคัญ และตัดส่วนที่กล่าวซ้ำออก เพื่อจะได้ไม่เข้าใจเรื่องที่ฟังผิด ไม่เสียเวลาไปกับการจดจำทุกสิ่งที่ได้ยิน

กระบวนการฟังเพื่อความเข้าใจมี 2 กระบวนการซึ่งเหมาะสมสำหรับผู้เรียน ดังนี้

4.1 กระบวนการล่างสู่บน (Bottom-up Process) หมายถึง การใช้เสียงที่ได้ยินเป็นแหล่งข้อมูลในการตีความจากเสียง คำศัพท์ หรือโครงสร้างไวยากรณ์จนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง รวมไปถึงการฟังอย่างคร่าว ๆ เพื่อจำแนกเสียงที่ได้ยินออกเป็นคำศัพท์ที่สื่อความหมายได้อย่างต่อเนื่อง

4.2 กระบวนการบนสู่ล่าง (Top-down Process) หมายถึง กระบวนการที่ผู้เรียนใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการตีความ ความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่อาจแบ่งได้ลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ ความรู้เดิมเกี่ยวกับหัวข้อในการฟัง ความรู้เดิมเกี่ยวกับบริบทในการฟังและความรู้เดิมที่มีอยู่ในระยะยาว กระบวนการเรียนรู้แบบนี้ ผู้เรียนอาจใช้สิ่งต่อไปนี้ประกอบเพื่อการฟังอย่างเข้าใจได้ คือ

- การบอกได้ว่าสิ่งที่ได้ยินเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ใด เช่น การเล่านิทาน การพูดตลก การได้วาที หรือการบรรยาย
- การจัดประเภทสถานที่ บุคคลหรือสิ่งของ
- การคาดฟังถึงสาเหตุและผลลัพธ์
- การคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น
- การตีความหัวข้อเรื่อง
- การตีความเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์
- การตีความรายละเอียดหรือข้อมูลที่ขาดหายไป

เดวีส์และเพียร์ส (Davies & Pearse, 2000 : 77-78) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนทักษะการฟังในห้องเรียน ผู้สอนควรเน้นในเรื่องการทักทาย การตั้งคำถาม การให้คำแนะนำ การอธิบาย และการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เป็นต้น เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และเป็นการฝึกฝนความเข้าใจในการฟังภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนทักษะการฟัง แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อม

ในขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยผู้สอนบอกหรืออธิบายให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง หรือจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะฟังก่อน เช่น อาจให้ผู้เรียนระดมสมองเพื่อให้ได้คำศัพท์ใหม่ที่สัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องหรือคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะได้รับรู้เรื่องอะไร โดยใช้สื่อรูปภาพ หรือของจริง นอกจากนี้ ผู้เรียนต้องรู้วงคำศัพท์และความหมายสำคัญ ๆ ที่จะพบในบทฟัง ตลอดจนโครงสร้างทางภาษาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจในสิ่งที่ฟังได้มากขึ้น

2. ขั้นระหว่างการฝึกฟัง

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ฟังและไม่ควรคาดหวังว่าผู้เรียนต้องเข้าใจทุกคำพูด ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนได้โดยการตั้งคำถาม เพื่อเพิ่มรายละเอียดและความเข้าใจในเนื้อหาให้ผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมการฟังต่างๆ เช่น การเติมคำหรือประโยค การเรียงลำดับรูปภาพ การตอบคำถาม หรือการปฏิบัติตามคำแนะนำ เป็นต้น

3. ขั้นหลังการฝึกฟัง

ในขั้นสุดท้ายนี้ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนสิ่งที่ได้ฟังออกมาเป็นทักษะอื่น ๆ ได้ โดยฝึกใช้ความคิดของตนเองและเรียนรู้จากประสบการณ์ในการฟัง โดยผู้สอนจะต้องฝึกฝนผู้เรียนจากทักษะการฟังไปสู่ทักษะพูดหรือเขียน เช่น การเล่าเรื่อง การพูดบทสนทนา การแสดงความคิดเห็น การย่อความหรือการเขียนรายงานสั้น ๆ เป็นต้น

รอสท์ (Rost, 1991 : 7 - 8) อธิบายว่า การจัดการเรียนการสอนทักษะการฟังมีหลักการคือ

1. การสอนที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ และสนทนาด้วยภาษาต่างประเทศนั้น ๆ
 2. การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนรู้ความหมาย เรียนรู้เนื้อหาใหม่ที่สำคัญ ๆ ของภาษานั้น ๆ
 3. การสอนที่เน้นกิจกรรมทางภาษาเพื่อให้เกิดการสื่อความหมายและสื่อสารได้
 4. การสอนที่เน้นความถูกต้องในการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย สื่อสารได้
- และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

จากแนวคิดที่สอดคล้องกันของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนทักษะการฟัง ควรจัดอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและเป็นกระบวนการ เริ่มต้นจากการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ฟัง เข้าใจเสียง คำศัพท์หรือโครงสร้างไวยากรณ์ของสิ่งที่ได้ยิน ติความหมายของสิ่งที่ฟัง คาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า เลือกฟังและจับใจความสำคัญ ๆ โดยผ่าน

กระบวนการฟังอย่างเข้าใจจากกระบวนการล่างสู่บนและบนสู่ล่าง ในระหว่างการสอนฟังควรใช้ภาษาต่างประเทศนั้น ๆ และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาใหม่โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน จากนั้นผู้เรียนสามารถถ่ายโอนข้อมูลที่ได้ฟังด้วยกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถต่อยอดจากทักษะฟังสื่อสารไปสู่ทักษะพูดหรือเขียนได้

2.5 ระดับความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศ

วาเลตและดิสิก (Valette and Disick, 1972 : 141-142) ได้จัดระดับความสามารถในการฟังภาษาต่างประเทศไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับทักษะกลไก (Mechanical Skill) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในขั้นการรับรู้ เป็นการใช้ภาษาที่เกิดจากการฝึกได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นระดับที่ผู้ฟังสามารถแยกความแตกต่างระหว่างภาษาแม่และภาษาต่างประเทศจากเสียงที่ได้ยินโดยไม่ต้องเข้าใจความหมาย
2. ระดับความรู้ (Knowledge) เป็นระดับที่ผู้ฟังเข้าใจความหมายของคำหรือประโยคที่เคยได้ยินมาแล้ว สามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่คุ้นเคย สามารถจับคู่ประโยคหรือคำพูดที่ได้ยินให้ตรงกับรูปภาพได้และสามารถเลือกประโยคภาษาที่หนึ่งที่มีความหมายเหมือนประโยคในภาษาต่างประเทศได้
3. ระดับถ่ายโอน (Transfer) เป็นระดับที่ผู้ฟังสามารถเข้าใจคำพูด ประโยคที่ไม่เคยชินหรือแต่งขึ้นใหม่โดยใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ที่เรียนมาแล้ว สามารถตอบคำถามได้ว่าถูกหรือผิด สามารถเลือกคำตอบหรือข้อความที่เหมาะสมเพื่อตอบคำถามหรือข้อความในประโยคได้ และสามารถฟังข้อความยาวหลาย ๆ ประโยคหรือบทความสั้น ๆ ได้เข้าใจ
4. ระดับสื่อสาร (Communication) เป็นระดับที่ผู้ฟังสามารถเข้าใจคำสั่ง คำแนะนำและคำอธิบายที่เป็นภาษาต่างประเทศได้ และเข้าใจความหมายโดยทั่วไปของข้อความที่มีคำศัพท์ใหม่โดยการคาดเดาจากความรู้เดิม พฤติกรรมขั้นสูงสุดในระดับนี้ คือ ผู้ฟังสามารถเข้าใจคำพูดของเจ้าของภาษาในบทละคร บทภาพยนตร์ รายการวิทยุหรือรายการโทรทัศน์ได้
5. ระดับวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) การฟังในระดับนี้ผู้ฟังสามารถวิเคราะห์ภาษาที่ได้ยินว่าเป็นภาษาของชนชาติใด ภาษานั้นใช้ในถิ่นใด สามารถเข้าใจความหมายตรงและความหมายแฝง (Explicit and implicit meaning) สามารถเข้าใจความแตกต่างของความหมายของคำพูดได้จากระดับเสียงสูง เสียงต่ำ เสียงเน้นหนักของคำพูดได้ยิน และสามารถเข้าใจอารมณ์และน้ำเสียงของผู้พูดได้

อัจฉรา วงศ์โสธร (2539 : 132-133) กล่าวถึงความสามารถในการฟังเพื่อเข้าใจโดยเน้นผู้ส่งสาร ผู้รับสารและเน้นตัวสาร ดังนี้

1. ความสามารถในการรู้ความเข้าใจหรือการตีความในสิ่งที่ฟังโดยเน้นผู้ส่งสาร ซึ่งได้แก่ผู้พูดอาจเป็นคู่สนทนา ผู้บรรยาย ผู้กล่าวรายงาน

2. ความสามารถในการรู้ความเข้าใจหรือการตีความในสิ่งที่ฟังโดยเน้นผู้รับสาร เป็นความสามารถที่จะเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฟัง ผลกระทบของการสื่อสารที่มีต่อผู้ฟัง ความคิดเห็นและทัศนคติของผู้ฟังที่มีต่อผู้ส่งสารหรือตัวสาร รวมทั้งความรู้และประสบการณ์ของผู้ฟัง

3. ความสามารถในการรู้ความเข้าใจหรือการตีความในสิ่งที่ฟังโดยเน้นตัวสาร เป็นความสามารถในด้านภาษาที่ใช้ คำศัพท์ จำนวน โครงสร้างความสัมพันธ์ของเนื้อความ ความต่อเนื่องด้านเหตุและผล ความแย้งกันด้านความคิดที่ใช้จำนวนภาษาที่แสดงออกมา ตลอดจนประสิทธิผลของสารว่าได้รับบรรลุเป้าหมายของการสื่อสารหรือไม่

ความสามารถในการฟังทั้งสามด้านดังกล่าว ไม่สามารถเน้นในด้านใดด้านหนึ่งแยกออกจากกันได้ ความสามารถในการรู้ความเข้าใจหรือการตีความในสิ่งที่ฟังโดยเน้นผู้ส่งสารและผู้รับสารจะเป็นการวัดในระดับสื่อสาร และระดับวิพากษ์วิจารณ์ ตามนิยามของวาเลตและดิสคิก (Valette and Disick, 1972 : 141-142) ส่วนความสามารถที่เน้นตัวสารนั้นมีได้ในทุกระดับ เช่นระดับความรู้ความจำจะเป็นความสามารถเกี่ยวกับศัพท์ จำนวน โครงสร้างภาษา การเชื่อมโยงของเนื้อความประโยคเดียวกัน ระดับสื่อสารจะเป็นความสามารถเกี่ยวกับหน้าที่ของตัวสาร เช่น รายงาน การบรรยายหรือการโน้มน้าวใจ ส่วนในระดับวิพากษ์วิจารณ์จะเป็นความสามารถในการตีความ หรือคาดคะเนเกี่ยวกับสิ่งที่ฟังได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในทักษะการฟังข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้เรียนจะบรรลุผลในทักษะนี้ได้ ผู้เรียนต้องปฏิบัติได้ตามจุดประสงค์ของเกณฑ์การแบ่งระดับความสามารถในการฟังทั้ง 5 ระดับ สามารถประเมินตนเองได้ว่าตนเองมีความสามารถในการฟังอยู่ในระดับใดและสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้นได้ โดยต้องคำนึงถึงความสามารถในการฟังที่เน้นผู้ส่งสาร ผู้รับสารและตัวสารประกอบกัน เพื่อให้การฟังมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.6 กิจกรรมในการสอนทักษะการฟัง

การสอนทักษะการฟังเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ฟินอคเชียโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit อ้างถึงใน สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537 : 160) ได้เสนอแนะกิจกรรมการสอนทักษะการฟังไว้ ดังนี้

1. ให้ฟังคำสั่งที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การถามคำถาม และกระตุ้นผู้เรียนให้ตอบสนองอย่างเหมาะสม ผู้สอนบอกแนวทางในการปฏิบัติ การอธิบายภาพ การเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการทำกิจกรรมโดยใช้ภาษาต่างประเทศนั้น ๆ เป็นต้น

2. ให้ฟังเพื่อนคนอื่นถามคำถาม สรุปเรื่อง หรือเล่าเรื่องต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ

3. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละครหรือการสนทนาต่าง ๆ

4. ให้ฟังคำบรรยายของบุคคลภายนอกหรือฟังบทเรียนจากเทป ฟังเพลงหรือปาฐกถา

5. ให้ดูภาพยนตร์โดยเฉพาะภาพยนตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อสอนภาษาต่างประเทศและ

จากโปรแกรมภาษาต่างประเทศทางโทรทัศน์

6. ให้สัมภาษณ์ชาวต่างชาติที่อยู่ในชุมชน

7. ให้เข้าร่วมการบรรยาย การประชุมปฏิบัติการ ชมรมภาษาและการประชุมต่างๆ ที่ใช้ภาษาต่างประเทศให้เล่นเกมภาษา

ยากัง (Yagang. 1993 : 18) และดาร์ลเฮาส์ (Dahlhaus. 2006 : 52-120) มีแนวคิดที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการสอนทักษะการฟังด้วยกิจกรรมทางภาษาเพื่อการสื่อสาร และได้นำเสนอกิจกรรมที่หลากหลายไว้ในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. กิจกรรมก่อนการฟังหรือขั้นเตรียมการ (Warm up Exercises)

- 1.1. การอธิบายเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง ซึ่งอาจใช้หัวเรื่อง ภาพ เพื่อตั้งสิ่งสำคัญที่สัมพันธ์กับชื่อเรื่องออกมา และเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 1.2. การระดมสมอง โดยให้ผู้เรียนฝึกเดาหรือทำนายว่าจะมีคำศัพท์อะไรบ้างที่จะปรากฏในเรื่องที่จะฟัง จากนั้นผู้สอนเขียนคำศัพท์ที่ผู้เรียนเดาบนกระดานดำและอาจให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะฟังโดยใช้ความรู้เดิมที่เรียนมา
- 1.3. การเล่นเกม เพื่อเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนและฝึกทักษะพื้นฐานให้พร้อมก่อนที่จะฟังเนื้อหาใหม่ เช่น เกมบิงโก เกมใบ้คำ หรือการฝึกออกเสียงคำคู่ที่มีเสียงต่างกันเพียงเสียงเดียว (Minimal Pair)
- 1.4. การใช้คำถามนำ โดยผู้สอนถามหรือเขียนคำถามที่จะช่วยให้ผู้เรียนทราบเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง

2. กิจกรรมขณะฟัง (Listening Exercises) มีความหลากหลายให้ผู้สอนได้เลือกใช้ ดังนี้

- 2.1 กิจกรรมการเปรียบเทียบเรื่องที่ฟังกับเรื่องที่คาดเดาไว้ในขั้นก่อนการฟัง
- 2.2 การปฏิบัติตามคำแนะนำ เพื่อแสดงว่าผู้เรียนฟังแล้วเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนแสดงท่าทางหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์
- 2.3 การเติมคำในช่องว่างหรือเติมส่วนที่หายไปโดยให้ผู้เรียนฟังเรื่องบางส่วน จากนั้นให้เติมส่วนอื่นๆ ใหม่
- 2.4 การพูดซ้ำ ให้ผู้เรียนพูดซ้ำคำหรือวลีสั้น ๆ หรือให้พูดเพื่อให้ได้ข้อความสมบูรณ์
- 2.5 การตรวจหาข้อแตกต่างหรือข้อผิดพลาดโดยให้ผู้เรียนฟังเนื้อหาแล้วให้ได้ออบหรือบอกเฉพาะส่วนที่แตกต่างออกไป หรือหาที่ผิดจากเรื่องที่ฟัง
- 2.6 การทำเครื่องหมายกากบาท ผู้เรียนฟังคำศัพท์แล้วทำเครื่องหมายกากบาท จากนั้นให้ผู้เรียนเรียงลำดับตามเรื่องที่ได้อ่าน

- 2.7 การถ่ายโอนข้อมูล หลังจากการฟังผู้เรียนถ่ายโอนข้อมูลเป็นรูปแบบอื่น ๆ เช่น ฟังแล้วให้เติมข้อความในแผนที่ แผนที่ ตาราง รายการ หรือรูปภาพ เป็นต้น
- 2.8 การถอดความ โดยผู้เรียนฟังประโยคที่กำหนดให้แล้วถอดความและถ่ายทอดข้อความที่ได้ฟัง
- 2.9 การเรียงลำดับเรื่อง เช่น การฟังแล้วเรียงลำดับรูปภาพ หรือเนื้อเรื่อง
- 2.10 การค้นหาข้อมูล ให้ผู้เรียนฟังข้อความ แล้วจดโน้ตอย่างย่อ ๆ เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง
- 2.11 การเติมคำในช่องว่าง ผู้เรียนเติมคำในช่องว่างของข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ในขณะที่ฟังเนื้อเรื่องจากแถบบันทึกเสียงหรือฟังครู
- 2.12 การจับคู่ข้อความ โดยให้ผู้เรียนจับคู่ข้อความที่มีความหมายเหมือนหรือตรงกันข้ามกันกับข้อความที่ได้ฟัง

3. กิจกรรมหลังการฟัง (Post – listening Exercises) เป็นกิจกรรมหลังจากที่ผู้เรียนได้รับข้อมูลทั้งหมดจากการฟังแล้ว โดยมีรูปแบบของกิจกรรม ดังนี้

- 3.1 การตรวจสอบความเข้าใจเรื่องที่ฟังของผู้เรียน อาจจะเป็นคำถามที่มีตัวเลือก หรือใช้แบบฝึกที่เป็นตัวเลือกแบบถูก-ผิด
- 3.2 การแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา จากนั้นให้ผู้เรียนช่วยกันแก้ปัญหา
- 3.3 การสรุปย่อ ผู้เรียนเลือกหาประโยคที่สำคัญ ๆ ที่จะเป็นบทสรุปของเรื่อง
- 3.4 การฟังเนื้อเรื่องเป็นส่วน ๆ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียน แล้วให้ฟังเนื้อเรื่องคนละส่วนซึ่งเป็นเรื่องเดียวกัน จากนั้นให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม เพื่อรวบรวมเนื้อเรื่องแต่ละส่วนของแต่ละคน แล้วเรียบเรียงให้เป็นเรื่องที่สมบูรณ์
- 3.5 กิจกรรมการเขียน เช่น ให้ผู้เรียนเขียนจดหมาย โทรศัพท์ ไปรษณียบัตรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ฟัง
- 3.6 กิจกรรมการพูด เช่น การโต้วาที สัมภาษณ์ อภิปราย เล่าเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติที่สัมพันธ์กับข้อความหรือเรื่องที่ฟัง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่ากิจกรรมในการสอนทักษะการฟังนั้นมีความหลากหลาย และสามารถจัดได้ในทุก ๆ ขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน คือ ขั้นเตรียมก่อนฟัง (Pre - listening) ขั้นระหว่างการฟัง (While - listening) และขั้นหลังการฟัง (Post – listening) การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการฟังนั้น ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่องและสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมได้ ผู้สอนควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่จะสอน และกิจกรรมที่เหมาะสม การสอนการฟังควรจัดให้น่าสนใจและกระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากที่สุด เพื่อผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้จริงทั้งในและนอกห้องเรียน

3. เอกสารเกี่ยวกับการพูด

3.1 ความหมายของการพูด

ในปัจจุบันการพูดเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนภาษาต่างประเทศ เนื่องจากการพูดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร สื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ผู้พูดจะต้องถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกออกมาเป็นคำพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการพูดไว้ดังนี้

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537 : 167) ได้ให้ความหมายของการพูดว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อน และเกิดจากการฝึกฝนเป็นเวลานาน ไม่ได้เกิดจากความเข้าใจและจดจำ

ส่วนอัญชา ราศรี (2538 : 13) อธิบายว่า การพูด หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารต่าง ๆ ระหว่างบุคคล 2 บุคคลขึ้นไป การพูดจะมีประสิทธิภาพหรือประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้พูดจะต้องสามารถใช้สำเนียงและถ้อยคำที่มีความถูกต้องและสามารถใช้กิริยาท่าทางหรือพฤติกรรมที่ไม่ใช่คำพูดได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

ชัยยา เปรมภักดิ์ (2543 : 18) ได้ให้ความหมายของการพูดซึ่งสอดคล้องกับ ศศิลักษณ์ เกตุจรูญ (2543 : 31) ว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ข่าวสาร โดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียงหรือกิริยาอาการ โดยต้องมีความรู้เกี่ยวกับเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ และวัฒนธรรม ผู้พูดจะต้องใช้กลวิธีและกระบวนการพูดเพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการพูด และความคิดนี้ยังสอดคล้องกับนักภาษาศาสตร์ สก็อต (Scott, 1981 : 70) ซึ่งให้ความหมายของการพูด ว่าเป็นการสื่อสารซึ่งเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งรวมทั้งผู้พูดและผู้ฟัง มีปฏิริยาโต้ตอบกับสิ่งที่ได้ยิน ผู้ร่วมสนทนาแต่ละคนต้องสามารถตีความในสิ่งที่ได้ฟังได้ ซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเป็นรูปแบบภาษาใด (Form) และมีความหมายอย่างไร การพูดยังมีความหมายรวมถึงการโต้ตอบด้วยภาษาที่ทำให้เกิดประโยชน์และสะท้อนความตั้งใจในการมีปฏิสัมพันธ์อีกด้วย

พอลสตัน (Paulston, 1978 : 56-57) กล่าวว่า การพูดมิใช่หมายถึงเพียงการมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการแลกเปลี่ยนความหมายของภาษาทางด้านสังคม โดยผู้พูดต้องสามารถใช้ภาษาตามกฎเกณฑ์ โครงสร้างภาษาของสังคมนั้น ๆ รวมทั้งสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจโดยใช้พฤติกรรมที่มีใช้คำพูด (Nonverbal Behavior) ด้วย

โคเฮน (Cohen, 1994 : 266) อธิบายไว้ว่า การพูด คือ การสื่อสารทางภาษาซึ่งผู้พูดสามารถใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถพูดประโยคใจความเดียวหรือมากกว่าหนึ่งใจความ โดยใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ที่เจ้าของภาษาเข้าใจได้ ตลอดจนสามารถแสดงออกทางภาษาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ของสังคมนั้น ๆ

จากความหมายของการพูดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพูด หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความเข้าใจ และข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน การพูดจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น ผู้พูดสามารถใช้สำเนียง ถ้อยคำ ศัพท์ ไวยากรณ์ที่ถูกต้อง และสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจโดยใช้พฤติกรรมที่มีใช้คำพูด (Nonverbal Behavior) ได้อย่างคล่องแคล่ว ตลอดทั้งเข้าใจในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ เพื่อการแสดงออกทางภาษาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ทางสังคม

3.2 องค์ประกอบของการพูด

จินดา งามสุทธิ (2516 : 2) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพูดไว้ 5 ประการ คือ

1. ผู้พูด คือ ผู้ที่ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นได้รับรู้
2. เนื้อเรื่อง คือ เรื่องราวที่ผู้พูดเตรียมไว้เพื่อพูดตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
3. ผู้ฟัง คือ ผู้ที่รับสารหรือรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้พูด แล้วนำมาวิเคราะห์หรือตีความหมาย
4. เครื่องมือสื่อความหมาย เช่น ลักษณะท่าทางของผู้พูดหรือสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้การพูดน่าสนใจและเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น
5. สถานการณ์ในการพูด คือ การพูดได้อย่างเหมาะสมตามโอกาส กาลเทศะ สถานที่ หรือสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม

เวียร์ (Weir. 1990 : 42) กล่าวถึงองค์ประกอบของความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ 4 ประการ คือ

1. ความคล่องแคล่ว (Fluency) คือ ความสามารถในการพูดได้อย่างราบรื่น ต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ
2. ความเหมาะสม (Appropriateness) คือ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การพูดด้วยถ้อยคำสุภาพในการได้ตอบบทสนทนา การพูดเพื่อขอร้องหรือแสดงความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย เป็นต้น
3. ความถูกต้องของการใช้ภาษา (Accuracy) คือ การพูดโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและถูกต้องตามไวยากรณ์
4. ความหลากหลายของภาษาที่อยู่ในขอบเขต (Range) คือ การใช้ภาษาที่ถูกต้อง โดยใช้คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ได้อย่างพอเพียงและมีความหลากหลาย

แฮริส (Harris. 1990 : 84) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของความสามารถในการพูดไว้ 5 ประการ คือ

1. การออกเสียง (Pronunciation)
2. ไวยากรณ์ (Grammar)
3. คำศัพท์ (Vocabulary)

4. ความคล่องแคล่ว (Fluency)

5. ความเข้าใจ (Comprehensibility)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการพูดมีองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบเชิงกายภาพ คือ ผู้พูด เนื้อเรื่อง ผู้ฟัง เครื่องมือสื่อความหมายและสถานการณ์ในการพูด องค์ประกอบเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงความสามารถและประสิทธิภาพของผู้พูดในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ คือ การออกเสียง การใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ได้อย่างหลากหลายและถูกต้อง สามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่วและเป็นธรรมชาติ

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทักษะการพูด

เฉลิมพล ดาวเรือง (อ้างอิงใน ประพนธ์ สุรัสวดี, 2539 : 59-64) ได้เสนอแนวคิดในการสอนทักษะการพูด สรุปเป็นขั้นตอนไว้ดังนี้

1. สร้างความเคยชิน

1.1 ในชั้นเรียนผู้สอนควรเริ่มต้นด้วยการทักทายผู้เรียนเป็นภาษาต่างประเทศ อาจสนทนากับเรื่องทั่ว ๆ ไปหรือทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว แล้วเชื่อมโยงไปสู่รูปประโยคที่จะสอนในเนื้อหาใหม่

1.2 ในการออกคำสั่งใด ๆ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติ ควรใช้ภาษาต่างประเทศอย่างง่าย ๆ และเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไทยที่ไม่จำเป็น เพื่อสร้างความเคยชินและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสม

1.3 ฝึกให้ผู้เรียนใช้คำ กลุ่มคำหรือประโยคที่จำเป็น เช่น การแสดงความขอบคุณหรือเสียใจ

2. สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผู้สอนอาจใช้เกมต่าง ๆ เพลง การลงมือปฏิบัติจริงหรือสร้างสถานการณ์ขึ้น เพื่อสร้างความสนุกสนานและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดมากขึ้น

3. สร้างความถูกต้องแม่นยำ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจในไวยากรณ์และกฎเกณฑ์ทางภาษาเป็นอย่างดี ตลอดจนรู้จักวิธีการใช้เสียงสำเนียงของภาษานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

4. สร้างบรรยากาศ เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับภาษาที่เรียน นอกจากการทักทายด้วยภาษาต่างประเทศแล้ว ผู้สอนควรจัดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศของการเรียนภาษาต่างประเทศด้วย

5. สร้างความมั่นใจ ผู้สอนควรให้คำชมเชยหรือรางวัลแก่ผู้เรียนที่สามารถพูดได้ตอบหรือตอบคำถามได้ และควรให้กำลังใจหรือให้โอกาสใหม่ในกรณีที่ผู้เรียนตอบผิด ควรหลีกเลี่ยงบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความเครียดหรือความเขินงวอดกันไป

ริชาร์ด (Richards, 1990 : 84) ได้เสนอแนวคิดหลักสำหรับการสอนทักษะการพูดไว้ 2 ประการ คือ

1. แนวคิดการสอนแบบอ้อม (An Indirect Approach) คือ การสอนโดยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่เอื้อต่อการสนทนาปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพูดหรือสนทนาได้เอง

2. แนวคิดการสอนแบบตรง (A Direct Approach) คือ การสอนที่มีการวางรูปแบบการสนทนาเกี่ยวกับทักษะเฉพาะ กลวิธีในการพูดและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถสนทนาได้อย่างคล่องแคล่วและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ในการสอนตามแนวคิดนี้ ผู้สอนควรให้ความรู้โครงสร้างทางภาษาที่สำคัญ ๆ และฝึกให้ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง ให้ผู้เรียนเรียนรู้การเลือกคำศัพท์ที่จำเป็นต่อสถานการณ์นั้น ๆ รวมทั้งสอนหลักไวยากรณ์จากประโยคใจความเดียวไปสู่ประโยคที่มีความซับซ้อนขึ้น

ไบรน์ (Byrne, 1990 : 22-99) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนทักษะการพูดเพื่อให้สื่อสารได้ไว้ 3 ขั้นตอน (3P) ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอเนื้อหา (The Presentation Stage) คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนให้ความรู้ทางภาษาที่จำเป็นสำหรับเนื้อหาใหม่ เพื่อเพิ่มความสามารถทางด้านภาษาให้แก่ผู้เรียน ในการนำเสนอควรนำเสนอในรูปแบบบริบทการใช้ภาษา เช่น การอ่านเนื้อเรื่อง หรือการพูดบทสนทนา แล้วให้ผู้เรียนสังเกตภาษาในบริบทใหม่ ตลอดจนสรุปกฎเกณฑ์การใช้ภาษาจากเนื้อเรื่องหรือบทสนทนานั้น ๆ ในขั้นตอนนี้ไม่ควรใช้เวลามาก เพราะการนำเสนอความรู้ในตัวภาษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาใหม่ เป้าหมายสำคัญอยู่ที่ทักษะการใช้ภาษาซึ่งผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ในขั้นฝึกฝนต่อไป

2. ขั้นการฝึกฝน (The Practice Stage) หลังการนำเสนอเนื้อหาใหม่ในรูปแบบบริบทแล้ว ผู้สอนควรให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษา การฝึกในขั้นนี้เป็นการฝึกแบบควบคุมโดยผู้สอนอาจให้ผู้เรียนฝึกออกเสียงตามทั้งชั้นเรียน การฝึกแบบกลไก การฝึกด้วยตารางเทียบแทน หรือการฝึกแบบเปลี่ยนโครงสร้างประโยค การฝึกดังกล่าวเป็นเพียงให้ผู้เรียนจำกฎเกณฑ์ได้เท่านั้น ผู้สอนควรเสริมให้มีการฝึกอย่างมีความหมายโดยใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบและกระตุ้นผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาจริง ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่เกิดจากความเข้าใจ วัตถุประสงค์สำคัญของขั้นนี้อยู่ที่ความถูกต้องในการใช้ภาษา

3. ขั้นนำภาษาไปใช้ (The Production Stage) ในขั้นนี้ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้แนะนำหรือให้คำปรึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างเสรี ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นไม่ถือเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าหากความผิดพลาดนั้นไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร เพราะจุดประสงค์สำคัญของการฝึกในขั้นนี้ คือ การที่ผู้เรียนมีความสามารถและความคล่องแคล่วของการใช้ภาษาได้จริง

ฮามเมอร์ (Harmer, 1992 : 50) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสอนทักษะการพูดไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การแนะนำความรู้ทางภาษาใหม่ (Introducing New Language) คือ ในขั้นนี้ผู้สอนแนะนำกฎเกณฑ์ทางภาษาใหม่ให้แก่ผู้เรียน ในการนำเสนอต้องให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความหมาย

การใช้รูปแบบของโครงสร้างภาษานั้น ๆ และควรนำเสนอในรูปแบบการใช้ภาษา เช่น ใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน การเล่าเรื่อง หรือสถานการณ์ เป็นต้น

2. การฝึกภาษา (Practice) ในขั้นนี้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอาจฝึกโดยการฝึกออกเสียงตามครู ฝึกเติมข้อมูลที่ขาดหายไป ฝึกเล่นเกม ฝึกพูดเกี่ยวกับเรื่องของตัวเองโดยใช้โครงสร้างทางภาษาที่เรียนมา หรือกิจกรรมปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ

3. กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกภาษาในลักษณะสมจริง ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อิสระมากขึ้น เช่น กิจกรรมการแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

อาจสรุปได้ว่า แนวคิดหลักสำหรับการสอนทักษะการพูดแบ่งเป็น 2 แนวคิด คือ แนวคิดการสอนแบบอ้อม (An Indirect Approach) และแนวคิดการสอนแบบตรง (A Direct Approach) ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการสอน 3 ขั้นตอน ชี้นำเสนอเนื้อหา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ความรู้และกฎเกณฑ์ทางภาษาใหม่ ขั้นการฝึกฝน ผู้เรียนฝึกมีปฏิสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมภาษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้าใจและรู้ความหมาย ชี้นำภาษาไปใช้ ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกภาษาในลักษณะสมจริงสามารถใช้ภาษาได้อิสระและคล่องแคล่วมากขึ้น สิ่งสำคัญซึ่งขาดไม่ได้ของการจัดการเรียนการสอนทักษะการพูด คือ การสร้างความเคยชิน สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน สร้างความถูกต้องแม่นยำ สร้างบรรยากาศ สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของทักษะการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 กิจกรรมในการสอนทักษะการพูด

ฟินอคเชียโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit, 1983 : 141) ได้เสนอแนะกิจกรรมต่าง ๆ ในการสอนทักษะการพูด ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1. ตอบคำถาม ซึ่งผู้สอนหรือเพื่อนในชั้นเรียนเป็นผู้ถาม
2. บอกให้เพื่อนทำตามคำสั่ง
3. ให้ผู้เรียนถามหรือตอบคำถามของเพื่อนในชั้นเรียน เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนหรือประสบการณ์อื่น ๆ
4. บอกลักษณะวัตถุ สิ่งของต่าง ๆ จากรูปภาพ
5. เล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน
6. รายงานเรื่องราวต่าง ๆ ตามหัวข้อที่กำหนดให้
7. พูดบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดจำลองขึ้นในชั้นเรียน
8. เล่นเกมทางภาษา
9. ใ้ข้อมูลที่ อภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ
10. ฝึกสนทนาทางโทรศัพท์
11. อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ แล้วสรุปรายงานหน้าชั้นเรียน
12. แสดงบทบาทสมมติ

ริเวอร์ลีส และ เทมเพอร์ลีย์ (Riverlys and Temperley, 1978. อ้างอิงใน Bygate, 1995 : 73) ได้เสนอกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูด ดังนี้

1. การสร้างและการดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ในสังคม (Establishing and Maintaining Social Relations) ได้แก่ การพูดบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การกล่าวต้อนรับแขกผู้มาเยือน การพูดคุยกับบุคคลอื่นในงานสังสรรค์

2. การมีปฏิกิริยาโต้ตอบในสถานการณ์ต่าง ๆ (Expressing Reactions) คือ การพูดในสถานการณ์ที่ต้องการการตอบสนอง

3. การค้นหาและให้ข้อมูลข่าวสาร (Seeking and Giving Information) ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสำรวจ การสอบถาม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

4. การสนทนาทางโทรศัพท์ (Conversing over the Telephone) เช่น การสอบถามเกี่ยวกับสินค้า การบริการ ตารางเวลาหรือกำหนดการต่าง ๆ

5. การเรียนรู้หรือการสอนวิธีทำ (Learning or Teaching How to Make or Do Something) ได้แก่ การบอกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำอาหาร การประดิษฐ์งานศิลปะ การสอนเต้นรำ

6. การแก้ปัญหา (Problem-Solving) ได้แก่ เกมตั้งคำถาม เกมเดา-ทายปัญหา

7. การอภิปรายความคิดเห็น (Discussing Ideas) ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์

8. เกมทางภาษา (Playing with Language) เช่น เกมใบ้คำ เกมสะกดตัวอักษร เกมต่อคำศัพท์

9. การแสดงบทบาททางสังคม (Acting out Social Roles) เช่น การแสดงละคร

10. การให้ความบันเทิงผู้อื่น (Entertaining others) เช่น การแสดงดนตรี การจัดรายการวิทยุ

11. การแสดงผลงาน (Displaying One's Achievements) ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้เรียนนำผลงานหรือโครงการต่าง ๆ มาแสดง

12. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมยามว่าง (Sharing Leisure Activities) ได้แก่ การเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่ายภาษา เทศกาลต่าง ๆ หรืองานอดิเรก

จากแนวคิดการจัดกิจกรรมในการสอนทักษะการพูดนั้น สรุปได้ว่า ผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางการพูดกับเพื่อนในชั้นเรียน บุคคลทั่วไปหรือกับเจ้าของภาษา ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ และเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจ ความมั่นใจให้กับผู้เรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกทางภาษาในสถานการณ์จริง และเพื่อพัฒนาทักษะการพูดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.5 ระดับความสามารถในการพูด

แฮริส (Harris. 1990 : 68-71) ได้เสนอแนะเกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูด โดยแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบใช้คะแนนประเมินค่า 5 ระดับ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คะแนนประเมินระดับความสามารถในการพูดทั้ง 5 องค์ประกอบ

1. การออกเสียง (Pronunciation)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	มีปัญหาในการออกเสียงอย่างมากและผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในคำพูดนั้นได้เลย
2	มีปัญหาในการออกเสียงมากและผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในคำพูดได้เลย ผู้ฟังต้องถามซ้ำ ๆ บ่อยครั้งว่าผู้พูดพูดอะไร
3	ยังปัญหาในการออกเสียง และผู้ฟังจะต้องตั้งใจฟังจึงจะสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูดได้
4	สามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูดได้เป็นอย่างดี แม้ผู้พูดจะยังมีปัญหาในการออกเสียงอยู่บ้าง
5	สามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่าเจ้าของภาษา

2. ไวยากรณ์ (Grammar)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ เนื่องจากใช้ไวยากรณ์ผิดหรือเรียงลำดับคำไม่ถูกต้องเลย
2	สามารถใช้ไวยากรณ์ง่าย ๆ ได้ แต่มักจะใช้ไวยากรณ์หรือเรียงลำดับคำผิดบ่อย ๆ จนทำให้ผู้ฟังเข้าใจลำบาก
3	ยังคงใช้ไวยากรณ์ผิดบ่อยครั้ง บางครั้งทำให้เข้าใจความหมายของประโยคผิดไป
4	ยังมีข้อบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์อยู่บ้าง แต่ไม่ได้ทำให้การสื่อความหมายผิดไป
5	ยังมีข้อบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย ๆ เช่น เรียงลำดับคำผิด แต่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องใหม่ให้ถูกต้องได้

3. การใช้คำศัพท์ (Vocabulary)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถสนทนาสื่อความหมายได้ เพราะไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์เลย
2	ใช้คำศัพท์ผิดหรือมีความรู้ด้านคำศัพท์ค่อนข้างอยู่ในวงจำกัด จนทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของประโยคได้ลำบาก
3	ใช้คำศัพท์ผิดบ่อย คำศัพท์ของประโยคในบทสนทนาค่อนข้างอยู่ในวงจำกัด เพราะผู้พูดมีปัญหาในการคิดค้นหาคำศัพท์มาใช้
4	ใช้คำศัพท์ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในบางครั้ง
5	มีความสามารถใช้คำศัพท์และสำนวนได้คล่องแคล่วเทียบเท่าเจ้าของภาษา

4. ความคล่องแคล่ว (Fluency)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	มีการหยุดเว้นช่วงคำพูดเป็นเวลานานมาก จนทำให้ไม่สามารถสนทนาต่อได้
2	มีการหยุดเว้นช่วงในการพูดอยู่เสมอและหยุดคิดเป็นเวลานาน เพราะมีความรู้จำกัดในการใช้ภาษา
3	พูดได้ค่อนข้างช้าและไม่คล่องแคล่ว เพราะยังมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษา
4	พูดได้คล่องแคล่วขึ้น บางครั้งไม่ต่อเนื่องหรือพูดสะดุด เพราะยังมีปัญหาเรื่องการใช้อายอยู่บ้าง
5	มีความสามารถในการพูดได้อย่างคล่องแคล่วเทียบเท่าเจ้าของภาษา

5. ความเข้าใจ (Comprehension)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถพูดสื่อความหมายให้เข้าใจได้เลย
2	ประสบความยากลำบากในการคิดหาคำพูด จึงพูดได้ช้า พูดตะกุกตะกักหรือพูดคำซ้ำ ๆ
3	เข้าใจในสิ่งที่จะพูดและพูดได้เป็นส่วนมาก แต่พูดได้ค่อนข้างช้าหรือพูดซ้ำ ๆ
4	สามารถพูดสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ครบถ้วน แต่มีการพูดซ้ำประโยคบ้างเป็นบางครั้ง
5	สามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ทั้งหมดโดยไม่มีปัญหาเลย

ฮิลส์ดอน (Hilsdon, 1990 : 190-191) ได้เสนอเกณฑ์ในการให้คะแนนความสามารถในการประเมินการพูดว่า การให้คะแนนควรมีผู้ให้คะแนน 2 คน และนำคะแนนที่ได้มาประเมินรวมกัน เกณฑ์คะแนนการพูดแบ่งได้เป็น 6 ระดับ คือ

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
0	ไม่สามารถพูดสื่อสารหรือโต้ตอบได้เลย
1	ไม่สามารถสนทนาให้เข้าใจได้
2	สนทนาได้ แต่ไม่คล่องแคล่ว
3	สามารถสนทนาได้ดีพอควร แต่มีปัญหาในการพูดบ่อยครั้ง
4	สนทนาได้คล่องแคล่ว แม้จะพูดผิดหลักไวยากรณ์
5	สามารถสนทนาได้คล่องแคล่ว แม้จะพูดผิดหลักไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย

สรุปได้ว่า การประเมินความสามารถในการพูดของผู้เรียนเพื่อสื่อสารได้นั้น จะต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบเป็นความรู้และความสามารถพื้นฐาน คือ การออกเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา และความเข้าใจในการสื่อสาร และในแต่ละองค์ประกอบจะมีเกณฑ์การให้คะแนนหลายระดับ ตั้งแต่ระดับ 0 หรือ 1 ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถพูดสื่อสารได้เลยจนถึงระดับ 5 ซึ่งสามารถพูดสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ต่อเนื่อง เทียบเท่าเจ้าของภาษาได้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟัง – การพูดภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

4.1 งานวิจัยในประเทศ

รังสิต เสงี่ยมราช (2527 : 35) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่เขตการศึกษาที่ 1 กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังของนักเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังแบบเลือกตอบ 1 ฉบับ จำนวน 50 ข้อ โดยยึดการแบ่งระดับการฟังภาษาต่างประเทศของวาเลตต์และดิสสิก (Valett and Disick, 1972: 141-151) เป็นหลัก คือ ระดับถ่ายโอน ระดับสื่อสาร และระดับวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเป็นระดับการฟังภาษาต่างประเทศที่สำคัญต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่เขตการศึกษาที่ 1 จำนวน 241 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีสมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 60) และพบว่านักเรียนมีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษทุกระดับการฟัง

เนาวรัตน์ พงษ์เกษมพชรกุล (2531 : 58-60) ได้ศึกษาระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างประชากร คือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศจำนวน 1,380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษแบบเลือกตอบ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับระดับการฟังภาษาต่างประเทศของวาเลตต์และดิสคิก (Valett and Disick. 1972 : 141-151) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษไม่ผ่านเกณฑ์ 15 คะแนนของระดับกลไก ค่ามัชฌิมเลขคณิตของนักเรียนทั้ง 3 ระดับชั้น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ผลคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ชูเกียรติ จารัตน์ (2535 : 84-85) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารมีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการฟัง – พูดสูงกว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญนา ราศรี (2538 : 89) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง – พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ที่ได้รับการสอนตามหลักการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารของ กิธ จอห์นสัน และวิธีสอนตามคู่มือครู พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามหลักการจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารของ กิธ จอห์นสัน และการสอนตามคู่มือครู มีความสามารถด้านการฟัง – พูดภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนเบญจลักษณ์ อึ้งสืบเชื้อ (2540 : 51) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านทักษะการฟัง – พูดของผู้เรียนในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารโดยผ่านกระบวนการฝึกงานแผนกบริการส่วนหน้าในโรงแรมเช่นกัน โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะการฟัง – พูดในการใช้ภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นตามลำดับ เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างช่วงสัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 6

จิตตยา สุภาพ (2541 : 109-111) ได้ศึกษาผลการสอนกลวิธีด้านความรู้ความคิดที่มีต่อความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากร คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีวิกรม์ จำนวน 80 คน โดยสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงและแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 40 คน โดยทั้งสองกลุ่มได้รับการสอนที่ต่างกันคือ กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 ได้รับการสอนกลวิธีการฟังด้านความรู้ความคิดโดยตรง และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 ได้รับการสอนกลวิธีการฟังด้านความรู้ความคิดโดยอ้อม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธีการฟังด้านความรู้ความคิดโดยตรง มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ คือ 49.27 ค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ

61.58 และนักเรียนที่ได้รับการสอนกลวิธีการฟังด้านความรู้ความคิดโดยอ้อม มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ คือ 41.75 ค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 52.18

ประสิทธิ์ กัลปพฤกษ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเจ็องโนพิทยาการ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า การใช้กิจกรรมคู่ในชั้นเรียนทำให้นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมการพูดภาษาอังกฤษในด้านความสนใจในการสื่อสาร ความพยายามที่จะสื่อสารโดยใช้ทั้งภาษาพูดและท่าทางอยู่ในระดับดีมาก

ส่วนการพัฒนาความสามารถทางทักษะการพูดภาษาอังกฤษในด้านความคล่องแคล่วความสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ คุณภาพของข้อความที่นำมาสื่อสารและสำเนียงในการพูดอยู่ในระดับมาก

ศศิลักษณ์ เกตุจรัส (2543 : 57) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมเพื่อการสื่อสารช่วยพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยกลุ่มตัวอย่าง 20 คน มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร

บุญเกิด กลมทุกสิ่ง (2547 : 51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านทักษะฟัง – พูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแสนสุข จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการฝึกทักษะฟัง – พูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงมีความสามารถในการฟัง – พูดภาษาอังกฤษสูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชินนเพ็ญ รัตนวงศ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อศึกษาผลของการสอนโดยใช้งานปฏิบัติเป็นรากฐานในการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 98 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแบบรายงานตนเองของนักเรียน แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้งานปฏิบัติเป็นรากฐานในการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้งานปฏิบัติเป็นรากฐานในการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนของนักเรียนกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

อัสเชอร์ (Asher. 1979 : 133 - 139) ได้ทดลองสอนภาษาเยอรมันกับนักศึกษาผู้ใหญ่ใน แชนตาครูซ รัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งมีอายุระหว่าง 17 – 60 ปี จำนวน 11 คน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 32 ชั่วโมง หลังการทดลองปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบผลการเรียนของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมสองกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองสามารถทำคะแนนแบบทดสอบการฟังได้สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งสองกลุ่ม สำหรับทักษะการอ่านนั้นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งสองกลุ่มได้คะแนนการอ่านไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากที่กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยวิธีการ T.P.R. พบว่ามีความสามารถในทุกทักษะมากกว่ากลุ่มควบคุมทั้งสองกลุ่ม

เอสโคลา (Escola. 1980 : 1985-A – 1986-A) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบทดสอบ Modern Language Association – Co-operative Foreign Language Test และเปรียบเทียบผลการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวเยอรมันในรัฐแมริแลนด์ จำนวน 61 คน เป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และเป็นกลุ่มควบคุม 31 คน ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มใช้หลักสูตรและแบบเรียนเหมือนกัน ได้รับการสอนจากผู้สอนคนเดียวกันและใช้เวลาในการเรียนเท่ากัน โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกทักษะฟัง-พูด โดยการใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการใช้กิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสารทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการฟัง-พูด มากกว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

ฮาเลย์ (Haley. 1987 : 295 – A) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการโต้ตอบในทันทีและการใช้ท่าทางในการตอบที่มีผลต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ ทักษะคิด แรงจูงใจ และความสนใจของนักเรียนระดับปีที่ 1 ที่เรียนภาษาสเปน วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาว่า ผู้เรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศจะประสบความสำเร็จในทักษะการพูดหรือไม่ หากได้รับการสอนแบบใช้ท่าทางในการตอบสนอง (Total Physical Response) ตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษาในบัลติมอร์ 3 โรงเรียน จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบความสามารถในการพูด แบบวัดทักษะคิดและแรงจูงใจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการพูดสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและฝึกฝนทักษะการพูดอย่างต่อเนื่อง เป็นวิธีการสอนภาษาต่างประเทศที่ประสบผลสำเร็จ

แซงเลอร์ (Zuengler. 1993 : 403 - 432) ได้ทดลองส่งเสริมกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษให้แก่นักศึกษาที่มาจากมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน – เมดิสัน สหรัฐอเมริกา กลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาชายในวิชาเอกเดียวกัน เป็นนักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ 22 คน กับนักศึกษาที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ 23 คน รวม 45 คน โดยให้นักศึกษาทั้ง 45 คนนี้ ฟังบทสนทนาซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาในวิชาเอกของเขา ด้วยการฟังในห้องปฏิบัติการพร้อมกัน 1 บท จากนั้นให้นักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ จับคู่กับนักศึกษาที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ 15 คู่ ส่วนอีก 15 คน ที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ แล้วให้นักศึกษาทั้ง 15 คู่ ฟังบทสนทนาที่ 2 ด้วยกัน ในขณะที่ฟัง

การสนทนาให้ทุกคนมีโอกาสพูดคุยกันให้มากที่สุด มีการหยุดเทปเพื่อทำความเข้าใจเป็นระยะ ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงปฏิกิริยาตอบสนองว่าเข้าใจหรือไม่เข้าใจด้วยท่าทางหรือน้ำเสียง จนผู้พูดและผู้ฟังสามารถสื่อสารเข้าใจตรงกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีการปฏิสังสรรค์กันเป็นอย่างดีและสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว

เบจาโรโนและคณะ (Bejarano et al. 1997 : 203 - 214) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อการพูดโต้ตอบเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชาวอิสราเอล เกรด 11 โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ซึ่งประกอบด้วยกลวิธีปรับปฏิสัมพันธ์ มีความสามารถในการพูดโต้ตอบเพื่อการสื่อสารสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อีกทั้งปริมาณการใช้กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มได้รับการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์สูงกว่าก่อนการทดลองอีกด้วย

จากผลการทำงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการฟัง-การพูดและให้มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้นั้น ขึ้นอยู่กับการออกแบบกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบด้วยแนวคิดการสอนภาษาด้วยวิธีการ T.P.R. หรือด้วยวิธีการโต้ตอบในทันทีและการใช้ท่าทางในการตอบหรือการใช้กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ ล้วนแล้วแต่เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างได้เพิ่มขึ้นตามผลการวิจัยดังปรากฏ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนทักษะการฟัง – การพูดแบบเข้ม

อดิศา เบญจรัตน์นันทและสุชาดา ทิพย์มนตรี (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยในหัวข้อ การสอนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษแบบเข้มให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 33 คน โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อหารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแบบเข้มที่มีประสิทธิภาพ เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการเรียนของนักศึกษาและเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้ผู้เรียนในการเรียนและใช้ภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแบบเข้มและประสิทธิผลในการเรียนของนักศึกษาหลังการเข้าร่วมโครงการทดลองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และทัศนคติในการเรียนและใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนดีขึ้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศา เดียว (2549 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการวิจัยโดยการทดลองสอนโดยใช้หลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเข้มเน้นทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ชั้นปีที่ 1 และ 2 จำนวน 18 คน โดยผลการวิจัยมีดังนี้ ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังการสอนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังการสอนเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิไลรัตน์ ระลึกมูลและพรณทิพา หอมจันทร์ (2549: 52-52) ได้ทำการศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมัน โดยเน้นการฟังและการออกเสียงที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสารที่มีต่อความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาเยอรมันของผู้เริ่มเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จำนวน 32 คน ในช่วงปิดภาคเรียนปี 2549 ผลการวิจัยพบว่า

1.ความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนหลังการทดลองด้วยการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นการฟังและการออกเสียงที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสารสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของผู้เรียนจากการประเมินทั้งหมด 5 ครั้ง มีระดับความคิดเห็น ดังนี้

2.1 ระดับความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนวิชาภาษาเยอรมันที่เน้นการฟังและการออกเสียงที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสาร จากการประเมินตนเอง จำนวน 3 ครั้ง โดยภาพรวมของการประเมินตนเองในแต่ละครั้งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งสามครั้ง

2.2 ระดับความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาเยอรมันที่เน้นการฟังและการออกเสียงที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสาร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในข้อเกี่ยวกับเวลาสำหรับการเรียนในแต่ละวันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ระดับความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับผลของการเรียนวิชาภาษาเยอรมันที่เน้นการฟังและการออกเสียงที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสารในช่วงปิดภาคเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาเยอรมันในภาคเรียนปกติ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในข้อกิจกรรมที่จัดในช่วงปิดภาคเรียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการพูดภาษาเยอรมันมากขึ้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

จากข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนทักษะการฟัง – การพูดแบบเข้มดังข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อฝึกทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้ม โดยจัดกิจกรรมเพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในทักษะทั้งสองในระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการด้านการฟังและการพูดดีขึ้น โดยเฉพาะด้านการพูด ผู้เรียนที่ได้รับการสอนแบบเข้มมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้นดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาผลการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้มที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ด้วยแนวคิดการสอนภาษาและรูปแบบกิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. ระยะเวลาในการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
7. วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2545 เฉพาะขอบข่ายของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ โดยศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารเน้นทักษะการฟัง-การพูดจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.3 ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาที่เป็นบทฟังและกิจกรรมฝึกพูดจากตำรา หนังสือแบบเรียนภาษาเยอรมันหรือสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ และนำมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้

1.4 ศึกษาหลักการวัดและประเมินผลความสามารถในการฟัง-การพูดจากตำราและเอกสาร

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนที่จะเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนรู้อาษาเยอรมัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจจำนวน 17 คน

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ดำเนินการวิจัยในช่วงระหว่างปีคหคเรียนศุคอรูน ปี 2549 เป็นเวลา 21 วัน ๆ ละ 4 ชั่วโมง เวลาที่ใช้ในการทดสอบสมรรถนะด้านการฟังและการพูดของผูเรียนก่อนและหลังกการทดลอง 6 ชั่วโมง รวมระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 90 ชั่วโมง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ คือ

- 4.1 แผนการจัดการเรียนรูู้
- 4.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง – พูดภาษาเยอรมัน ใช้ทดสอบก่อนและหลังกการทดลอง
- 4.3 แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร
- 4.4 แบบประเมินโครงการสอนแบบเข้ม

5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 แผนการจัดการเรียนรูู้

ผูวิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรูู้ตามหน่วยการเรียนรูู้หรือเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของผูเรียน โดยคำนึงถึงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ทีผูเรียนจะได้รับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เน้นให้ผูเรียนได้ฝึกฟัง-และพูดภาษาเยอรมันและสามารถสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง-การพูดทีหลากหลาย เพื่อให้ผูเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ในการฝึกใช้ภาษา แผนการจัดการเรียนรูู้ทีใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 12 หน่วยการเรียนรูู้ ใช้เวลาทดลองรวม 90 ชั่วโมง โดยผูวิจัยได้ทำงานร่วมกับอาจารย์ชาวเยอรมัน 2 ท่าน โดยให้อาจารย์ชาวเยอรมันเป็นผู้ดำเนินการสอนในการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรูู้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1.1 ศึกษาการจัดการเรียนรูู้สาระภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2545 โดยศึกษาสาระการเรียนรูู้ มาตรฐานการเรียนรูู้และผลการเรียนรูู้ทีคาดหวัง เพื่อนำมาเป็นตัวชี้วัดในการสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรูู้และสร้างแผนการจัดการเรียนรูู้

5.1.2 ศึกษาค้นคว้าและร่วมพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาที่เป็นบทฟังจากตำรา หนังสือแบบเรียนภาษาเยอรมัน หรือสื่อการเรียนรูู้อื่น ๆ กับอาจารย์ชาวเยอรมัน เพื่อนำมากำหนดหน่วยการเรียนรูู้ให้สอดคล้องกับระดับความรู้ของผูเรียนและเป็นเนื้อหาทีอยู่ในสภาพแวดล้อมทีใกล้ตัวผูเรียน ได้แก่ ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู การสืบหาสถานที่ท่องเที่ยว ประสบการณ์ในช่วงปิดเทอม ยุคแห่งสัญลักษณ์ @ เทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น และกำหนดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังตามแนวคิดของฟินอกเชียโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit อ้างถึงใน สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537 : 160) แนวคิดของยากัง

(Yagang, 1993 : 18) ดาห์ลเฮาส์ (Dahlhaus, 2006 : 52-120) โดยปรับให้สอดคล้องกับกิจกรรมการฟังที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2545 ได้แก่ ผู้เรียนปฏิบัติตามคำสั่ง คำแนะนำได้หรือบอกใจความสำคัญจากเรื่องที่ฟังได้ เป็นการจัดการเรียนการสอนซึ่งกระตุ้นผู้เรียนให้ตอบสนองอย่างเหมาะสม ผู้สอนบอกแนวทางในการปฏิบัติ การอธิบายภาพ การเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการทำกิจกรรมโดยใช้ภาษาเยอรมัน ฟังเพื่อนคนอื่นตั้งคำถาม สรุปเรื่อง หรือเล่าเรื่องต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ แสดงละครหรือสนทนาต่าง ๆ ฟังคำบรรยายของบุคคลภายนอกหรือฟังบทเรียนจากเทป ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ หรือสัมภาษณ์ชาวต่างชาติหรือบุคคลอื่นที่อยู่ในชุมชน และกำหนดกิจกรรมฝึกทักษะการพูดตามแนวคิดของฟินอคเชียโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit, 1983 : 141) ริเวอร์ลีส และ เทมเพอร์ลีย์ (Riverlys and Temperley, 1978. อ้างอิงใน Bygate, 1995 : 73) โดยปรับให้สอดคล้องกับกิจกรรมการพูดที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2545 ด้วยเช่นกัน ได้แก่ ตอบคำถาม บอกให้เพื่อนทำตามคำสั่ง ถามหรือตอบคำถามของเพื่อน บอกลักษณะวัตถุ บรรยายภาพ เล่าประสบการณ์ของตนเอง รายงานเรื่องราวต่าง ๆ รายงานผลงานกลุ่ม พูดบทสนทนา เล่นเกมหรือแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ

5.1.3 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ๆ ละ 6-9 ชั่วโมง ตามหน่วยการเรียนรู้รวม 90 ชั่วโมง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้

ลำดับที่ของแผน	หน่วยการเรียนรู้	เวลา
	ปฐมนิเทศและทดสอบก่อนเรียน	3 ชั่วโมง
1	ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู	6 ชั่วโมง
2	การสืบหาสถานที่ท่องเที่ยว	9 ชั่วโมง
3	ประสบการณ์ในช่วงปิดเทอม	9 ชั่วโมง
4	ยุคแห่งสัญลักษณ์ @	6 ชั่วโมง
5	เทศกาลต่าง ๆ	6 ชั่วโมง
6	สิ่งแวดล้อม	6 ชั่วโมง
7	วัยรุ่นกับดนตรี	6 ชั่วโมง
8	เบอร์ลินในอดีตและปัจจุบัน	9 ชั่วโมง
9	ภาพยนตร์: Lora rennt	6 ชั่วโมง
10	ความปรารถนาในอาชีพ	6 ชั่วโมง
11	ชีวิตของนักเรียนแลกเปลี่ยน	6 ชั่วโมง
12	อาหารไทย-เยอรมัน	9 ชั่วโมง
	ทดสอบหลังเรียน	3 ชั่วโมง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ข้างต้น โดยยึดแบบฟอร์มการเขียนแผนตามหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2545 ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. สาระสำคัญ
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. เนื้อหาสาระ
5. กิจกรรมการเรียนรู้
6. กระบวนการวัดและประเมินผล
7. สื่อการเรียนรู้
8. แหล่งการเรียนรู้
9. กิจกรรมเสนอแนะ
10. บันทึกผลหลังการสอน

5.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาเยอรมัน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ชาวเยอรมัน 1 ท่านและผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาเยอรมันชาวไทย 2 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้พิจารณาความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้ภาษาเยอรมันที่ใช้ในการวิจัยตามด้านและรายการประเมินในแบบประเมินคือ ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผล ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของภาษาเยอรมันที่ใช้ในการเขียนแผนจัดการเรียนรู้

5.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

5.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันก่อนและหลังการทดลอง

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารนี้ ใช้ทดสอบก่อนและหลังการทดลองเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานและเปรียบเทียบระดับความสามารถในการฟัง – การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียน แบบทดสอบนี้ผู้วิจัยได้ร่วมกันพิจารณาได้ง่าย ความเหมาะสมของรูปแบบและเนื้อหาของข้อทดสอบ โดยจัดทำร่วมกับอาจารย์ชาวเยอรมัน ประกอบด้วยแบบทดสอบ 2 ชุด ได้แก่

5.2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง เป็นแบบสอบปรนัยแบบเลือกถูก-ผิดและเลือกคำตอบที่ถูกที่สุด โดยประยุกต์ข้อทดสอบจากแนวคิดของไอคฮายม์และชทอร์ค (Eichheim and Storch, 2004 : 112-125) เกี่ยวกับกลยุทธ์ในการสอนทักษะการฟัง 3 รูปแบบ คือ การฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด (Globales Hören) การฟังเพื่อหาข้อมูลที่สำคัญ (Selektives Hören) และการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören) ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören) เป็นแบบปรนัยแบบเลือกถูก-ผิด มีทั้งหมด 20 ข้อ 20 คะแนน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด (Globales Hören) เป็นแบบปรนัยแบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด มีทั้งหมด 5 ข้อ 5 คะแนน

5.2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูด

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการจัดกิจกรรมฝึกทักษะการพูดของฟินอคเชียโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit, 1983 : 141) ริเวอร์ลิสและเทมเพอร์ลี (Riverly and Temperley, 1978, อ้างอิงใน Bygate, 1995 : 73) และนำมาปรับเป็นข้อทดสอบความสามารถในการพูด ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบการพูดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบการพูดโต้ตอบในสถานการณ์ที่กำหนด 5 สถานการณ์ โดยให้ผู้เรียนจับสลากสถานการณ์ก่อนหรือหลังตามลำดับ

5.2.3 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูด

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดของแฮร์ริส (Harris, 1990 : 68-71) และปรับใช้เป็นเกณฑ์ประเมินผู้เรียนในการทดสอบการพูด จำแนกความสามารถเป็น 4 หัวข้อ คือ การออกเสียง ไวยากรณ์และการใช้คำศัพท์ ความคล่องแคล่ว ความเข้าใจ ในแต่ละหัวข้อได้กำหนดคะแนนตามระดับความสามารถไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. การออกเสียง (Pronunciation)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	มีปัญหาในการออกเสียงอย่างมากและผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในคำพูดนั้นได้เลย
2	มีปัญหาในการออกเสียงมากและผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในคำพูดได้เลย ผู้ฟังต้องถามซ้ำ ๆ บ่อยครั้งว่าผู้พูดพูดอะไร
3	ยังมีปัญหาในการออกเสียง และผู้ฟังจะต้องตั้งใจฟังจึงจะสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูดได้
4	สามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูดได้เป็นอย่างดี แม้ผู้พูดจะยังมีปัญหาในการออกเสียงอยู่บ้าง
5	สามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่าเจ้าของภาษา

2. ไวยากรณ์ (Grammar) และการใช้คำศัพท์ (Vocabulary)

ไวยากรณ์ (Grammar)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ เนื่องจากใช้ไวยากรณ์ผิดหรือเรียงลำดับคำไม่ถูกต้องเลย
2	สามารถใช้ไวยากรณ์ง่าย ๆ ได้ แต่มักจะใช้ไวยากรณ์หรือเรียงลำดับคำผิดบ่อย ๆ จนทำให้ผู้ฟังเข้าใจลำบาก
3	ยังคงใช้ไวยากรณ์ผิดบ่อยครั้ง บางครั้งทำให้เข้าใจความหมายของประโยคผิดไป
4	ยังมีข้อบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์อยู่บ้าง แต่ไม่ได้ทำให้การสื่อความหมายผิดไป
5	ยังมีข้อบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย เช่น เรียงลำดับคำผิด แต่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องใหม่ให้ถูกต้องได้

การใช้คำศัพท์ (Vocabulary)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถสนทนาสื่อความหมายได้ เพราะไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์เลย
2	ใช้คำศัพท์ผิดหรือมีความรู้ด้านคำศัพท์ค่อนข้างอยู่ในวงจำกัด จนทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของประโยคได้ลำบาก
3	ใช้คำศัพท์ผิดบ่อย คำศัพท์ของประโยคในบทสนทนาค่อนข้างอยู่ในวงจำกัด เพราะผู้พูดมีปัญหาในการคิดค้นหาคำศัพท์มาใช้
4	ใช้คำศัพท์ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในบางครั้ง
5	มีความสามารถในการใช้คำศัพท์และสำนวนได้คล่องแคล่วเทียบเท่าเจ้าของภาษา

3. ความคล่องแคล่ว (Fluency)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	มีการหยุดเว้นช่วงคำพูดเป็นเวลานานมาก จนทำให้ไม่สามารถสนทนาต่อได้
2	มีการหยุดเว้นช่วงในการพูดอยู่เสมอและหยุดคิดเป็นเวลานาน เพราะมีความรู้จำกัดในการใช้ภาษา
3	พูดได้ค่อนข้างช้าและไม่คล่องแคล่ว เพราะยังมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษา
4	พูดได้คล่องแคล่วขึ้น บางครั้งไม่ต่อเนื่องหรือพูดสะดุด เพราะยังมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษาอยู่บ้าง
5	มีความสามารถในการพูดได้อย่างคล่องแคล่วเทียบเท่าเจ้าของภาษา

4. ความเข้าใจ (Comprehension)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถพูดสื่อความหมายให้เข้าใจได้เลย
2	ประสบความยากลำบากในการคิดหาคำพูด จึงพูดได้ช้า พูดตะกุกตะกักหรือพูดคำซ้ำ ๆ
3	เข้าใจในสิ่งที่พูดและพูดได้เป็นส่วนมาก แต่พูดได้ค่อนข้างช้าหรือพูดซ้ำ ๆ
4	สามารถพูดสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ครบถ้วน แต่มีการพูดซ้ำประโยคบ้างเป็นบางครั้ง
5	สามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ทั้งหมดโดยไม่มีปัญหาเลย

5.3 แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและหลักการของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดของเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังที่อ้างอิงไว้ในบทที่ 2 และศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินตนเองจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิธีการ หลักการสร้างแบบสอบถามกรอบและแนวทางในการออกแบบสอบถาม จากนั้นได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาจัดเป็นประเด็นข้อคิดเห็นจำนวน 10 ข้อ และใช้เกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ คือ

- 5 = ดีมาก
- 4 = ดี
- 3 = ดีพอใช้
- 2 = พอใช้
- 1 = ควรปรับปรุง

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแบบประเมิน คือ เพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกตและประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของตนเองตามสภาพจริงตลอดระยะเวลาของการเข้าร่วมโครงการนี้ โดยให้ผู้เรียนประเมินตนเองเป็นระยะๆ 3 ครั้ง คือ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง

5.4 แบบประเมินโครงการสอนแบบเข้ม

การจัดโครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นการจัดในช่วงปีการศึกษา 2549 ซึ่งออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบเข้ม โดยสอนต่อเนื่องเป็นเวลา 90 ชั่วโมง และเพื่อเป็นการศึกษาผลการสอนแบบเข้มที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบประเมินโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาและนำข้อคิดเห็นมาปรับให้สอดคล้องกับสภาพจริงของโครงการดังกล่าว โดยมี 10 ข้อคิดเห็นซึ่งให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ด้านทักษะการฟัง-การพูดของผู้เรียนเอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอน ความเหมาะสมของเนื้อหา สื่อและ

กิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ เกณฑ์ที่ใช้วัดระดับความคิดเห็นมี 4 ระดับคือ ดีมาก ดี ปานกลาง และน้อย

6. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งเชิงทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ลำดับ ที่	ชั่วโมง ที่	การดำเนินการทดลอง	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	
			ผู้วิจัย	ผู้เรียน
1	1-3	ปฐมนิเทศผู้เรียน ก่อนการทดลอง - ทดสอบความสามารถด้านการฟัง- การพูด - ผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถ ในการฟัง-การพูด	แบบทดสอบวัด ความสามารถ ด้านการฟัง แบบทดสอบวัด ความสามารถ ด้านการพูด	แบบประเมินตนเอง ด้านความสามารถใน การฟัง-การพูด
2	4-9	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 เรื่อง ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 1	
3	10-18	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 2 เรื่อง การสืบหาสถานที่ท่องเที่ยว	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 2	
4	19-27	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 3 เรื่อง ประสบการณ์ในช่วงปิดเทอม	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 3	
5	28-33	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 4 เรื่อง บุคคลแห่งสัญลักษณ์ @	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 4	
6	34-39	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 5 เรื่อง เทศกาลต่างๆ	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 5	

ลำดับ ที่	ชั่วโมง ที่	การดำเนินการทดลอง	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	
			ผู้วิจัย	ผู้เรียน
7	40-45	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 6 เรื่อง สิ่งแวดล้อม ระหว่างการทดลอง ผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถ ในการฟัง-การพูด	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 6	แบบประเมินตนเอง ด้านความสามารถ ในการฟัง-การพูด
8	46-51	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 7 เรื่อง วัยรุ่นกับดนตรี	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 7	
9	52-60	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 8 เรื่อง เบอร์ลินในอดีตและปัจจุบัน	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 8	
10	61-66	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 9 เรื่อง ภาพยนตร์ “Lora rennt”	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 9	
11	67-72	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 10 เรื่อง ความปรารถนาในอาชีพ	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 10	
12	73-78	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 11 เรื่อง ชีวิตของนักเรียนแลกเปลี่ยน	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 11	
13	79-87	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 12 เรื่อง อาหารไทย-เยอรมัน	แผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 12	
14	88-90	หลังการทดลอง - ทดสอบความสามารถด้านการฟัง- การพูด - ผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถ ในการฟัง-การพูด - ผู้เรียนประเมิน โครงการสอนแบบเข้ม	แบบทดสอบวัด ความสามารถ ด้านการฟัง แบบทดสอบวัด ความสามารถ ด้านการพูด	แบบประเมินตนเอง ด้านความสามารถ ในการฟัง-การพูด แบบประเมิน โครงการ สอนแบบเข้ม

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการฟังและการพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) จำนวนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)

7.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการฟังและการพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) จำนวนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)

7.3 การหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)

7.4 การหาค่าสหสัมพันธ์ของการให้คะแนนความสามารถด้านการพูดของครูผู้สอน 2 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)

7.5 วิเคราะห์แบบประเมินตนเองโดยหาค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของระดับเกณฑ์ประเมินของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) จำนวนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) และนำเสนอในรูปตารางและรูปแผนภูมิ

7.6 วิเคราะห์แบบประเมินโครงการสอนแบบเข้มโดยหาค่าร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ 10 รายข้อคิดเห็น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการสอนภาษาเยอรมัน โดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้มที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โดยใช้รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีต่อ

1. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารตามแบบประเมินตนเอง
3. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบและแบบประเมินต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผล เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใดดังสมมติฐานต่อไปนี้

1. ผู้เรียนที่ได้รับการทดลองสอนแบบเข้มมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
2. ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนแบบเข้มในระดับดีและดีมาก

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการฟังของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตารางที่ 6 แสดงค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง

ตารางที่ 7 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของการให้คะแนนความสามารถด้านการพูดของครูผู้สอน 2 คน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินตนเองด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมัน และแบบประเมินโครงการ

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและระหว่างการทดลอง

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง

ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนรวมสูงสุด คะแนนรวมต่ำสุดและค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินโครงการสอนแบบเข้ม

ตารางที่ 13 แสดงร้อยละของความคิดเห็นของผู้เรียนที่ประเมิน โครงการสอนแบบเข้ม

รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละขั้นตอนนี้มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการฟังของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	17	14.76	2.99	* 5.69
หลังการทดลอง	17	16.65	3.22	

* $P < .05$

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการฟังของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	17	12.76	3.25	* 16.09
หลังการทดลอง	17	15.06	2.92	

* $P < .05$

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการพูดของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 6 แสดงค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง

	N	Reliability	S.D.	t
ก่อนการทดลอง				
และ	17	.991	1.36	* -5.69
หลังการทดลอง				

จากตารางที่ 6 แสดงว่า แบบทดสอบความสามารถด้านการฟังที่ใช้ทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองมีความน่าเชื่อถือได้

ตารางที่ 7 แสดงค่าสหสัมพันธ์ของการให้คะแนนความสามารถด้านการพูดโดยครูผู้สอน 2 คน

	N	Correlation	S.D.	t
ครูคนที่1				
และ	17	.882	1.45	* -1.83
ครูคนที่2				

จากตารางที่ 7 แสดงว่า การให้คะแนนความสามารถด้านการพูดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 17 คน โดยครูผู้สอนทั้ง 2 คนมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินตนเองด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและระหว่างการทดลอง

	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	17	21.35	4.38	* 11.90
ระหว่างการทดลอง	17	29.71	5.35	

* $P < .05$

จากตารางที่ 8 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง

	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ระหว่างการทดลอง	17	29.71	5.35	* 10.97
หลังการทดลอง	17	35.47	5.64	

* $P < .05$

จากตารางที่ 9 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าระหว่างการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	17	21.35	4.38	* 16.99
หลังการทดลอง	17	35.47	5.64	

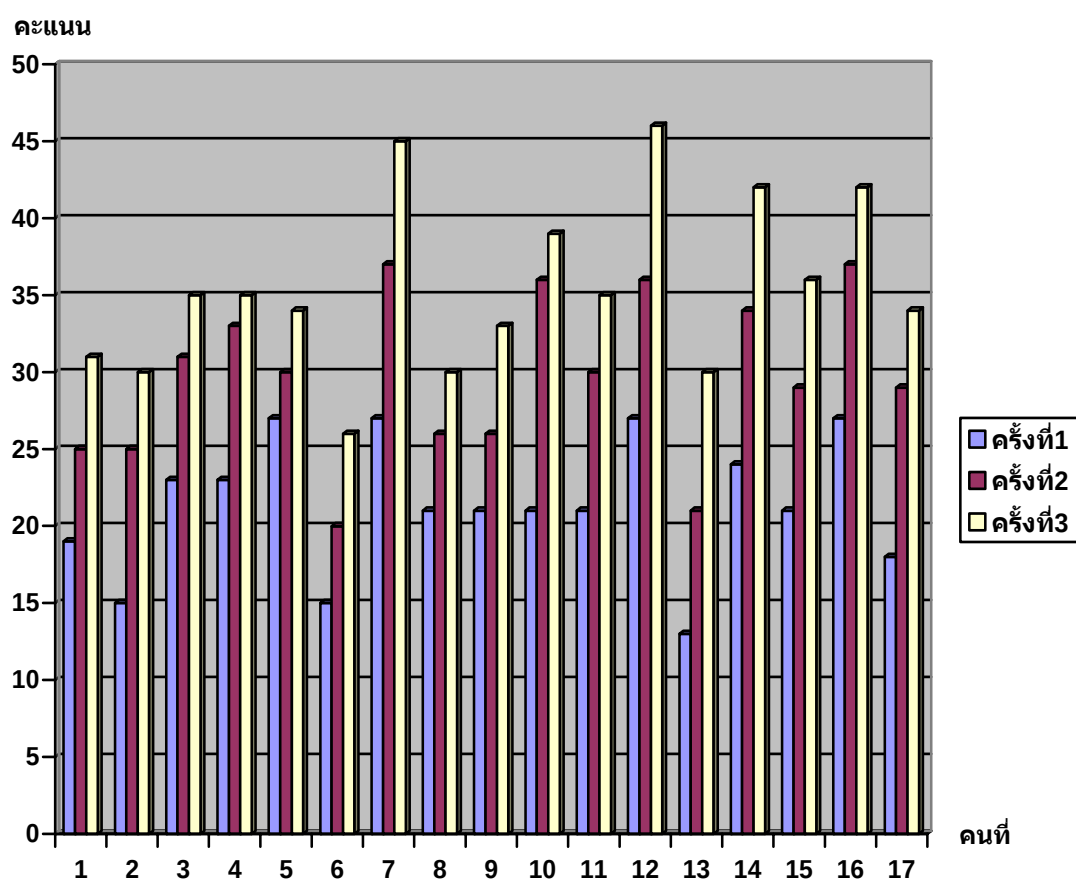
จากตารางที่ 10 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบคะแนนรวมสูงสุด คะแนนรวมต่ำสุดและค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถด้านการฟัง-การพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ก่อนการทดลอง	17	13	27	21.35	4.387
ระหว่างการทดลอง	17	20	37	29.71	5.359
หลังการทดลอง	17	26	46	35.47	5.647

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนทั้ง 17 คนซึ่งได้ประเมินตนเองในแบบประเมิน 3 ครั้ง ความสามารถในการฟัง-การพูดนั้น มีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดดีขึ้นตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมสูงสุดและคะแนนรวมต่ำสุดจากแบบประเมิน โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 21.35 ระหว่างการทดลองมีค่าเฉลี่ย 29.71 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 35.47 ตามลำดับ

เพื่อให้เห็นพัฒนาการในความสามารถด้านการฟัง-การพูดของผู้เรียนแต่ละคนจากการประเมินตนเอง
3 ระยะ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในรูปแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 เปรียบเทียบพัฒนาการในความสามารถด้านการฟัง-การพูดจำแนกเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารก่อนการทดลองและหลังการทดลองแต่ละรายข้อคิดเห็น

หัวข้อประเมิน	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	t
1. ผู้เรียนฟังครู/เจ้าของภาษาพูดในระดับความเร็วปกติได้เข้าใจ	43.53	74.12	-11.64**
2. ผู้เรียนสามารถพูดโต้ตอบกับคู่สนทนาได้	38.82	68.24	-9.17**
3. ผู้เรียนใช้กิริยาท่าทางในการสื่อสารความหมายได้อย่างเหมาะสม	50.59	74.12	-5.33**
4. ผู้เรียนสนทนาได้อย่างต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ	36.47	64.71	-7.62**
5. ผู้เรียนพูดออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา	40.00	65.88	-11.66**
6. ผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์และสำนวนในการสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์	36.47	67.06	-7.66**
7. ผู้เรียนใช้โครงสร้างไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้อง	44.71	68.24	-7.62**
8. ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการฟัง	48.26	80.00	-9.05**
9. ผู้เรียนมีความมั่นใจในการพูดภาษาเยอรมัน	41.25	77.65	-10.59**
10. ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาเยอรมันในการสื่อสาร	44.71	74.12	-12.25**

จากตารางที่ 12 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำนวนจากคะแนนรวมของผู้เรียนที่ได้ประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารก่อนการทดลองและหลังการทดลองแต่ละรายข้อคิดเห็นนั้น แสดงให้เห็นว่าหลังการทดลองผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้นทั้ง 2 ทักษะดังต่อไปนี้

1. มีพัฒนาการด้านทักษะการฟังดีขึ้นร้อยละ 80.00
2. มีความมั่นใจในการพูดภาษาเยอรมันร้อยละ 77.65
3. ฟังครูเจ้าของภาษาพูดในระดับความเร็วปกติได้เข้าใจ ใช้กิริยาท่าทางในการสื่อสารความหมายได้อย่างเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาเยอรมันในการสื่อสารร้อยละ 74.12
4. สามารถพูดโต้ตอบกับคู่สนทนาได้และใช้โครงสร้างไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 68.24
5. เลือกใช้คำศัพท์และสำนวนในการสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์ร้อยละ 67.06
6. พูดออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาร้อยละ 65.88
7. สนทนาได้อย่างต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติร้อยละ 64.71

สรุปในภาพรวมได้ว่า ผู้เรียนได้ประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารหลังสิ้นสุดโครงการทดลอง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละรายข้อคิดเห็นแล้ว ผู้เรียนประเมินตนเองว่ามีพัฒนาการทั้งทักษะการฟัง-พูดดีขึ้นเกินร้อยละ 60 ในทุกรายข้อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินโครงการสอนแบบเข้ม

ตารางที่ 13 แสดงร้อยละของความคิดเห็นของผู้เรียนที่ประเมินโครงการสอนแบบเข้ม

ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น			
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย
1. ผู้เรียนมีทักษะด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันก่อนการเข้าร่วมโครงการ	---	---	9 (52.94)	8 (47.06)
2. ผู้เรียนมีทักษะด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันหลังการเข้าร่วมโครงการ	1 (5.88)	8 (47.06)	8 (47.06)	---
3. ครูผู้สอนมีความรู้และประสบการณ์ในหัวข้อต่าง ๆ ของเนื้อหาที่สอน	12 (70.59)	5 (29.41)	---	---
4. ครูผู้สอนมีความชำนาญและมีทักษะในการถ่ายทอดเนื้อหา	12 (70.59)	2 (11.76)	3 (35.29)	---
5. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5 (29.41)	11 (64.71)	1 (5.88)	---
6. เอกสาร/สื่อประกอบการสอนต่างๆ มีความเหมาะสม	4 (23.52)	13 (76.37)	---	---
7. ความเหมาะสมของระยะเวลาโครงการ	2 (11.76)	5 (29.41)	10 (58.82)	---
8. สถานที่และสวัสดิการอื่น ๆ ระหว่างโครงการ	13 (76.47)	4 (23.52)	---	---
9. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ	5 (29.41)	11 (64.71)	1 (5.88)	---
10. ควรจัดโครงการวิจัยในปีต่อ ๆ ไป	11 (64.70)	6 (35.29)	---	---
รวม	65 (38.24)	65 (38.24)	32 (18.82)	8 (4.7)

จากตารางที่ 13 แสดงร้อยละของความคิดเห็นของผู้เรียนทั้ง 17 คนที่มีต่อโครงการวิจัยในครั้งนี้ โดยสรุปตามลำดับได้ดังนี้

1. ผู้เรียนจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสถานที่และสวัสดิการอื่นๆ ในระดับดีมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเอกสาร/สื่อประกอบการสอนต่าง ๆ ในระดับดี
2. ผู้เรียนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอนผู้มีความรู้และประสบการณ์ในเนื้อหาที่สอน ตลอดทั้งมีความชำนาญและมีทักษะในการถ่ายทอดเนื้อหาได้ในระดับดีมาก
3. ผู้เรียนจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการวิจัยในปีต่อ ๆ ไปในระดับดีมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการในระดับดี
4. ผู้เรียนจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระยะเวลาโครงการในระดับปานกลาง
5. ผู้เรียนจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนในทักษะด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันก่อนการเข้าร่วมโครงการในระดับปานกลาง
6. ผู้เรียนจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 47.06 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนในทักษะด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันหลังการเข้าร่วมโครงการในระดับดีและปานกลาง

สรุปความคิดเห็นโดยภาพรวมของผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของแบบประเมินในระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 38.24 ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 38.24 ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 18.82 และในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 4.7 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้มที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ด้วยแนวคิดการสอนภาษาและรูปแบบกิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้เพิ่มขึ้น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟังและการพูดแบบเข้ม โดยใช้รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีต่อ

1. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารตามแบบประเมินตนเอง
3. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้เรียนที่ได้รับการทดลองสอนแบบเข้มมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
2. ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อ โครงการสอนแบบเข้มในระดับดีและดีมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนที่จะเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนรู้อาษาเยอรมัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจจำนวน 17 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดโดยใช้กิจกรรมและงานปฏิบัติด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและปฏิบัติได้จริง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

- ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมัน
- ความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ดีขึ้น
- ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อ โครงการสอนแบบเข้ม

ข้อจำกัดในการทำวิจัยครั้งนี้

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง-การพูดก่อนและหลังการทดลองเป็นชุดเดียวกัน

ระยะเวลาในการวิจัย

ดำเนินการวิจัยในช่วงระหว่างปีภาคเรียนฤดูร้อน ปี 2549 เป็นเวลา 21 วัน ๆ ละ 4 ชั่วโมง เวลาที่ใช้ในการทดสอบสมรรถนะด้านการฟังและการพูดของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง 6 ชั่วโมง รวมระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 90 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ คือ

- 1 แผนการจัดการเรียนรู้
- 2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง – พูดภาษาเยอรมัน ใช้ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง
3. แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร
- 4 แบบประเมินโครงการสอนแบบเข้ม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาการจัดการเรียนรู้สาระภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2545 โดยศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อนำมาเป็นตัวชี้วัดในการสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และศึกษาค้นคว้าและร่วมพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาที่เป็นบทฟังจากตำรา หนังสือแบบเรียนภาษาเยอรมัน หรือสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ กับอาจารย์ชาวเยอรมัน เพื่อนำมากำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียนและเป็นเนื้อหาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวผู้เรียน ได้แก่ ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู การสืบหาสถานที่ท่องเที่ยว ประสบการณ์ในช่วงปิดเทอม ยุคแห่งสัญลักษณ์ @ เทศกาลต่างๆ เป็นต้น จากนั้นกำหนดกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง-การพูดที่หลากหลายสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ

จากผลของการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัยได้รับจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาเยอรมัน 2 ท่านที่มีต่อด้าน/รายข้อคิดเห็นของการประเมินแผนการเรียนรู้ทั้ง 12 แผน คือ ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้านเนื้อหาสาระ ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้และด้านการวัดผล และการประเมินผลนั้น ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยของการให้คะแนนในการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่านคิดเป็นร้อยละ 80.71 และ 80.00 ตามลำดับ ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้อย่างกล่าวที่ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกทักษะการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารนี้ สามารถพัฒนาผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ได้จริง

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน ๆ ละ 6-9 ชั่วโมง รวม 90 ชั่วโมง สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง – การพูดภาษาเยอรมัน ใช้ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานและเปรียบเทียบระดับความสามารถในการฟัง – การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังเป็นแบบสอบปรนัยแบบเลือกถูก-ผิดและเลือกคำตอบที่ถูกที่สุด ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบทดสอบการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören) เป็นแบบปรนัยแบบเลือกถูก-ผิด มีทั้งหมด 20 ข้อ 20 คะแนน และตอนที่ 2 แบบทดสอบการฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด (Globales Hören) เป็นแบบปรนัยแบบเลือกคำตอบที่ถูกที่สุด มีทั้งหมด 5 ข้อ 5 คะแนน รวม 25 คะแนน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูด ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบทดสอบการพูดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน และตอนที่ 2 แบบทดสอบการพูดโต้ตอบในสถานการณ์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนจับสลากจำนวน 5 สถานการณ์ และใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดจำแนกความสามารถเป็น 4 หัวข้อ คือ การออกเสียง ไวยากรณ์และการใช้คำศัพท์ ความคล่องแคล่ว ความเข้าใจ และสร้างแบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินและแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ 10 ข้อคิดเห็น ด้วยเกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูด 4 หัวข้อ ด้วยเกณฑ์คะแนนประเมิน 5 ระดับ คือ 5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ดีพอใช้ 2 = พอใช้ 1 = ควรปรับปรุง

3. ดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 90 ชั่วโมง โดยก่อนดำเนินการทดลองได้ปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อชี้แจงข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ และ ทดสอบความสามารถด้านการฟัง-การพูดของผู้เรียนและให้ผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดครั้งที่ 1 จากนั้นดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ๆ ละ 6-9 ชั่วโมง ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ และผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดครั้งที่ 2 หลังการทดลองทดสอบความสามารถด้านการฟัง-การพูดของผู้เรียนและผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดครั้งที่ 3

4. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผลคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง-การพูดของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดทั้ง 3 ระยะ และแบบประเมินโครงการสอนแบบเข้ม

5. สรุป/อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการฟังและการพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการฟังและการพูดของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)
3. การหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)
4. การหาค่าสหสัมพันธ์ของการให้คะแนนความสามารถด้านการพูดของครูผู้สอน 2 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)
5. วิเคราะห์แบบประเมินตนเองโดยหาค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของระดับเกณฑ์ประเมินของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) และนำเสนอในรูปตารางและรูปแผนภูมิ
- 6 วิเคราะห์แบบประเมินโครงการสอนแบบเข้มโดยหาค่าร้อยละของจำนวนผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ 10 รายข้อคิดเห็น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นการฝึกทักษะด้านการฟัง- การพูดเยอรมันแบบเข้มทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. จากแบบประเมินตนเองของผู้เรียนด้านความสามารถด้านการฟังและการพูดก่อนและหลังการทดลอง พบว่าผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนแบบเข้มอยู่ในระดับดีถึงดีมากคิดเป็นร้อยละ 76.48

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้มที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ด้วยแนวทางการสอนภาษาและรูปแบบกิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้เพิ่มขึ้น ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นการฝึกทักษะด้านการฟัง- การพูดเยอรมันแบบเข้มทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนทักษะการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 90 ชั่วโมง ด้วยกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง-การพูดเพื่อการสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยและครูเจ้าของภาษาได้ออกแบบและจัดกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องนั้น ช่วยพัฒนาผู้เรียนในทักษะการฟังและการพูดหลังการทดลองดีขึ้นมาก โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการฟังหลังการทดลองซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 16.65 สูงกว่าก่อนการทดลองซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ 14.76 ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถด้านการพูดหลังการทดลองซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15.06 สูงกว่าก่อนการทดลองซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ 12.76 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์หลายท่าน ได้แก่ ออลไรท์ (Allwright, 1980 : 167) และบราวน์ (Brown, 1980 : 213) ได้กล่าวไว้ว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่เพียงแต่จะอธิบายการใช้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์หรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น หากแต่มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้จริงนั้น ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงของการเรียนภาษาให้มากที่สุด เทเลอร์ (Tyler, 1983 : 70) และบรัมฟิต (Brumfit, อ้างอิงใน อรุณี วิริยะจิตรา, 2532 : 58) กล่าวสรุปไว้ตรงกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับภาษาที่จะเรียน ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาที่เน้นการใช้ภาษามากกว่าการเรียนรู้ที่เน้นโครงสร้างทางภาษา โดยจะให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องของภาษา (Accuracy) และสุมิตรา อังวัฒนกุล (2537 : 34) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการเรียนการสอนที่ไม่ได้ให้ผู้เรียนเรียนรู้เฉพาะรูปแบบหรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงตามสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน อีกทั้งการวิจัยนี้ได้จัดกิจกรรมสอดแทรกอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟังตามแนวคิดของฟิโนคเชียโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit อ้างอิงใน สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537 : 160) ได้แก่ ฟังคำสั่งที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การตั้งคำถามและกระตุ้นผู้เรียนให้ตอบสนองอย่างเหมาะสม ผู้สอนได้บอกแนวทางในการปฏิบัติงาน การอธิบายภาพ การเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการทำกิจกรรมโดยใช้ภาษาเยอรมัน ฟังเพื่อนคนอื่นตั้งคำถาม สรุปเรื่อง หรือเล่าเรื่องต่าง ๆ เป็นภาษาเยอรมัน

แสดงบทบาทสมมติ การแสดงละครหรือการสนทนาต่าง ๆ เช่น ในแผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู หรือในแผนจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ภาพยนตร์ “Lora rennt” และในแผนจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง ความปรารถนาในอาชีพ กิจกรรมอื่นนอกจากนี้เช่น ฟังคำบรรยายหรือฟังเรื่องเล่าจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน ฟังบทเรียนจากเทปหรือซีดี ฟังเพลงเยอรมัน และชมภาพยนตร์เยอรมัน สัมภาษณ์บุคคลอื่นหรือชาวต่างชาติที่อยู่ในชุมชน เป็นต้น เช่น ในแผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การสืบหาสถานที่ท่องเที่ยว นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ได้ไปสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวเยอรมันในถนนข้าวสาร สัมภาษณ์คนขายผ้าในย่านสำเพ็งหรือคนขายดอกไม้ย่านปากคลองตลาด

อนึ่ง การจัดการเรียนรู้ตลอดโครงการวิจัยนี้ได้จัดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังตามแนวคิดของยากัง (Yagang, 1993 : 18) และดาร์ลเฮาส์ (Dahlhaus, 2006 : 52-120) ซึ่งได้เสนอกิจกรรมฝึกทักษะการฟังตามลำดับขั้นตอน คือ

1. กิจกรรมก่อนการฟังหรือขั้นเตรียมการ (Warm up Exercises) ครูได้อธิบายเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จะสอน โดยใช้ชื่อเรื่อง ภาพ หรือสื่ออื่น ๆ เพื่อดึงเนื้อหาสำคัญที่สัมพันธ์กับชื่อเรื่องออกมาและเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนในเนื้อหาใหม่ที่สามารถกระตุ้นผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การระดมสมองเป็นกิจกรรมก่อนการฟังที่ใช้บ่อยมากที่สุด เมื่อผู้สอนได้สอนเนื้อหาใหม่ โดยให้ผู้เรียนฝึกเดาหรือทำนายว่ามีคำศัพท์อะไรบ้างที่เชื่อมโยงกับในเรื่องที่ได้ฟังไป จากนั้นผู้สอนเขียนคำศัพท์ที่ผู้เรียนเดาบนกระดานดำ หรือบนบัตรคำและให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้ฟังโดยใช้ความรู้เดิมที่เรียนมา การใช้คำถามนำเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ใช้ทุกครั้ง โดยผู้สอนถามหรือเขียนคำถามเพื่อช่วยให้ผู้เรียนทราบเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง

2. กิจกรรมขณะฟัง (Listening Exercises) มีความหลากหลายซึ่งผู้สอนได้เลือกใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ เช่น กิจกรรมการเปรียบเทียบเรื่องที่ฟังกับเรื่องที่คาดเดาไว้ในขั้นก่อนการฟัง การปฏิบัติตามคำแนะนำ ที่แสดงถึงผู้เรียนฟังแล้วเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนแสดงท่าทางหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ได้ การเติมคำในช่องว่างหรือเติมส่วนที่หายไปโดยให้ผู้เรียนฟังเรื่องบางส่วนจากนั้นให้เติมส่วนอื่น ๆ ใหม่ การพูดซ้ำโดยผู้เรียนพูดซ้ำคำหรือวลีสั้น ๆ เพื่อให้ได้ประโยคหรือข้อความที่แสดงออกอย่างสมบูรณ์ถูกต้อง การตรวจหาข้อแตกต่างหรือข้อผิดพลาดโดยผู้เรียนฟังเรื่อง แล้วให้ได้ตอบหรือบอกเฉพาะส่วนที่แตกต่างออกไป หรือหาที่ผิดจากเรื่องที่ฟัง การทำเครื่องหมายกากบาท ผู้เรียนฟังคำศัพท์หรือเนื้อหาแล้วทำเครื่องหมายกากบาท จากนั้นให้ผู้เรียนเรียงลำดับตามเรื่องที่ฟัง การถ่ายโอนข้อมูลเป็นรูปแบบอื่น ๆ เช่น ฟังเรื่องแล้วเติมข้อความลงในช่องว่าง แผนผัง ตาราง รายการ หรือรูปภาพ การเรียงลำดับเรื่อง เช่น ฟังเรื่องแล้วเรียงลำดับรูปภาพหรือเนื้อเรื่อง การจับคู่ข้อความโดยให้ผู้เรียนจับคู่ข้อความที่มีความหมายเหมือน หรือตรงกันข้ามกับข้อความที่ได้ฟัง

3. กิจกรรมหลังการฟัง (Post – listening Exercises) เป็นกิจกรรมหลังจากที่ผู้เรียนได้รับข้อมูลทั้งหมดจากการฟังแล้ว โดยมีรูปแบบของกิจกรรมที่ได้ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือการตรวจสอบความเข้าใจเรื่องที่ฟังของผู้เรียน อาจจะเป็นคำถามที่มีตัวเลือก หรือใช้แบบฝึกที่เป็นตัวเลือกแบบถูก-ผิด การแก้ปัญหาโดยให้ผู้เรียนฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา จากนั้นให้ผู้เรียนระดมสมองและคิดช่วยกัน

แก้ปัญหาได้ การสรุปย่อเรื่อง การฟังเนื้อเรื่องเป็นส่วน ๆ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียน แล้วให้ฟังเนื้อเรื่องคนละส่วนซึ่งเป็นเรื่องเดียวกัน จากนั้นให้ผู้เรียนรวมกลุ่มแล้วรวบรวมเนื้อเรื่องแต่ละส่วนของแต่ละคน แล้วเรียบเรียงให้เป็นเรื่องที่สมบูรณ์ กิจกรรมการเขียน เช่น ให้ผู้เรียนเขียนจดหมายอีเมลถึงเพื่อนใหม่ ชาวเยอรมัน กิจกรรมการพูดที่ใช้ คือ การได้วาที่ สัมภาษณ์ อภิปราย เล่าเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ ที่สัมพันธ์กับข้อความหรือเรื่องที่ฟัง

ส่วนกิจกรรมฝึกทักษะการพูดนั้น ผู้เรียนได้รับการฝึกในทักษะนี้มากตลอดระยะเวลาการทดลองวิจัย โดยยึดแนวการสอนกิจกรรมฝึกทักษะการพูดของฟินอคเชียโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit, 1983 : 141) กิจกรรมฝึกทักษะการพูดที่ได้นำมาใช้ ได้แก่ ตอบคำถาม ให้ผู้เรียนถามหรือตอบคำถามของเพื่อนในชั้นเรียน เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนหรือประสบการณ์อื่น ๆ บอกลักษณะวัตถุสิ่งของต่าง ๆ หรือลักษณะคนจากรูปภาพ เล่าหรือรายงานเรื่องราว/ประสบการณ์ต่าง ๆ ในช่วงปิดเทอม พูดบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดจำลองขึ้นในชั้นเรียน เล่นเกมคำศัพท์ ฝึกสนทนาทางโทรศัพท์ อ่านข่าวจากสื่อต่าง ๆ แล้วสรุปรายงานหน้าชั้นเรียนและแสดงบทบาทสมมติ

ส่วนกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดตามแนวคิดของริเวอร์ลิส และ เทมเพอร์ลีย์ (Riverlys and Temperley, 1978. อ้างอิงใน Bygate, 1995 : 73) ได้นำมาใช้กับผู้เรียนกลุ่มนี้ ได้แก่

1. การสร้างและการดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ในสังคม (Establishing and Maintaining Social Relations) โดยการพูดบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่องที่เรียนและโอกาสต่าง ๆ
2. การมีปฏิกิริยาโต้ตอบในสถานการณ์ต่าง ๆ (Expressing Reactions) โดยผู้เรียนได้พูดในสถานการณ์ที่ต้องการการตอบสนอง
3. การค้นหาและให้ข้อมูลข่าวสาร (Seeking and Giving Information) ผู้เรียนได้ออกไปสำรวจเส้นทางและสถานที่สำคัญในเขตเมืองเก่าและสัมภาษณ์ผู้คนที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ เป็นกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
4. การสนทนาทางโทรศัพท์ (Conversing over the Telephone) โดยผู้เรียนคุยโทรศัพท์กับพ่อแม่ เพื่อนหรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการหรือองค์กรอื่น
5. การเรียนรู้หรือการสอนวิธีทำ (Learning or Teaching How to Make or Do Something) โดยการสาธิตการทำของว่างหรือขนมเยอรมันและไทย
6. การอภิปรายความคิดเห็น (Discussing Ideas) โดยผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์ที่ได้ดูไป
7. เกมทางภาษา (Playing with Language) เช่น เกมต่อคำศัพท์
8. การแสดงผลงาน (Displaying One's Achievements) โดยผู้เรียนนำข้อมูลจากการไปสำรวจเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยวแล้วนำมาจัดบอร์ด หรือบอร์ดณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม
9. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมยามว่าง (Sharing Leisure Activities) ผู้เรียนได้ไปเข้าร่วมในค่ายภาษาเยอรมันและเทศกาลสงกรานต์ โดยสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยภาษาเยอรมันได้

2. จากแบบประเมินตนเองของผู้เรียนด้านความสามารถด้านการฟังและการพูดก่อนและหลังการทดลอง พบว่าผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยในข้อ 2 นี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่องานวิจัยนี้คือ กิจกรรมการฝึกทักษะการฟัง-การพูดที่หลากหลายตามแนวคิดของนักภาษาศาสตร์และนักศึกษากาดังกล่าวมาแล้วในข้อ 1 แล้วแต่เป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารได้จริง ประกอบกับได้จัดการเรียนรู้ตามโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 90 ชั่วโมง โดยให้ผู้เรียนได้เรียนกับครูเจ้าของภาษา อยู่ในบริบทของสถานการณ์ของภาษาเป้าหมายและการจัดบรรยากาศการเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยให้ผู้เรียนได้เกิดความเคยชินในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้เรียนอย่างสนุกสนาน ไม่เครียด จึงจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาด้านการฟัง-การพูดได้อย่างเต็มศักยภาพ จากผลวิเคราะห์แบบประเมินทั้ง 3 ครั้ง (ตารางที่ 11) มีค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมสูงสุดและคะแนนรวมต่ำสุดจากแบบประเมิน โดยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย 21.35 ระหว่างการทดลองมีค่าเฉลี่ย 29.71 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย 35.47 ตามลำดับ และจากผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแบบประเมินตนเอง (ตารางที่ 12) 3 อันดับแรก ผลคือ ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการฟังดีขึ้นร้อยละ 80.00 มีความมั่นใจในการพูดภาษาเยอรมันร้อยละ 77.65 และฟังครู/เจ้าของภาษาพูดในระดับความเร็วปกติได้เข้าใจใช้กริยาท่าทางในการสื่อสารความหมายได้อย่างเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาเยอรมันในการสื่อสารร้อยละ 74.12 ตามลำดับ สอดคล้องกันกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนภาษาของเจลิมพล ดาวเรือง (อ้างอิงใน ประพนธ์ สุรัสวดี. 2539 : 59-64) ได้สรุปเป็นขั้นตอนไว้ดังนี้

1. สร้างความเคยชิน ครูผู้สอนต้องสร้างความเคยชินให้แก่ผู้เรียนโดยในชั้นเรียนผู้สอนซึ่งเป็นชาวเยอรมันได้พูดภาษาเยอรมันตั้งแต่เริ่มโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการ เช่น การทักทายผู้เรียนเป็นภาษาเยอรมัน สนทนาเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว แล้วเชื่อมโยงไปสู่รูปประโยคที่จะสอนในเนื้อหาใหม่ นอกจากนี้ผู้สอนยังใช้ภาษาเยอรมันง่าย ๆ ในการออกคำสั่งใด ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ควรใช้ภาษาต่างประเทศอย่างง่าย ๆ เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน โดยหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไทยที่ไม่จำเป็น เพื่อสร้างความเคยชินและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสม อีกทั้งยังฝึกให้ผู้เรียนใช้คำ กลุ่มคำหรือประโยคที่จำเป็นให้มากที่สุดเพื่อสามารถสื่อสารให้ได้มากที่สุด เช่น การแสดงความขอบคุณหรือเสียใจ คำอวยพรในเทศกาลต่าง ๆ

2. สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยใช้เกมต่าง ๆ เพลง ได้ลงมือปฏิบัติจริง หรือสร้างสถานการณ์ขึ้น เพื่อสร้างความสนุกสนานและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดมากขึ้น

3. สร้างความถูกต้องแม่นยำ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจในไวยากรณ์และกฎเกณฑ์ทางภาษาเป็นอย่างดี ตลอดจนรู้จักวิธีการใช้เสียงสำเนียงของภาษานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

4. สร้างบรรยากาศ เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับภาษาเยอรมัน นอกจากการใช้ภาษาในสถานการณ์กำหนดแล้ว ผู้สอนยังได้จัดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศของการเรียนภาษาต่างประเทศด้วยป้ายนิเทศต่าง ๆ ด้วย

5. สร้างความมั่นใจ ผู้สอนได้ให้คำชมเชยหรือรางวัลแก่ผู้เรียนที่สามารถพูดโต้ตอบหรือตอบคำถามได้ และได้ให้กำลังใจหรือให้โอกาสใหม่ในกรณีที่ผู้เรียนตอบผิด การสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ครูควรหลีกเลี่ยงบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความเครียดหรือความเข้มนวดอย่างมาก

3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนแบบเข้มในระดับดีและดีมาก

จากตารางที่ 13 แสดงร้อยละของความคิดเห็นของผู้เรียนทั้ง 17 คนที่มีต่อโครงการวิจัยในครั้งนี้ โดยสรุปตามลำดับได้ดังนี้

1. ผู้เรียนจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านสถานที่และสวัสดิการอื่นๆ ในระดับดีมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเอกสาร/สื่อประกอบการสอนต่าง ๆ ในระดับดี

2. ผู้เรียนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอนผู้มีความรู้และประสบการณ์ในเนื้อหาที่สอน ตลอดจนมีความชำนาญและมีทักษะในการถ่ายทอดเนื้อหาได้ในระดับดีมาก

3. ผู้เรียนจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการวิจัยในปีต่อ ๆ ไปในระดับดีมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการในระดับดี

4. ผู้เรียนจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระยะเวลาโครงการในระดับปานกลาง

5. ผู้เรียนจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 52.94 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนในทักษะด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันก่อนการเข้าร่วมโครงการในระดับปานกลาง

6. ผู้เรียนจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 47.06 ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนในทักษะด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันหลังการเข้าร่วมโครงการในระดับดีและปานกลาง

สรุปความคิดเห็นโดยภาพรวมของผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของแบบประเมินในระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 38.24 ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 38.24 ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 18.82 และในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 4.7 ตามลำดับ

ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการวิจัย

1. การทำวิจัยในครั้งนี้อยู่ในช่วงระยะเวลาปิดภาคเรียนฤดูร้อน ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้เรียนซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมีความจำเป็นต้องกลับไปเยี่ยมบ้าน ใช้เวลาพักผ่อนอยู่กับครอบครัว หรือผู้เรียนบางคนและผู้ปกครองประสงค์จะให้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาต่าง ๆ จึงทำให้ผู้เรียนบางคนไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้อย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้ตามเนื้อหาในชั้นเรียนไม่ทันเพื่อน และมีผลกระทบต่อการทำงานกลุ่มหรือการประเมินผลการนำเสนอของกลุ่ม จากผลวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินโครงการ (ตารางที่ 11) ของผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นในหัวข้อความเหมาะสมของระยะเวลาโครงการนั้น ผลคือผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าช่วงเวลาของการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 58.82

2. ข้อสังเกตในระหว่างดำเนินการวิจัย คือ ผู้เรียนบางคนมีพัฒนาทางภาษาช้ากว่าผู้เรียนคนอื่น ๆ เนื่องจากในจำนวนผู้เรียนทั้ง 17 คน มีผู้เรียนจำนวน 6 คนเคยเป็นนักเรียนในโครงการแลกเปลี่ยนและเคยมีประสบการณ์ต่างประเทศมาแล้ว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของผู้เรียนที่มีพัฒนาทางภาษาช้าตามเพื่อนไม่ทันและเกิดความรู้สึกลำบาก และผู้เรียนบางคนมีข้อเสนอแนะในแบบประเมินโครงการว่าต้องการเนื้อหาในบางชั่วโมงที่ยากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากพื้นฐานความรู้ภาษาเยอรมันของผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่างมีความต่างระดับกันค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงได้ใช้เวลาเสริมกิจกรรมการฟัง-การพูดให้กับผู้เรียนที่มีพัฒนาการช้า และได้ปรับกลุ่มทำงานให้มีผู้เรียนคละกัน เพื่อให้ผู้เรียนที่เก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่ตามไม่ทัน ทำให้ผู้เรียนที่มีพัฒนาการช้ามีความกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น

3. การทดลองวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปอย่างไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาปิดภาคเรียนฤดูร้อน ซึ่งมีวันหยุดและวันนักขัตฤกษ์มากมาย จึงทำให้ต้องจัดชั่วโมงสอนเสริมเพิ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์โครงการ อีกทั้งผู้วิจัยมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามปฏิทินงานของโรงเรียนและหน่วยงานที่สังกัด แม้จะเป็นช่วงปิดภาคเรียนก็ตาม ระยะเวลาในการจัดทำวิจัยดังกล่าวจึงไม่ค่อยเหมาะสมเท่าที่ควร

4. หนังสือแบบเรียนและสื่อการเรียนการสอนภาษาเยอรมันใหม่ ๆ ที่ต้องการค้นคว้าเพิ่มเติมค่อนข้างหาได้ยากและมีราคาแพง

5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาเยอรมันหาได้ยากมาก ดังนั้นจึงไม่สามารถนำเอกสารที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงในบทที่ 2 ได้เลย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะของผู้เรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการสอนแบบเข้ม

จากผลของวิเคราะห์แบบประเมินโครงการสอนแบบเข้ม ผู้เรียนทั้ง 17 คนได้เสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการวิจัย สรุปได้ดังนี้

- 1.1 ผู้เรียนบางคนต้องการเรียนในเนื้อหาสาระในแต่ละหัวเรื่องยากกว่านี้
- 1.2 ผู้เรียนบางคนต้องการให้มีครูผู้สอนชาวเยอรมันเพิ่มมากขึ้น
- 1.3 ผู้เรียนบางคนต้องการให้จัดการเรียนการสอนแบบเดียวกันนี้ในภาคเรียนปกติด้วย โดยเสนอแนะให้จัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อผู้เรียนจะได้ฝึกด้านการฟังและการพูดแบบเข้มได้
- 1.4 ผู้เรียนบางคนต้องการให้มีหลักสูตรการสอนทักษะการฟัง-การพูดควบคู่ไปกับการสอนทักษะการอ่านและการเขียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยผู้เรียนทั้ง 17 คนซึ่งเป็นกลุ่มประชากรของโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาผลของพัฒนาการด้านการฟัง-การพูด และเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อสื่อสารในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้มากน้อยเพียงใด

2.2 ควรทำวิจัยเรื่องเดียวกันนี้กับประชากรกลุ่มอื่น เพื่อเปรียบเทียบสมมติฐานและผลการวิจัยระหว่าง 2 กลุ่ม ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

2.3 ควรทำการวิจัยแบบทดลองจริง (true experimental research) โดยการสุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุม และใช้แบบทดสอบ (pre-test , post-test) เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน

2.4 ควรทำการวิจัยในหัวข้อเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการฟัง-การพูดด้วยแนวคิดอื่นๆของการสอนภาษา และด้วยการใช้กิจกรรมหรือสื่อ/นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ควบคู่ไปกับทักษะการอ่าน-การเขียน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับมาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ทั้ง 4 ทักษะ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ: 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กองทุนสนับสนุนการวิจัย, สำนักงาน :2549. เอกสารประกอบโครงการวิจัยเชิงทดลอง “การสอนแบบเข้ม 6-8 สัปดาห์” ทักษะการฟัง-พูดภาษาต่างประเทศ. (อัคราเนนา).
- กิดานันท์ มลิทอง. 2531. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิ่งแก้ว อาริรักษ์. 2546. การวัดและประเมินผลทางภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พอ.) จำกัด.
- จิตตยา สุภาพ. 2541 ผลการสอนกลวิธีด้านความรู้ความคิดที่มีต่อความสามารถในด้านการฟัง เพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา สาขาการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัคราเนนา).
- จินดา งามสุทธิ. 2516. การพูด. พิมพ์ครั้งที่ 2 กอสินธุ์ : โรงพิมพ์จิตภัณฑ์การพิมพ์.
- ชินนเพ็ญ รัตนวงศ์. 2547. ผลของการสอนโดยใช้งานปฏิบัติเป็นฐานในการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัคราเนนา).
- ชัยยา เปรมภักดิ์. 2543. การเปรียบเทียบความสามารถและเจตคติในด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาการ และการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราเนนา).
- ชูเกียรติ จารัตน์. 2535 . การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. (ภาษาอังกฤษ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราเนนา).
- ทิสนา แคมมณี. 2544. ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บริษัทการพิมพ์.

- เนาวรัตน์ พงษ์เกษมพรวงศ์. 2531. ระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา
สาขาการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเกิด กลมทุกสิ่ง. 2547. การพัฒนาความสามารถด้านทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. โรงเรียนแสนสุข จังหวัดชลบุรี วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราณา).
- เบญจลักษณ์ อึ้งสืบเชื้อ. 2540. ภาษาอังกฤษปฏิบัติงาน : การพัฒนาความสามารถด้านทักษะการฟัง-พูด
ของนักเรียนในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสาร โดยผ่านกระบวนการฝึกงานแผนกส่วนหน้าใน
โรงแรม. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราณา).
- ประนอม สุรัสวดี. 2539. การสอนทักษะการพูด. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ประสิทธิ์ กลปพฤกษ์. 2542. การพัฒนาทักษะพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมคู่.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาอังกฤษ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาสารคาม
มหาสารคาม. (อัคราณา).
- ปราณี กุลละวณิช. 2549. รายงานสรุปการวิจัยชุดโครงการ “โครงการข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียน
การสอนและความต้องการภาษาต่างประเทศในประเทศไทย (2546-2549).” (อัคราณา).
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. 2536. การสร้างแบบฝึกหัดทักษะการฟังภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1. ฝ่ายการศึกษาในโรงเรียนของอัคราณาเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯ : ฝ่ายการศึกษา.
- พิตรวัลย์ โกวิทาทิ. 2537. ทักษะและเทคนิคการสอนเขียนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสิต เสงี่ยมราช. 2527. สมรรถวิสัยในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟังเพื่อการสื่อสารของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่เขตการศึกษาที่ 1 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา. 2545. หลักสูตรสถานศึกษา. (อัคราณา).
- วิไลรัตน์ ระลึกมูลและพรรณทิพา หอมจันทร์. 2549. การศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมัน โดยเน้น
การฟังและการออกเสียงที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสารที่มีต่อความสามารถด้านการฟัง-
พูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี (อัคราณา).

- ศศิลักษณ์ เกตุจรุง. 2543. การใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราณา).
- สายฝน ทรงเลียงไชย. 2544. การศึกษาผลการอบรมครูเรื่องทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมและเกมภาษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราณา).
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2537. วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อดิศา เตียว. 2549. การจัดการเรียนการสอนแบบเข้มข้นทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (อัคราณา).
- อดิศา เบญจรัตน์นันทและสุชาดา ทิพย์มนตรี. 2549. การสอนทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษแบบเข้ม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. (อัคราณา).
- อัจฉรา วงศ์โสธร. 2539. การวัดผลประเมินผล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญญา ราศี. 2538. การเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนธาตุพนม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม. ปริญญาโท. ศศ.ม.(การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราณา).
- อรุณี วิริยะจิตรา. 2532. การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- Allwright, R 1980. **Discourse Analysis in second Language**. London : Longman
- Asher, James J. 1979. **Learning Another Language Through Action : The Complete Teacher's Guide Book..** Los Gatos. California : Sky Production.
- Bejarano, Yeal, et al. 1997. The skilled use of interaction strategies: Creating a framework for improved small-group communicative interaction in the language classroom. **System**.
- Brown, .D.H. 1980. **Principles of Language Learning and Teaching**. New Jersey : Prentice Hall Inc.
- Bygate, Martin. 1995. **Speaking**. Oxford : Oxford University Press.
- Byrne, D. 1990. **Teaching Oral English**. London : Longman.
- Cohen, Andrew D. 1994. **Assessing speaking skillsassessing language ability in the classroom**. Boston : Heinle & Heinle Publishers.
- Dahlhaus, Barbara. 2006. **Fertikeit Hören. Fernstudieneinheit 5**. Berlin: Langenscheidt.

- Dakin, Julian. 1983. *The Language Laboratory and Language Learning*. London : Longman.
- Davies, Paul & Pearse, Eric. 2000. **Success in English Teacher**. Oxford : Oxford University Press.
- Eichheim, Hubert.; & Storch, Günther. 2004. **Mit Erfolg zum Zertifikat Deutsch**. Stuttgart : Klett..
- Escola, Yvonne Henke. 1980. "Certain Effects of Selected Activities of Communicative Competence Training on the Development of German : A Case Study." **Dissertation Abstracts International**. (Typed)
- Feyten, Carine M.1991. "The power of listening ability : An overlooked dimension in language acquisition." **The Modern Language Journal** .
- Finocchiaro, Mary & Brumfit, C. 1983. **The Functional Notional Approach : From Theory to Practice..** New York : Oxford University Press.
- Geddes, N.L. 1981. **Teaching Language as Communication**. London : Oxford University Press.
- Haley, Majorie Hall. 1987. A study of the effectiveness of simultaneous oral production and the total physical response strategy on the speaking achievement, attitude, motivation, and interest of level I Spanish. **Dissertation Abstracts International 47**.
- Harmer, Jeremy. 1983. **The Practice of English Language Teaching**. New York : Longman.
- Harmer, Jeremy. 1992. **The Practice of English Language Teaching**. 6th ed. London : Longman.
- Harris, David P. 1990. **Testing English as a second language**. New York : McGraw-Hill Book.
- Hilsdon, Janet. 1990. **The Group Oral Exam : Advantages and Limitations**. in **Language Testing in the 1990s : the Communicative Legacy**. Modern English Publications in Association with the British Council.
- Hybel, Sandra. 1995. **Communicating Effectively**. 4th ed. New York: McGraw Hill Inc.
- Hymes, Dell. 1972. **On Communicative Competence in Sociolinguistic**, Edited by Pride, J.B. and Holmes, J. England : Penguin Books.
- Krashen, Stephen D. 1983. **Principles and Practice in Second Language Acquisition**. Pergamon Press.
- Littlewood, W. 1983. **Communicative Language Teaching**. Cambridge : University Press.
- McKeating, Douglas. 1989. **A Guide for the Teaching of Second Language Listening**. San Diego : Dominie Press.
- Morrow, K. 1981. **Principles of Communication and Methodology," in Communication in the Classroom Applications and Methods for Communicative Approach**. London : Longman.

- Neuner, Gerhard & Hunfeld, Hans. 1993. **Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts**. Berlin : Langenscheidt.
- Paulston, Christina Bralt. 1978. "Interaction Activity in the Foreign Classroom in **Developing Communications Skills**.
- Richards, Jack. C. 1987. **Listening comprehension : Approach, design, and procedure in mothology in TESOL : A book of reading**. New York : Harper and Row.
- Richards, Jack. C. 1990. "Designing materials for teaching listening comprehension." Singapore **SEAMEO RELC**.
- Rivers, Wilga. M. 1980. **Teaching Foreign Language Skills**. Chicago : The University of Chicago Press.
- Rost, Michael. 1991. **Listening in Action : Activities for Developing Listening in Language Teaching**. London : Prentice Hall International.
- Rubin, Joan. 1994. "A review of second language listening comprehension research." **The Modern Language Journal**.
- Savignon, S.J. 1983 **Communicative Competence : Theory and Classroom Practice**. Massachusetts : Addison Wesley Publishing Company Inc.
- Schatz, Heide. 2006. **Fertigkeit Sprechen..** München : Goethe Institut.
- Scott, R. 1981 "Speaking," in **Communication in the Classroom**. Longman Group, Ltd.
- Taylor, B. 1983. **Teaching ESL : Incorporating a Communicative, Student – Centered Component, TESOL Quarterly**. TESL Talk.
- Underwood, Mary. 1989. **Teaching Listening**. New York : Longman.
- Valette, Rebecca M. & Disick, Renee. S. 1972. **Modern Language Performance Objectives and Individualization. A Handbook**. New York : Harcourt Brace Jovanovich.
- Verderber, R. 1996. **Communicate! USA** : Belmont, Calif. : Wadsworth Publishing Company.
- Weir, Cyril J. 1990. **Communicative Language Testing**. New York : Prentice Hall.
- Wipf, Joseph. 1984. "Strategies for teaching second language listening comprehension" **Foreign Language Annals**.
- Yagang, Fan. 1993. "Listening Problems and Solutions," in **English Teaching Forum**. London : Longman.
- Zuengler, J. 1993. "Encouraging Learner's Conversational Participation : The Effect of Content Knowledge, 43(3) : 403-432.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผศ. วรณิ วงษ์มนตรีสุข อาจารย์ภาควิชาภาษาเยอรมัน คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. นางปราณี บุญไทย ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร
เขต 1
3. Mrs. Dörthe Wilms อาจารย์ชาวเยอรมัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4
หน่วยการเรียนรู้: ยุคแห่งสัญลักษณ์ @ (Die @ Generation)

รายวิชาการฟัง-พูดภาษาเยอรมัน

ชั้น ม.6

จำนวน 6 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดน ดังนั้นคอมพิวเตอร์จึงเป็นสื่อเทคโนโลยียุคใหม่ที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ในปัจจุบันอย่างมาก ในชีวิตประจำวันของพวกเราจะมีการใช้สัญลักษณ์ @ กับที่อยู่ E-mail เพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นหรือต้องการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ทาง Internet สื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกคนในโลกปัจจุบัน

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 2.1 บอกส่วนประกอบและบอกประโยชน์เกี่ยวกับส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ได้ (มฐ ต. 1.1)
- 2.2 แสดงออกทางภาษาในสถานการณ์สมมติได้ (มฐ ต. 1.2)
- 2.3 ใช้ภาษาเยอรมันในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้อื่นโดยใช้สื่อเทคโนโลยี (มฐ ต. 1.2)
- 2.4 นำเสนอ/รายงานเกี่ยวกับผลงานของตนเองได้ (มฐ ต. 1.3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 จุดประสงค์ปลายทาง

นักเรียนสามารถบอก บรรยาย ตอบคำถาม พูดยกสนทนาและนำเสนอผลงานเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์และประโยชน์ของสื่อเทคโนโลยี

3.2 จุดประสงค์นำทาง

- 3.2.1 บอกเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้กับคอมพิวเตอร์และคุณสมบัติของแต่ละส่วนประกอบได้
- 3.2.2 ใช้โครงสร้างทางภาษาบอกเกี่ยวกับประโยชน์ของอุปกรณ์แต่ละชิ้นส่วนได้
- 3.2.3 แสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดได้
- 3.2.4 สามารถติดต่อสื่อสารถึงผู้อื่นผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้

4. เนื้อหาสาระ

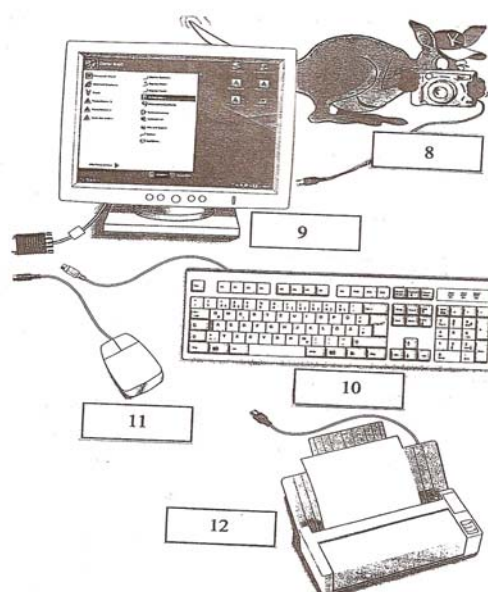
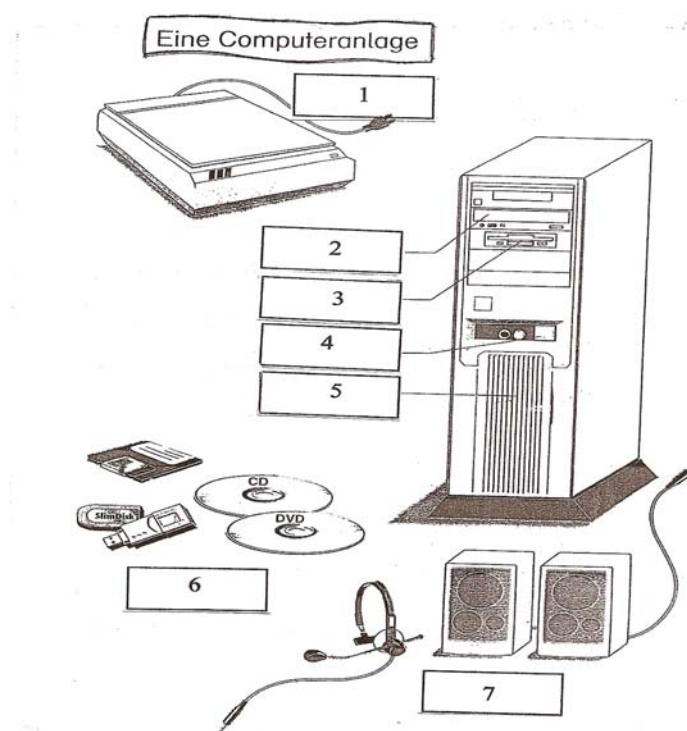
- 4.1 Computeranlage und ihre Funktionen
- 4.2 Rollenspiel: Geburtstagsgeschenk für Opa
- 4.3 E-mail schreiben
- 4.5 Grammatik und Redemittel: Damit kann man.....

Relativsätze

Passiv

5. กิจกรรมการเรียนรู้

5.1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนดูเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์จริงในห้องเรียนคอมพิวเตอร์ จากนั้นนักเรียนนำบัตรคำศัพท์ภาษาเยอรมันบอกอุปกรณ์ที่ใช้กับคอมพิวเตอร์และจับคู่ตามอุปกรณ์ของจริงจำนวน 12 ชิ้นส่วนให้ถูกต้อง ดังตัวอย่าง

a) der Netzschalter	b) die Maus	c) der Drucker	d) das CD-Laufwerk
e) der Lautsprecher	f) der Bildschirm	g) Disketten, CDs, DVDs und Datenstick	
h) das Diskettenlaufwerk	i) der Kopfhörer	j) der Scanner	k) die digitale Kamera
l) die Tastatur			

ครูถามเกี่ยวกับอุปกรณ์แต่ละชิ้นและให้นักเรียนตอบ จากนั้นให้นักเรียนถามเพื่อนคนต่อไปจนครบ อุปกรณ์ทั้ง 12 ชิ้น

L: Was ist Nr. 1?

S: Nr.1 ist *der Drucker*.

L: Und was ist Nr. 2?

S: Nr. 2 ist usw.

5.2 นักเรียนสนทนากับเพื่อนโดยสามารถบอกประโยชน์ของอุปกรณ์แต่ละชิ้นได้ โดยใช้ข้อมูลใน บัตรคำเรียบเรียงเป็นโครงสร้างไวยากรณ์ Passiv หรือ Relativsätze ได้ ดังตัวอย่าง

Der Scanner liest Bilder und Texte ein
und überträgt diese zum Computer

L: Was kann man mit dem Scanner machen?

S: Damit werden Bilder und Texte eingelezen und zum Computer übertragen.

oder der Scanner ist ein Gerät, mit dem Bilder und Texte eingelezen

und zum Computer übertragen werden

usw.

5.3 นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โดยให้นักเรียนชายคนหนึ่งแสดงเป็นคุณปู่ ซึ่งได้รับ คอมพิวเตอร์เป็นของขวัญวันเกิด แต่คุณปู่ไม่มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นทุกคนในครอบครัวจึงช่วยกันอธิบายการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ให้คุณปู่ฟังโดยใช้ โครงสร้างประโยคจากข้อ 5.2 ตัวอย่างเช่น

Alle: Opa! Herzlichen Glückwunsch zum Geburtstag!

Und wir schenken dir diesen Computer.

Opa: Oh! Vielen Dank für das Geschenk! Aber wie kann ich denn damit umgehen?

Josef, erklär mir mal, was das denn für ein Apparat ist ?

Josef: Opa, das nennt man „Festplatte“.

Opa: Und was macht man damit?

Josef: Damit kann man Daten und Programme im PC speichern.

Opa: Und dieses Gerät hier?

Anja: Das ist der *Drucker*.

Opa: Und wie funktioniert er?

Anja: Der druckt Texte, Grafiken und Fotos auf Papier aus.

Opa:

Frederik:

usw.

5.4 นักเรียนสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ <http://www.deutschlern.net/login.php> และทำตามคำสั่งที่ปรากฏที่หน้าจอคอมพิวเตอร์และเขียน E-mail ถึงบุคคลที่ต้องการติดต่อทำความรู้จักด้วย

5.5 จากนั้นนักเรียนแต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเอง บรรยายเกี่ยวกับบุคคลที่ได้ติดต่อทาง E-mail หน้าชั้นเรียน

5.6 สรุป ทบทวนคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ที่นักเรียนได้ฝึกในชั่วโมงนี้

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

6.1 สังเกตผู้เรียนในชั้นเรียน

6.2 ใบงาน

6.3 แบบประเมินความสามารถด้านการพูด

7. สื่อการเรียนรู้

7.1 คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของจริง

7.2 หนังสือ Klick

7.3 สื่ออินเทอร์เน็ต

8. แหล่งการเรียนรู้

8.1 ห้องเรียนคอมพิวเตอร์

8.2 เอกสารเกี่ยวกับข้อมูลคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ

8.3 Webseite: [http:// www.deutschlern.net/ login.php](http://www.deutschlern.net/login.php)

9. กิจกรรมเสนอแนะ

(ถ้ามีเวลา) ครูอาจนำเสนอการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลอื่น ๆ ผ่านเว็บไซต์อื่น ๆ ของเยอรมันเพื่อให้นักเรียนจะได้ฝึกสืบค้นข้อมูลและอ่านข่าวสารทางเว็บไซต์ในเวลาว่างได้

10. บันทึกผลหลังการสอน

นักเรียนให้ความสนใจในการเรียนหน่วยการเรียนรู้ดีมาก เพราะหัวข้อเรื่องดังกล่าว มีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของนักเรียนในฐานะวัยรุ่นแห่งยุคของการใช้สัญญาณลัทธิ @ ด้วยเช่นกัน นอกจากนักเรียนจะได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ แล้ว ยังได้รู้จักใช้ โครงสร้างประโยคต่างๆ พูดภาษาเยอรมัน แสดงออกและสนทนาในบทบาทสมมติได้ ตลอดจน ได้รับประสบการณ์ได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีในการส่ง E-mail ผ่านเว็บไซต์ถึงผู้อื่น ด้วยตนเองได้

ภาคผนวก ค

- แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง
- เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง
- คะแนนทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง
ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
- แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูด
- แบบบันทึกผลคะแนนความสามารถด้านการพูด
- คะแนนทดสอบวัดความสามารถด้านการพูด
ก่อนและหลัง โดยครู 2 คน
- เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการพูด
- คะแนนทดสอบวัดความสามารถด้านการพูด
ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง

คำชี้แจง

แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วย 2 ตอน รวม 25 คะแนน

ตอนที่ 1 แบบทดสอบความสามารถด้านการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören)
เป็นแบบปรนัยแบบเลือกถูก-ผิด มีทั้งหมด 20 ข้อ 20 คะแนน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความสามารถด้านการฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด
(Globales Hören)
เป็นแบบปรนัยแบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด มีทั้งหมด 5 ข้อ 5 คะแนน

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง

Einstufungstest

Name: _____

Teil A: Du hörst jetzt ein Gespräch. Dazu sollst du 20 Aufgaben lösen.
 Bei jeder Aufgabe sollst du feststellen: Habe ich das im Text gehört
 oder nicht? (20 Punkte)

FerienpläneSteht das im Text?

R F

1. Abschnitt

1. Die Mutter möchte jetzt Urlaub machen.
2. Sie hat von einem Reisebüro einige Prospekte mitgebracht.
3. Sie möchte gern nach Indien.
4. Der Vater findet die Palmenstrände in Goa auch sehr schön.
5. Der Vater möchte keinen Badeurlaub machen.

2. Abschnitt

6. In Griechenland war es sehr heiß.
7. Sie haben immer im gleichen Hotel gewohnt.
8. Martin hat es in Griechenland auch sehr gefallen
9. Der Vater möchte dieses Jahr nicht wegfahren.
10. Die Mutter möchte ebenfalls zu Hause bleiben.

3. Abschnitt

11. Der Vater hat eine Briefmarkensammlung
12. Er möchte im Sommer Ausflüge mit dem Fahrrad machen.
13. Die Mutter findet, dass der Vater nicht kochen kann.
14. Der Sohn Martin möchte ebenfalls Fahrradausflüge machen.
15. Zuerst will der Vater Martin nicht mit zwei Freunden nach Portugal fahren lassen.

4. Abschnitt

16. Viele Jugendlichen verreisen heute allein ins Ausland.
17. Der Vater will mit den Eltern von Martins Freunden sprechen.
18. Vater und Mutter wollen zusammen mit Martin nach Portugal.
19. Martin kann zusammen mit seinem Vater Segel- und Surfenunterricht nehmen.
20. Martin möchte lieber eine Radtour machen.

Teil B: Im folgenden hörst du 5 kurze Texte. Markier, ob die Antwort a, b, d oder d richtig ist ! (5 Punkte)

Text 1 Telefonischer Anrufbeantworter

Wie kann man die Zahnärzte erreichen?

- a) Während der Sprechzeiten
- b) An den Wochenenden und Feiertagen
- c) Nur am Montag und Dienstag von 8.30-13.00 Uhr.
- d) Indem man einfach in die Baaderstraße geht.

Text 2 Studentenzimmer

Was macht die Universität Freiburg?

- a) Sie gibt den Studenten Zimmer.
- b) Sie stellt Busse und Straßenbahnen als Wohnungen bereit.
- c) Sie spricht mit dem Haus- und Wohnungsbesitzern.
- d) Sie wirbt bei der Bevölkerung für Studentenzimmer.

Text 3 Sabines neues Fahrrad

Was macht Sabine mit ihrem neuen Fahrrad?

- a) Sie fährt sehr vorsichtig.
- b) Sie fährt ganz schnell.
- c) Sie fährt Kurven von einer Straßenseite zur anderen.
- d) Sie vergisst, dass sie ganz allein und einsam ist.

Text 4 Verkehrsdurchsage

Was will der Radiosprecher sagen?

- a) Dass man Opelautos kaufen soll.
- b) Dass ein Kind mit dem Fahrrad auf der Autobahn fährt.
- c) Dass auf dem Autobahndreieck Feldmoching ein Fahrrad steht.
- d) Dass ein Kind von Oberschleißheim nach Feldmoching fährt.

Text 5 Spiel 77

Wer gewinnt?

- a) Wer die Zahl 6075847 hat.
- b) Wer die Zahl 6 hat.
- c) Wer am 10. Februar gespielt hat.
- d) Wer die Zusatzzahl 7 hat.

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟัง**Teil A:**

1.	F	11.	R
2.	R	12.	R
3.	R	13.	R
4.	F	14.	F
5.	R	15.	R
6.	R	16.	R
7.	F	17.	R
8.	F	18.	F
9.	R	19.	R
10.	F	20.	F

Teil B:

1.	a
2.	d
3.	c
4.	b
5.	a

ตารางที่ 14 คะแนนทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังก่อนการทดลองและ
หลังการทดลอง (คะแนนเต็ม 25 คะแนน)

ผู้เรียนคนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	13	15
2	12	12
3	11	15
4	14	17
5	18	22
6	14	16
7	19	20
8	13	13
9	14	14
10	10	12
11	12	16
12	21	23
13	14	16
14	16	18
15	16	16
16	18	20
17	16	18

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูด

คำชี้แจง

แบบทดสอบฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 การบอกเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

เป็นชุดคำถามสัมภาษณ์ผู้เรียนให้ตอบคำถามและบอกเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว
เป็นรายบุคคล เช่น ชื่อ อายุ ครอบครัว ชีวิตประจำวัน งานอดิเรก
ประสบการณ์ในชีวิต การศึกษาและอาชีพในอนาคต เป็นต้น

- L: Wie heißt du? Und wie alt bist du?
- Hast du Geschwister? Wie viele Brüder/Schwestern?
- Was macht dein Vater/deine Mutter?
- Wie sieht dein Alltag aus?
- Was machst du gern in deiner Freizeit/in den Ferien?
- Warst du schon mal in Deutschland/im Ausland?
- Was hast du da gemacht? Und wie war das?
- Was möchtest du weiterstudieren, wenn du mit der Schule
fertig bist?
- Was möchtest du dann werden? Was ist dein Traumberuf? usw.

ตอนที่ 2 การพูดสนทนาในสถานการณ์ที่กำหนดให้

เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ 5 สถานการณ์ และให้ผู้เรียนฟัง
สถานการณ์ที่กำหนดให้จากครู/เจ้าของภาษาและสามารถพูดแสดงออกใน
สถานการณ์ดังกล่าวได้

Situation 1: Bist du zu Hause streng oder nicht so streng erzogen? Begründe!

Situation 2: Ein deutscher Tourist fragt dich nach dem Weg zum Großen Palast.
Erkläre ihm den Weg!

Situation 3: Deine Freundin lädt dich zum Schwimmen ein. Da kannst du nicht,
weil du für den Deutschtest lernen muss.

Situation 4: Dein Freund ruft dich an und bittet dich, dass du ihm morgen Nachmittag
ein paar Matheaufgaben erklärst. Stimme zu!

Situation 5: Nach den Ferien fragt dich dein Lehrer nach deinem schönsten Erlebnis.
Was würdest du ihm erzählen?

เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการพูด

คำชี้แจง กรุณาประเมินความสามารถด้านการพูดของ ผู้เรียนโดยพิจารณาตามเกณฑ์และระดับคะแนนดังต่อไปนี้

1. การออกเสียง (Pronunciation)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	มีปัญหาในการออกเสียงอย่างมากและผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในคำพูดนั้นได้เลย
2	มีปัญหาในการออกเสียงมากและผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในคำพูดได้เลย ผู้ฟังต้องถามซ้ำ ๆ บ่อยครั้งว่าผู้พูดพูดอะไร
3	ยังปัญหาในการออกเสียง และผู้ฟังจะต้องตั้งใจฟังจึงจะสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูดได้
4	สามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดพูดได้เป็นอย่างดี แม้ผู้พูดจะยังปัญหาในการออกเสียงอยู่บ้าง
5	สามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่าเจ้าของภาษา

2. ไวยากรณ์ (Grammar) และการใช้คำศัพท์ (Vocabulary)

ไวยากรณ์ (Grammar)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ เนื่องจากใช้ไวยากรณ์ผิดหรือเรียงลำดับคำไม่ถูกต้องเลย
2	สามารถใช้ไวยากรณ์ง่าย ๆ ได้ แต่มักจะใช้ไวยากรณ์หรือเรียงลำดับคำผิดบ่อย ๆ จนทำให้ผู้ฟังเข้าใจลำบาก
3	ยังคงใช้ไวยากรณ์ผิดบ่อยครั้ง บางครั้งทำให้เข้าใจความหมายของประโยคผิดไป
4	ยังมีข้อบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์อยู่บ้าง แต่ไม่ได้ทำให้การสื่อความหมายผิดไป
5	ยังมีข้อบกพร่องในการใช้ไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย เช่น เรียงลำดับคำผิด แต่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องใหม่ให้ถูกต้องได้

การใช้คำศัพท์ (Vocabulary)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถสนทนาสื่อความหมายได้ เพราะไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์เลย
2	ใช้คำศัพท์ผิดหรือมีความรู้ด้านคำศัพท์ค่อนข้างอยู่ในวงจำกัด จนทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของประโยคได้ลำบาก
3	ใช้คำศัพท์ผิดบ่อย คำศัพท์ของประโยคในบทสนทนาค่อนข้างอยู่ในวงจำกัด เพราะผู้พูดมีปัญหาในการคิดค้นหาคำศัพท์มาใช้
4	ใช้คำศัพท์ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในบางครั้ง
5	มีความสามารถใช้คำศัพท์และสำนวนได้คล่องแคล่วเทียบเท่าเจ้าของภาษา

3. ความคล่องแคล่ว (Fluency)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	มีการหยุดเว้นช่วงคำพูดเป็นเวลานานมาก จนทำให้ไม่สามารถสนทนาต่อได้
2	มีการหยุดเว้นช่วงในการพูดอยู่เสมอและหยุดคิดเป็นเวลานาน เพราะมีความรู้จำกัดในการใช้ภาษา
3	พูดได้ค่อนข้างช้าและไม่คล่องแคล่ว เพราะยังมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษา
4	พูดได้คล่องแคล่วขึ้น บางครั้งไม่ต่อเนื่องหรือพูดสะดุด เพราะยังมีปัญหาเรื่องการใช้อายอยู่บ้าง
5	มีความสามารถในการพูดได้อย่างคล่องแคล่วเทียบเท่าเจ้าของภาษา

4. ความเข้าใจ (Comprehension)

คะแนน	ระดับความสามารถในการพูด
1	ไม่สามารถพูดสื่อความหมายให้เข้าใจได้เลย
2	ประสบความยากลำบากในการคิดหาคำพูด จึงพูดได้ช้า พูดตะกุกตะกักหรือพูดคำซ้ำ ๆ
3	เข้าใจในสิ่งที่พูดและพูดได้เป็นส่วนมาก แต่พูดได้ค่อนข้างช้าหรือพูดซ้ำ ๆ
4	สามารถพูดสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ครบถ้วน แต่มีการพูดซ้ำประโยคบ้างเป็นบางครั้ง
5	สามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจได้ทั้งหมดโดยไม่มีปัญหาเลย

ตารางที่ 16 คะแนนทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดก่อนการทดลองและ
หลังการทดลองโดยครู 2 คน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)

ผู้เรียน คนที่	ครูคนที่ 1 (20)		ครูคนที่ 2 (20)		คะแนนรวม (40)		คะแนนที่ได้ (20)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1	13	14	14	16	26	30	13	15
2	7	10	9	12	16	22	8	11
3	12	14	10	14	22	28	11	14
4	11	14	9	12	20	26	10	13
5	18	20	16	18	34	38	17	19
6	10	13	10	13	20	26	10	13
7	17	19	17	19	34	38	17	19
8	10	11	10	13	20	24	10	12
9	11	12	9	12	20	24	10	12
10	14	14	14	13	28	34	14	17
11	12	14	12	14	24	28	12	14
12	17	18	19	20	36	38	18	19
13	10	12	12	14	22	26	11	13
14	16	18	18	20	34	38	17	19
15	10	12	10	14	20	26	10	13
16	16	18	18	20	34	38	17	19
17	12	14	12	14	24	28	12	14

ภาคผนวก ง

- แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง – การพูด
ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร
- คะแนนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูด
ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร
- แบบประเมินโครงการวิจัย
- แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 17

แบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร

ชื่อ.....ชั้น.....

ครั้งที่..... วัน เดือน ปี ที่ประเมิน

ผู้เรียนประเมินตนเอง

คำชี้แจง: ผู้เรียนประเมินตนเองโดยพิจารณาตามเกณฑ์และระดับคะแนนให้ตรงกับหัวข้อที่ต้องการประเมิน

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางให้ตรงตามหัวข้อประเมินดังต่อไปนี้

หัวข้อประเมิน	เกณฑ์การประเมินและระดับคะแนน				
	ดีมาก	ดี	ดีพอใช้	พอใช้	ควรปรับปรุง
	5	4	3	2	1
1. ผู้เรียนฟังครู/เจ้าของภาษาพูดในระดับความเร็วปกติได้เข้าใจ					
2. ผู้เรียนสามารถพูดได้ตอบกับคู่สนทนาได้					
3. ผู้เรียนใช้กิริยาท่าทางในการสื่อสารความหมายได้อย่างเหมาะสม					
4. ผู้เรียนสนทนาได้อย่างต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ					
5. ผู้เรียนพูดออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา					
6. นักเรียนเลือกใช้คำศัพท์และสำนวนในการสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์					
7. ผู้เรียนใช้โครงสร้างไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้อง					
8. ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการฟัง					
9. ผู้เรียนมีความมั่นใจในการพูดภาษาเยอรมัน					
10. ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาเยอรมันในการสื่อสาร					

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....

ตารางที่ 17 คะแนนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลองและหลังการทดลอง

ผู้เรียนคนที่	ก่อนการทดลอง	ระหว่างการทดลอง	หลังการทดลอง
1	19	25	31
2	15	25	30
3	23	31	35
4	23	33	35
5	27	30	34
6	15	20	26
7	27	37	45
8	21	26	30
9	21	26	33
10	21	36	39
11	21	30	35
12	27	36	46
13	13	21	30
14	24	34	42
15	21	29	36
16	27	37	42
17	18	29	34

แบบประเมินโครงการวิจัย

คำชี้แจง จงแสดงความคิดเห็นและใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางตามระดับ
ความคิดเห็น

ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น			
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย
1. ผู้เรียนมีทักษะด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันก่อนการเข้าร่วมโครงการ				
2. ผู้เรียนมีทักษะด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันหลังการเข้าร่วมโครงการ				
3. ครูผู้สอนมีความรู้และประสบการณ์ในหัวข้อต่าง ๆ ของเนื้อหาที่สอน				
4. ครูผู้สอนมีความชำนาญและมีทักษะในการถ่ายทอดเนื้อหา				
5. เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน				
6. เอกสาร/สื่อประกอบการสอนต่างๆ มีความเหมาะสม				
7. ความเหมาะสมของระยะเวลาโครงการ				
8. สถานที่และสวัสดิการอื่น ๆ ระหว่างโครงการ				
9. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ				
10. ควรจัดโครงการวิจัยในปีต่อ ๆ ไป				

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างผลงานและกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร
ของผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการ

ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยการสำรวจเส้นทางและสืบหาสถานที่ท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่า สอดคล้องกับกิจกรรมค้นหาข้อมูลข่าวสารของริเวอร์ริส และ เทมเพอร์ลี (Riverlys and Temperley. 1978)

ผู้เรียนฝึกพูดบทสนทนาโต้ตอบกันและแสดงบทบาทสมมติ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดกิจกรรมฝึกทักษะการพูดของฮาร์เมอร์ (Harmer. 1992 : 50) ฟินอคเชียโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit. 1983 : 141) และของริเวอร์รีส์ และ เทมเพอร์ลี (Riverlys and Temperley. 1978)

ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และฝึกเขียน E-mail เป็นภาษาเยอรมันถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเทศเยอรมนีที่ต้องการติดต่อและทำความรู้จักด้วย

ภาคผนวก จ

บทความเผยแพร่ทางวิชาการ

อรนุช ทองทักษิณ. (2551) ผลการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้ม
ที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นด้านการฟังและการพูดแบบเข้มโดยใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเน้นการสื่อสารที่หลากหลายที่มีต่อ 1. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารตามแบบประเมินตนเอง และ 3. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งเชิงทดลอง (Quasi - Experimental Research) ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จำนวน 17 คน ซึ่งต้องการจะเสริมความรู้และฝึกทักษะในด้านการฟังและการพูดแบบเข้มด้วยความสมัครใจ ก่อนเข้าเรียนในภาคเรียนปกติ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ระหว่างเดือนมีนาคมและเดือนมิถุนายน 2549 ระยะเวลาในการสอน 90 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายจำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังและการพูดก่อนและหลังการทดลอง แบบประเมินตนเองของผู้เรียน และแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและ ค่าที (t-test) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นการฝึกทักษะด้านการฟัง- การพูดเยอรมันแบบเข้มทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. จากแบบประเมินตนเองของผู้เรียนด้านความสามารถด้านการฟังและการพูดก่อนและหลังการทดลอง พบว่าผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนแบบเข้มอยู่ในระดับดีถึงดีมากคิดเป็นร้อยละ

KEYWORD: INTENSIVE LISTENING AND SPEAKING SKILLS/ GERMAN COMMUNICATIVE ABILITY

EFFECTS OF GERMAN LANGUAGE TEACHING FOCUSING ON INTENSIVE LISTENING AND SPEAKING SKILLS ON GERMAN COMMUNICATIVE ABILITY OF MATHAYOM SUKSA SIX STUDENTS AT TRIAM UDOM SUKSA SCHOOL

The purposes of this research were to study the effects of high school students' ability in learning German language using an intensive communication course focusing on listening and speaking skills and to find out the students' opinions on self-assessments and the intensive course. 17 voluntarily students who were going to study Mathayomsuksa 6 in the first semester of the academic year 2006 at Triam Udom Suksa School participated in this study. This intensive study course was designed for 90 hours during March-June 2006 before the start of the first semester. The materials and methods used were 1) 12 lesson plans providing contemporary contents on a wide variety of oral communications in real life situations and activities, 2) the German listening and speaking proficiency tests (Pre and Post tests) 3) the students' self-assessment and 4) the students' questionnaire towards the project. The collected data was statistically analyzed using mean, standard deviation, percentage and t-test by SPSS 12.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences).

The findings revealed that

- 1) The intensive course designed proved to significantly increase the students' speaking and listening skills in using German language for communication at the .05 level.
- 2) From self-assessment, the students' ability in German language after the experiment was significantly higher than those before the experiment at the .05 level.
- 3) The students' opinions on the German intensive course focusing on listening and speaking skills were at the very high to high levels with the percentage of 76.48

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมโลกปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การแสวงหาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น การประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการแข่งขันและความร่วมมือระหว่างกันในระดับชาติจนถึงระดับสากลโลก

สืบเนื่องจากโครงการวิจัยหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ไม่ว่าจะเป็นโครงการวิจัยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศไทย หรือโครงการวิจัยเชิงทดลอง “การสอนทักษะการฟัง-การพูดภาษาต่างประเทศแบบเข้ม 6-8 สัปดาห์” วัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวเพื่อวิจัย ศึกษา สืบค้นหาข้อเท็จจริงและรูปแบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกระดับชั้นในประเทศไทย จากผลการวิจัยในโครงการต่าง ๆ พบว่าแม้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับการศึกษาจะเห็นความสำคัญและถือเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ก็ตาม แต่ความสำคัญและเวลาที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรทุกระดับยังคงมีน้อย รวมทั้งสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนในประเทศไทยส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีโอกาสดูแลและพูดคุยกับเจ้าของภาษาต่างประเทศนั้น ๆ ทำให้โอกาสในการฝึกทักษะต่าง ๆ ในการใช้ภาษาต่างประเทศน้อยมากทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ศ.ดร. ปราณี กุลละวณิช ยังได้กล่าวไว้ในเอกสารโครงการวิจัยเชิงทดลอง “การสอนทักษะการฟัง-การพูดภาษาต่างประเทศแบบเข้ม 6-8 สัปดาห์” อีกว่า “ใครก็ตามที่พูดภาษาได้ ฟังเจ้าของภาษาเข้าใจ ก็จะทำให้ผู้นั้นมีความมั่นใจในการใช้ภาษานั้น ๆ เมื่อมีความมั่นใจแล้ว การเรียนรู้ในทักษะอื่น ๆ ก็จะตามมาได้เอง” นอกจากนี้ในการประชุมผู้ประสานงานและหัวหน้าโครงการต่าง ๆ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2548 ณ โรงแรมริเจนท์ ซะอ่า จังหวัดเพชรบุรี เรื่อง “เวทีวิจัยไทยสู่เวทีโลก” ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ รวมทั้งทูตจากบางประเทศได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศว่า ความสามารถในการพูด-ฟัง ซึ่งถือเป็นทักษะเบื้องต้นที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในประเทศไทยยังควรต้องปรับปรุง อีกทั้งการเรียนการสอนที่จำกัดอยู่ในห้องเรียนในเวลาที่จำกัดไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการฟัง-การพูดของเด็กไทย (ปราณี กุลละวณิช, 2549 : 2)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งเน้นความสำคัญต่อผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สำหรับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียน

เรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา คือตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1-4 แล้ว ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศสามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ สามารถประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ตลอดทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมที่หลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 1-6) ตามความคาดหวังดังกล่าว หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนเรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาโดยสามารถเลือกจัดการเรียนรู้ เพื่อสนองตอบความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนได้ตามความเหมาะสม

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้จัดหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้น ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 แผนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สามารถเลือกเรียนภาษาต่างประเทศอื่นได้อีก 1 ภาษาตามความสนใจและด้วยความสมัครใจ ซึ่งจัดการเรียนการสอนจำนวน 2-6 คาบเรียนต่อสัปดาห์ โดยเน้นให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตลอดระยะเวลา 3 ปี ตามสาระการเรียนรู้หลัก 4 สาระคือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก โดยการจัดการเรียนรู้ใน 2 ปีแรก ได้เน้นปูพื้นฐานเบื้องต้นให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านไวยากรณ์ คำศัพท์และฝึกทักษะทางภาษา 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน ส่วนปีที่ 3 ได้จัดรายวิชาทักษะการอ่านและเขียนเพิ่มให้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อีก 1 รายวิชา จากประสบการณ์การสอนภาษาเยอรมันในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นเวลาหลายปี ผู้วิจัยพบว่า การเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านและเขียนเพิ่มอีก 1 รายวิชา โดยที่ไม่ได้เน้นทักษะฟังและพูดควบคู่ไปด้วยนั้น ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะด้านการฟังและการพูดอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนมีมาก และข้อจำกัดเรื่องเวลาสำหรับผู้สอนซึ่งต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเสริมทักษะการฟังและการพูดให้แก่ผู้เรียนทุกคน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น จึงเป็นไปได้ค่อนข้างยากผู้เรียนจึงขาดโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์เป็นภาษาเยอรมัน ทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ผลที่ตามมา คือ ผู้เรียนค่อนข้างขาดความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออกในการพูดภาษาเยอรมัน โดยเฉพาะผู้เรียนที่ต้องการเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาเยอรมันในระดับอุดมศึกษา และผู้เรียนที่ตั้งใจจะใช้ภาษาเยอรมันในการประกอบอาชีพในอนาคต

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว พบว่า อุปสรรคต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขได้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ทางภาษาบรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด คือการทดลองจัดการเรียนรู้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนกลุ่มย่อย โดยเน้นกิจกรรมและภาระงานด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและปฏิบัติได้จริงเป็นหลัก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ออลไรท์ (Allwright, 1980 : 167) กล่าวว่า iva การจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในการเรียนถึงขั้นสื่อสารได้นั้น ไม่ควรเน้นการสอนไวยากรณ์แต่เพียงอย่างเดียว ควรจะต้อง

พัฒนาให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้โดยการจัดกิจกรรมให้มีการฝึกใช้ภาษา ฮาร์เมอร์ (Harmer, 1983 : 166-167) กล่าวว่า กิจกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะนอกจากผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนแล้ว ผู้เรียนยังต้องมีเป้าหมายและมีอิสระในการสื่อสาร การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการพูดจะช่วยเสริมแรงจูงใจให้กับผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและระหว่างครูกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาได้มาก ชัทซ์ (Schatz, 2006 : 117-155) ได้นำเสนอกิจกรรมเพื่อการสื่อสารด้วยภาษาเยอรมันในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความรู้และ ผู้เรียนแต่ละระดับ เช่น การพูดบทสนทนา การตั้งคำถามด้วยภาพหรือบัตรคำ การสัมภาษณ์ การสนทนาทางโทรศัพท์ การเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ต่าง ๆ การบรรยายภาพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น ไอคไฮม์และชทอร์ค (Eichheim and Storch, 2004 : 112-125) ยังได้นำเสนอกลยุทธ์ของทักษะการฟัง 3 กลยุทธ์ ซึ่งผู้สอนสามารถผสมผสานกลยุทธ์ทั้ง 3 ในการสอนทักษะการฟังได้ คือ การฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด (Globales Hören) การฟังเพื่อหาข้อมูลที่สำคัญ (Selektives Hören) และการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören) นอกจากนี้ ทิสนา แคมมณี (2544 : 23-43) ได้เสนอรูปแบบ CIPPA ซึ่งเน้นเทคนิคและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คัดวิเคราะห์ แปลความ ตีความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นข้อความรู้ ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล และความคิดเห็น ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน กระบวนการแสวงหาความรู้ ฯลฯ ในการสอนจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมให้ผู้เรียน เคลื่อนไหวที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม ตลอดจนผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือการปฏิบัติจริง อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้นและสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตได้

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงทดลองกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จัดเป็นกลุ่มย่อย โดยมีผู้เรียนเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจจำนวน 17 คน และดำเนินการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้ม 90 ชั่วโมง ระหว่าง ปีการศึกษา และจัดการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมและงานปฏิบัติด้วยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและปฏิบัติได้จริงเป็นหลัก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวคิดของนักภาษาศาสตร์และนักวิชาการหลายท่านดังกล่าวข้างต้น เพื่อศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมันแบบเข้ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะอื่น ๆ ใน การเรียนรู้ภาษาเยอรมันขั้นสูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟังและการพูดแบบเข้ม โดยใช้รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีต่อ

1. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารตามแบบประเมินตนเอง
3. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้เรียนที่ได้รับการทดลองสอนแบบเข้มมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
2. ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนแบบเข้มในระดับดีและดีมาก

แนวคิดของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง“ผลการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้มที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา” ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางและข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงาน สรุปสาระสำคัญดังหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร

ในการจัดการเรียนการสอนภาษานั้น มีจุดมุ่งหมายคือ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ของการสื่อสารทั้งทางด้านการดำรงชีวิต การศึกษาและการประกอบอาชีพ ในปัจจุบันการสอนภาษาต่างประเทศจึงเน้นเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้จริง

นักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์ได้ให้แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

อลไรท์ (Allwright, 1980 : 167) และบราวน์ (Brown, 1980 : 213) ได้ให้ความหมายของแนวการสอนภาษาไว้สอดคล้องกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่เพียงแต่จะอธิบายการใช้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์หรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น หากแต่มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือ การให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้จริงนั้น ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงของการเรียนภาษาให้มากที่สุด

เทลเลอร์ (Tyler, 1983 : 70) และบรัมฟิท (Brumfit, อ้างอิงในอรุณี วิริยะจิตรา, 2532 : 58) กล่าวสรุปไว้ตรงกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับภาษาที่จะเรียน ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาที่เน้นการใช้ภาษามากกว่าการเรียนรู้ที่เน้นโครงสร้างทางภาษา โดยจะให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องของภาษา (Accuracy)

สุมิตร อังวัฒนกุล (2537 : 34) ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการเรียนการสอนที่ไม่ได้ให้ผู้เรียนเรียนรู้เฉพาะรูปแบบหรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 20) ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศต่าง ๆ ตามสาระการเรียนรู้หลักไว้ 4 สาระและเน้นสาระ “ภาษาเพื่อการสื่อสาร” ไว้เป็นอันดับแรก โดยกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คือ ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็นและความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

จากแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เป็นการสอนที่ไม่ได้เน้นเฉพาะโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น หากแต่ต้องการให้ผู้เรียนนำโครงสร้างทางภาษาที่เคยได้เรียนมาแล้วมาใช้ในการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ตรงกับเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง โดยคำนึงถึงความคล่องแคล่วในการใช้ภาษามากกว่าความถูกต้องของภาษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับการฟัง

ดาकिन (Dakin, 1983 : 31-35) มีแนวคิดเกี่ยวกับการฟังว่า ในการฟังข้อความใดข้อความหนึ่ง ผู้ฟังต้องสามารถแสดงออกได้ว่าเข้าใจในสิ่งที่ได้ฟัง เพราะผู้ฟังไม่เป็นเพียงผู้รับข้อมูล หากแต่ต้องมีบทบาทในการแสดงออกถึงความสามารถในการใช้ภาษาได้ การฟังที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ วัตถุประสงค์ในการฟัง สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการฟัง วิเคราะห์ห้วงการฟังได้ ผักผ่อนค้นคว้าวิธีการฟังเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ผู้เรียนควรมีการฝึกฝนตนเองในการฟังและหากิจกรรมต่าง ๆ ทำระหว่างการฟัง เช่น การทำตามคำสั่ง การตอบคำถาม การจดบันทึก การย่อเรื่อง หรือการเขียนตามคำบอก

เกดส์ (Geddes, 1981 : 4-10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฟังว่า ในการฟังเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้ฟังมีจุดประสงค์ในการฟังอยู่ก่อนแล้วและจะเลือกข้อมูลที่ตนต้องการเท่านั้น เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง ผู้ฟังควรฟังภาษาที่มีลักษณะเหมือนภาษาที่เจ้าของภาษานั้น ๆ ใช้จริง ผู้เรียนส่วนมากมีความคิดเห็นว่า ภาษาพูดเพื่อให้คล้ายคลึงเจ้าของภาษาเป็นสิ่งที่ยาก ดังนั้น ผู้สอนควรบอกจุดประสงค์และเทคนิคการเลือกฟังเฉพาะข้อมูลที่ต้องการให้ผู้ฟังรู้ก่อนการสนทนาฟัง

ส่วนแนวคิดของสไตลส์ บาร์เกอร์และวัตสัน (Steil, Barker and Watson. 1983 อ้างอิงใน Feyten. 1991 : 175) คือ ผู้ฟังที่ไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่ฟังได้ จะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เป็นเครื่องมือช่วย คือ ความรู้สึก (Feeling) ในการรับสารทั้งที่เป็นคำพูดและไม่ใช่คำพูด การตีความ (Interpreting) โดยใช้กระบวนการในการทำความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง การประเมินผล (Evaluating) เพื่อจำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นในการตอบรับหรือปฏิเสธ และการตอบสนอง (Responding) โดยใช้ข้อความที่เป็นคำพูดและท่าทางประกอบในการพูดโต้ตอบ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เป็นความรู้สึก การตีความ และการประเมินผลนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน ส่วนการตอบสนองสามารถเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกระบวนการฟังได้

ในขณะทีริชาร์ดส์ (Richards. 1987 : 219-240) ได้เสนอแนวคิดในการฟังว่า การฟังเพื่อให้สื่อสารเข้าใจตรงกันระหว่างบุคคล 2 บุคคล ประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านข้อความ (Message Factors) ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างประโยคของภาษาเป้าหมายและความรู้ทั่วไป ปัจจัยด้านสื่อ (Medium Factors) ประกอบด้วยภาษาที่ผู้พูดใช้ในการสื่อสาร เช่น การพูดอย่างย่อ การหยุดเป็นช่วง ๆ ในระหว่างที่พูด น้ำเสียง การเน้นหนัก จังหวะการพูด เนื้อหาที่ใช้สนทนา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

รอสท์ (Rost. 1991 : 3-4) กล่าวว่า กระบวนการในการฟังประกอบด้วยทักษะ 3 ทักษะ คือ ทักษะการรับรู้ในการจำแนกเสียงและสามารถจดจำคำได้ ทักษะการวิเคราะห์ในการจัดระบบของคำ โครงสร้างและกลวิธีในการสื่อสาร และทักษะการสังเคราะห์ในการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้เดิมและความรู้ทางภาษาและบริบทอื่น ๆ

รูบิน (Rubin. 1994 : 199-221) สรุปไว้ว่า การฟังที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยลักษณะทั้ง 4 ประกอบกัน คือ ลักษณะของสิ่งที่ฟัง (Text Characteristics) ลักษณะของผู้พูด (Interlocutor Characteristics) คุณลักษณะของงานปฏิบัติที่ใช้ในการฟัง (Task Characteristics) คุณลักษณะของผู้ฟัง (Listener Characteristics) และกระบวนการที่ใช้ในการฟัง (Process Characteristics)

ไอคไฮม์และชทอร์ค (Eichheim and Storch. 2004 : 112-125) เสนอแนวคิดของกลยุทธ์ในการสอนการฟัง 3 กลยุทธ์ ซึ่งผู้สอนสามารถผสมผสานกลยุทธ์ทั้ง 3 ในการสอนทักษะการฟังได้ คือ การฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด (Globales Hören) การฟังเพื่อหาข้อมูลที่สำคัญ (Selektives Hören) และการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören)

จากแนวคิดและทฤษฎีการฟังดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การฟังที่มีประสิทธิภาพนั้น ไม่ว่าการฟังด้วยกลยุทธ์ใด ๆ ต้องคำนึงถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ความรู้ทางภาษาเดิม บริบท คุณลักษณะของการฟัง องค์ประกอบด้านปัจจัยมาเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ฟังใหม่ เพื่อให้เกิดกระบวนการรับรู้ ทำความเข้าใจ ตีความ ประเมินผลและตอบสนองได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพูด

เฉลิมพล ดาวเรือง (อ้างอิงใน ประพนอม สุรัสวดี. 2539 : 59-64) ได้เสนอแนวคิดในการสอนทักษะการพูด สรุปรูปเป็นขั้นตอนไว้ดังนี้

1. สร้างความเคยชิน

1.1 ในชั้นเรียนผู้สอนควรเริ่มต้นด้วยการทักทายผู้เรียนเป็นภาษาต่างประเทศ อาจสนทนาเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไปหรือทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว แล้วเชื่อมโยงไปสู่รูปประโยคที่จะสอนในเนื้อหาใหม่

1.2 ในการออกคำสั่งใด ๆ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติ ควรใช้ภาษาต่างประเทศอย่างง่าย ๆ และเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไทยที่ไม่จำเป็น เพื่อสร้างความเคยชินและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสม

1.3 ฝึกให้ผู้เรียนใช้คำ กลุ่มคำหรือประโยคที่จำเป็น เช่น การแสดงความขอบคุณหรือเสียใจ

2. สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผู้สอนอาจใช้เกมต่าง ๆ เพลง การลงมือปฏิบัติจริงหรือสร้างสถานการณ์ขึ้น เพื่อสร้างความสนุกสนานและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดมากขึ้น

3. สร้างความถูกต้องแม่นยำ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจในไวยากรณ์และกฎเกณฑ์ทางภาษาเป็นอย่างดี ตลอดจนรู้จักวิธีการใช้เสียงสำเนียงของภาษานั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

4. สร้างบรรยากาศ เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับภาษาที่เรียน นอกจากการทักทายด้วยภาษาต่างประเทศแล้ว ผู้สอนควรจัดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศของการเรียนภาษาต่างประเทศด้วย

5. สร้างความมั่นใจ ผู้สอนควรให้คำชมเชยหรือรางวัลแก่ผู้เรียนที่สามารถพูดได้ตอบหรือตอบคำถามได้ และควรให้กำลังใจหรือให้โอกาสใหม่ในกรณีที่ผู้เรียนตอบผิด ควรหลีกเลี่ยงบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความเครียดหรือความเขินงวอดเกินไป

ริชาร์ด (Richards. 1990 : 84) ได้เสนอแนวคิดหลักสำหรับการสอนทักษะการพูดไว้ 2 ประการ คือ

1. แนวคิดการสอนแบบอ้อม (An Indirect Approach) คือ การสอนโดยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่เอื้อต่อการสนทนาปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพูดหรือสนทนาได้เอง

2. แนวคิดการสอนแบบตรง (A Direct Approach) คือ การสอนที่มีการวางรูปแบบการสนทนาเกี่ยวกับทักษะเฉพาะ กลวิธีในการพูดและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถสนทนาได้อย่างคล่องแคล่วและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ในการสอนตามแนวคิดนี้ ผู้สอนควรให้ความรู้โครงสร้างทางภาษาที่สำคัญ ๆ และฝึกให้ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง ให้ผู้เรียนเรียนรู้การเลือกคำศัพท์ที่จำเป็นต่อสถานการณ์นั้น ๆ รวมทั้งสอนหลักไวยากรณ์จากประโยคใจความเดียวไปสู่ประโยคที่มีความซับซ้อนขึ้น

ไบรน์ (Byrne. 1990 : 22-99) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนทักษะการพูดเพื่อให้สื่อสารได้ไว้ 3 ขั้นตอน (3P) ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอเนื้อหา (The Presentation Stage) คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนให้ความรู้ทางภาษาที่จำเป็นสำหรับเนื้อหาใหม่ เพื่อเพิ่มความสามารถทางด้านภาษาให้แก่ผู้เรียน ในการนำเสนอควรนำเสนอในรูปแบบบริบทการใช้ภาษา เช่น การอ่านเนื้อเรื่อง หรือการพูดบทสนทนา แล้วให้ผู้เรียนสังเกตภาษาในบริบทใหม่ ตลอดจนสรุปกฎเกณฑ์การใช้ภาษาจากเนื้อเรื่องหรือบทสนทนานั้น ๆ ในขั้นตอนนี้ไม่ควรใช้เวลามาก เพราะการนำเสนอความรู้ในตัวภาษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาใหม่ เป้าหมายสำคัญอยู่ที่ทักษะการใช้ภาษาซึ่งผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ในขั้นฝึกฝนต่อไป

2. ขั้นการฝึกฝน (The Practice Stage) หลังการนำเสนอเนื้อหาใหม่ในรูปแบบบริบทแล้ว ผู้สอนควรให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษา การฝึกในขั้นนี้เป็นการฝึกแบบควบคุมโดยผู้สอนอาจให้ผู้เรียนฝึกออกเสียงตามทั้งชั้นเรียน การฝึกแบบกลไก การฝึกด้วยตารางเทียบแทน หรือการฝึกแบบเปลี่ยนโครงสร้างประโยค การฝึกดังกล่าวเป็นเพียงให้ผู้เรียนจำกฎเกณฑ์ได้เท่านั้น ผู้สอนควรเสริมให้มีการฝึกอย่างมีความหมายโดยใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบและกระตุ้นผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาจริง ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่เกิดจากความเข้าใจ วัตถุประสงค์สำคัญของขั้นนี้อยู่ที่ความถูกต้องในการใช้ภาษา

3. ขั้นนำภาษาไปใช้ (The Production Stage) ในขั้นนี้ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้แนะนำหรือให้คำปรึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างเสรี ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นไม่ถือเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าหากความผิดพลาดนั้นไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร เพราะจุดประสงค์สำคัญของการฝึกในขั้นนี้ คือ การที่ผู้เรียนมีความสามารถและความคล่องแคล่วของการใช้ภาษาได้จริง

ฮามเมอร์ (Harmer. 1992 : 50) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสอนทักษะการพูดไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การแนะนำความรู้ทางภาษาใหม่ (Introducing New Language) คือ ในขั้นนี้ผู้สอนแนะนำกฎเกณฑ์ทางภาษาใหม่ให้แก่ผู้เรียน ในการนำเสนอต้องให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความหมายการใช้ รูปแบบของโครงสร้างภาษานั้น ๆ และควรนำเสนอในรูปแบบบริบทการใช้ภาษา เช่น ใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน การเล่าเรื่อง หรือสถานการณ์ เป็นต้น

2. การฝึกภาษา (Practice) ในขั้นนี้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอาจฝึกโดยการฝึกออกเสียงตามครู ฝึกเติมข้อมูลที่ขาดหายไป ฝึกเล่นเกม ฝึกพูดเกี่ยวกับเรื่องของตัวเองโดยใช้โครงสร้างทางภาษาที่เรียนมา หรือกิจกรรมปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ

3. กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกภาษาในลักษณะสมจริง ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างอิสระมากขึ้น เช่น กิจกรรมการแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

อาจสรุปได้ว่า แนวคิดหลักสำหรับการสอนทักษะการพูดแบ่งเป็น 2 แนวคิด คือ แนวคิดการสอนแบบอ้อม (An Indirect Approach) และแนวคิดการสอนแบบตรง (A Direct Approach) ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการสอน 3 ขั้นตอน ชื่อนำเสนอเนื้อหา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ความรู้และกฎเกณฑ์ทางภาษาใหม่ ขั้นการฝึกฝน ผู้เรียนฝึกมีปฏิสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมภาษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้าใจและรู้ความหมาย ชื่อนำภาษาไปใช้ ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกภาษาในลักษณะสมจริง สามารถใช้ภาษาได้อิสระและคล่องแคล่วมากขึ้น สิ่งสำคัญซึ่งขาดไม่ได้ของการจัดการเรียนการสอนทักษะการพูด คือ การสร้างความเคยชิน สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน สร้างความถูกต้องแม่นยำ สร้างบรรยากาศ สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของทักษะการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ

4. กิจกรรมในการสอนทักษะการพูด

ฟินอคชีโรและบรัมฟิต (Finocchiaro and Brumfit, 1983 : 141) ได้เสนอแนะกิจกรรมต่าง ๆ ในการสอนทักษะการพูด ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1. ตอบคำถาม ซึ่งผู้สอนหรือเพื่อนในชั้นเรียนเป็นผู้ถาม
2. บอกให้เพื่อนทำตามคำสั่ง
3. ให้ผู้เรียนถามหรือตอบคำถามของเพื่อนในชั้นเรียน เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนหรือประสบการณ์อื่น ๆ
4. บอกลักษณะวัตถุ สิ่งของต่าง ๆ จากรูปภาพ
5. เล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน
6. รายงานเรื่องราวต่าง ๆ ตามหัวข้อที่กำหนดให้
7. พูดบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดจำลองขึ้นในชั้นเรียน
8. เล่นเกมทางภาษา
9. ได้วาที อภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ
10. ฝึกสนทนาทางโทรศัพท์
11. อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ แล้วสรุปรายงานหน้าชั้นเรียน
12. แสดงบทบาทสมมติ

ริเวอร์รีส และ เทมเพอร์ลี (Riverly and Temperley, 1978. อ้างอิงใน Bygate, 1995 : 73) ได้เสนอกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูด ดังนี้

1. การสร้างและการดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ในสังคม (Establishing and Maintaining Social Relations) ได้แก่ การพูดบทสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การกล่าวต้อนรับแขกผู้มาเยือน การพูดคุยกับบุคคลอื่นในงานสังสรรค์
2. การมีปฏิกิริยาโต้ตอบในสถานการณ์ต่าง ๆ (Expressing Reactions) คือ การพูดในสถานการณ์ที่ต้องการการตอบสนอง

3. การค้นหาและให้ข้อมูลข่าวสาร (Seeking and Giving Information) ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสำรวจ การสอบถาม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

4. การสนทนาทางโทรศัพท์ (Conversing over the Telephone) เช่น การสอบถามเกี่ยวกับสินค้า การบริการ ตารางเวลาหรือกำหนดการต่าง ๆ

5. การเรียนรู้หรือการสอนวิธีทำ (Learning or Teaching How to Make or Do Something) ได้แก่ การบอกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำอาหาร การประดิษฐ์งานศิลปะ การสอนเต้นรำ

6. การแก้ปัญหา (Problem-Solving) ได้แก่ เกมตั้งคำถาม เกมเดา-ทายปัญหา

7. การอภิปรายความคิดเห็น (Discussing Ideas) ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์

8. เกมทางภาษา (Playing with Language) เช่น เกมไปคำ เกมสะกดตัวอักษร เกมต่อคำศัพท์

9. การแสดงบทบาททางสังคม (Acting out Social Roles) เช่น การแสดงละคร

10. การให้ความบันเทิงผู้อื่น (Entertaining others) เช่น การแสดงดนตรี การจัดรายการวิทยุ

11. การแสดงผลงาน (Displaying One's Achievements) ได้แก่ กิจกรรมที่ผู้เรียนนำผลงานหรือโครงการต่าง ๆ มาแสดง

12. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมยามว่าง (Sharing Leisure Activities) ได้แก่ การเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่ายภาษา เทศกาลต่าง ๆ หรืองานอดิเรก

จากแนวคิดการจัดกิจกรรมในการสอนทักษะการพูดนั้น สรุปได้ว่า ผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางการพูดกับเพื่อนในชั้นเรียน บุคคลทั่วไปหรือกับเจ้าของภาษาด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ และเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจ ความมั่นใจให้กับผู้เรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกทางภาษาในสถานการณ์จริง และเพื่อพัฒนาทักษะการพูดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาการจัดการเรียนรู้สาระภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2545 โดยศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อนำมาเป็นตัวชี้วัดในการสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และศึกษาค้นคว้าและร่วมพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาที่เป็นบทพิงจากตำราหนังสือแบบเรียนภาษาเยอรมัน หรือสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ กับอาจารย์ชาวเยอรมัน เพื่อนำมากำหนดหน่วย

การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียนและเป็นเนื้อหาที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวผู้เรียน ได้แก่ ครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู การสืบหาสถานที่ท่องเที่ยว ประสบการณ์ในช่วงปิดเทอม ยุคแห่งสัญลักษณ์ @ เทศกาลต่างๆ เป็นต้น จากนั้นกำหนดกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง-การพูดที่หลากหลายสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน ๆ ละ 6-9 ชั่วโมง รวม 90 ชั่วโมง สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง – การพูดภาษาเยอรมัน ใช้ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานและเปรียบเทียบระดับความสามารถในการฟัง – การพูดภาษาเยอรมันของผู้เรียน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังเป็นแบบสอบปรนัยแบบเลือกถูก-ผิดและเลือกคำตอบที่ถูกที่สุด ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบทดสอบการฟังเพื่อเข้าใจเรื่องโดยละเอียด (Detailliertes Hören) เป็นแบบปรนัยแบบเลือกถูก-ผิด มีทั้งหมด 20 ข้อ 20 คะแนน และตอนที่ 2 แบบทดสอบการฟังเพื่อจับใจความสำคัญและความคิดรวบยอด (Globales Hören) เป็นแบบปรนัยแบบเลือกคำตอบที่ถูกที่สุด มีทั้งหมด 5 ข้อ 5 คะแนน รวม 25 คะแนน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูด ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบทดสอบการพูดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน และตอนที่ 2 แบบทดสอบการพูดโต้ตอบในสถานการณ์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนจับสลากจำนวน 5 สถานการณ์ และใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูดจำแนกความสามารถเป็น 4 หัวข้อ คือการออกเสียง ไวยากรณ์และการใช้คำศัพท์ ความคล่องแคล่ว ความเข้าใจ และสร้างแบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินและแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ 10 ข้อคิดเห็น ด้วยเกณฑ์การประเมินความสามารถในการพูด 4 หัวข้อ ด้วยเกณฑ์คะแนนประเมิน 5 ระดับ คือ 5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ดีพอใช้ 2 = พอใช้ 1 = ควรปรับปรุง

3. ดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 90 ชั่วโมง โดยก่อนดำเนินการทดลองได้ปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อชี้แจงข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ และ ทดสอบความสามารถด้านการฟัง-การพูดของผู้เรียนและให้ผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดครั้งที่ 1 จากนั้นดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ๆ ละ 6-9 ชั่วโมง ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ และผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดครั้งที่ 2 หลังการทดลองทดสอบความสามารถด้านการฟัง-การพูดของผู้เรียนและผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดครั้งที่ 3

4. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผลคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถด้านการฟัง-การพูดของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง และแบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการฟัง-พูดทั้ง 3 ระยะ

5. สรุปผลการวิจัย รายงานอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลของการวิจัยที่มีต่อการพัฒนาผู้เรียนในทักษะการฟัง-การพูด สรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นการฝึกทักษะด้านการฟัง- การพูดเยอรมันแบบเข้มทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง-การพูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. จากแบบประเมินตนเองของผู้เรียนด้านความสามารถด้านการฟังและการพูดก่อนและหลังการทดลอง พบว่าผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนแบบเข้มอยู่ในระดับดีถึงดีมากคิดเป็นร้อยละ

76.48

ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการวิจัย

1. การทำวิจัยในครั้งนี้อยู่ในช่วงระยะเวลาปิดภาคเรียนฤดูร้อน ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้เรียนซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมีความจำเป็นต้องกลับไปเยี่ยมบ้าน ใช้เวลาพักผ่อนอยู่กับครอบครัว หรือผู้เรียนบางคนที่ถูกครอบครัวยกย่องให้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาต่าง ๆ จึงทำให้ผู้เรียนบางคนไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้อย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้ตามเนื้อหาในชั้นเรียนไม่ทันเพื่อน และมีผลกระทบต่อการทำงานกลุ่มหรือการประเมินผลการนำเสนอานกลุ่ม จากผลวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินโครงการ (ตารางที่ 11) ของผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นในหัวข้อความเหมาะสมของระยะเวลาโครงการนั้น ผลคือผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าช่วงเวลาของการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 58.82

2. ข้อสังเกตในระหว่างการดำเนินการวิจัย คือ ผู้เรียนบางคนมีพัฒนาทางภาษาช้ากว่าผู้เรียนคนอื่น ๆ เนื่องจากในจำนวนผู้เรียนทั้ง 17 คน มีผู้เรียนจำนวน 6 คนเคยเป็นนักเรียนในโครงการแลกเปลี่ยนและเคยมีประสบการณ์ต่างประเทศมาแล้ว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของผู้เรียนที่มีพัฒนาทางภาษาช้าตามเพื่อนไม่ทันและเกิดความรู้สึกลำบาก และผู้เรียนบางคนมีข้อเสนอแนะในแบบประเมินโครงการว่าต้องการเนื้อหาในบางชั่วโมงที่ยากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากพื้นฐานความรู้ภาษาเยอรมันของผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่างมีความต่างระดับกันค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงได้ใช้เวลาเสริมกิจกรรมการฟัง-การพูดให้กับผู้เรียนที่มีพัฒนาการช้า และได้ปรับกลุ่มทำงานให้มีผู้เรียนคละกัน เพื่อให้ผู้เรียนที่เก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่ตามไม่ทัน ทำให้ผู้เรียนที่มีพัฒนาการช้ามีความกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น

3. การทดลองวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปอย่างไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาปิดภาคเรียนฤดูร้อนซึ่งมีวันหยุดและวันนักขัตฤกษ์มากมาย จึงทำให้ต้องจัดชั่วโมงสอนเสริมเพิ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาครบถ้วนตามวัตถุประสงค์โครงการ อีกทั้งผู้วิจัยมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามปฏิทินงานของโรงเรียนและหน่วยงานที่สังกัด แม้จะเป็นช่วงปิดภาคเรียนก็ตาม ระยะเวลาในการจัดทำวิจัยดังกล่าวจึงไม่ค่อยเหมาะสมเท่าที่ควร

4. หนังสือแบบเรียนและสื่อการเรียนการสอนภาษาเยอรมันใหม่ ๆ ที่ต้องการค้นคว้าเพิ่มเติมก่อนข้างหาได้ยากและมีราคาแพง

5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาเยอรมันหาได้ยากมาก ดังนั้นจึงไม่สามารถนำเอกสารที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงในบทที่ 2 ได้เลย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะของผู้เรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการสอนแบบเข้ม

จากผลของวิเคราะห์แบบประเมินโครงการสอนแบบเข้ม ผู้เรียนทั้ง 17 คนได้เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการวิจัย สรุปได้ดังนี้

- 1.1 ผู้เรียนบางคนต้องการเรียนในเนื้อหาสาระในแต่ละหัวเรื่องยากกว่านี้
- 1.2 ผู้เรียนบางคนต้องการให้มีครูผู้สอนชาวเยอรมันเพิ่มมากขึ้น
- 1.3 ผู้เรียนบางคนต้องการให้จัดการเรียนการสอนแบบเดียวกันนี้ในภาคเรียนปกติด้วย โดยเสนอแนะให้จัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อผู้เรียนจะได้ฝึกด้านการฟังและการพูดแบบเข้มได้
- 1.4 ผู้เรียนบางคนต้องการให้มีหลักสูตรการสอนทักษะการฟัง-การพูดควบคู่ไปกับการสอนทักษะการอ่านและการเขียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยผู้เรียนทั้ง 17 คนซึ่งเป็นกลุ่มประชากรของโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาผลของพัฒนาการด้านการฟัง-การพูด และเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อสื่อสารในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้มากน้อยเพียงใด

2.2 ควรทำวิจัยเรื่องเดียวกันนี้กับประชากรกลุ่มอื่น เพื่อเปรียบเทียบสมมติฐานและผลการวิจัยระหว่าง 2 กลุ่ม ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

2.3 ควรทำการวิจัยแบบทดลองจริง (true experimental research) โดยการสุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุม และใช้แบบทดสอบ (pre-test , post-test) เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน

2.4 ควรทำการวิจัยในหัวข้อเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการฟัง-การพูดด้วยแนวคิดอื่นๆของการสอนภาษา และด้วยการใช้กิจกรรมหรือสื่อ/นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ควบคู่ไปกับทักษะการอ่าน-การเขียน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสอดคล้องกับมาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ทั้ง 4 ทักษะ

ประวัติย่อผู้วิจัย

